تاسو کولای شئ توپان ودروئ.

انجیل څنګه تاسو د یوې کلکې ډبرې په څېر پیاوړې کوي؟

تاسو کولای شئ توپان ودروئ۔

انجیل څنګه تاسو د یوې کلکې ډبرې په څېر پیاوړي کوي؟

ډېني کنیډي

ریښتینې اړیکې خپرندویه اداره

تاسو کولای شئ توپان ودروئ. انجیل ښکه تاسو د یوې کلکې ډبرې په څېر پیاوړي کوي؟

د چاپ حق © ۲۰۲۲ ډیني کنیډي / د پوښ ډیزاین: ګینو مورو

هغه د سپېڅلي کتاب اقتباسونه چې د (این ایل ټي) نښه ورسره لیکل شوې ده، د سپېڅلي انجیل، نوي ژوندي ژباړې څخه اخیستل شوي دي. د چاپ حق © ۱۹۹۶، ۲۰۰۴، ۲۰۱۵ ټنډیل هاوس فاونډېشن. د ټنډیل هاوس خپرندویې اداري، کارول سټریم، ایلینوی ۶۰۱۸۸، په اجازه کارول شوي دي. ټول حقوق خوندي دي.

هغه د سپېڅلي کتاب اقتباسونه چې د (ای ایم پي سي) نښه ورسره لیکل شوې ده، د امپلیفایډ® انجیل، کلاسیکي نسخې څخه اخیستل شوي دي. د چاپ حق © ۱۹۵۴، ۱۹۵۸، ۱۹۶۲، ۱۹۶۴، ۱۹۶۵، ۱۹۸۷ د لاکمن فاونډېشن. په اجازه کارول شوي دي.

هغه د سپېڅلي کتاب اقتباسونه چې د (ای ایس وي) نښه ورسره لیکل شوې ده، د ای ایس وي® انجیل، یعني سپېڅلی انجیل، د انګلیسي معیاري نسخې® څخه اخیستل شوي دي. د چاپ حق © ۲۰۰۱ کراس‌وې، چې د ګوډ نیوز پبلشرز د خپرولو یوه خدمتي اداره ده. په اجازه کارول شوي دي. ټول حقوق خوندي دي.

هغه د سپېڅلي کتاب اقتباسونه چې د (این آی وي) نښه ورسره لیکل شوې ده، د سپېڅلي انجیل، نوې نړیوالې نسخې®، این آی وي® څخه اخیستل شوي دي. د چاپ حق © ۱۹۷۳، ۱۹۷۸، ۱۹۸۴، ۲۰۱۱ بیبلیکا، اینک.™ د زونډروان په اجازه کارول شوي دي. په ټوله نړۍ کې ټول حقوق خوندي دي. www.zondervan.com «این آی وي» او «نوې نړیواله نسخه» د بیبلیکا، اینک.™ ثبت شوي سوداګریز نومونه دي چې د متحده ایالاتو د پیټنټ او سوداګریزو نښو په دفتر کې ثبت شوي دي.

هغه د سپېڅلي کتاب اقتباسونه چې د (کې جي وي) نښه ورسره لیکل شوې ده، د کینګ جېمز نسخې، کې جي وي، څخه اخیستل شوي دي. د کینګ جېمز نسخه د عامه ملکیت برخه ده.

هغه د سپېڅلي کتاب اقتباسونه چې د (جي بي فیلیپس) نښه ورسره لیکل شوې ده، د جي بي فیلیپس له خوا لیکل شوي «نوی عهدنامه په عصري انګلیسي ژبه ــ بیاکتل شوې نسخه» څخه اخیستل شوي دي. دا د سکریبنر، چې د سایمن اینډ شوسټر، اینک. یوه څانګه ده، په اجازه بیا چاپ شوي دي. د چاپ حق © ۱۹۵۸، ۱۹۶۰، ۱۹۷۲ جي بي فیلیپس. ټول حقوق خوندي دي.

هغه د سپېڅلي کتاب اقتباسونه چې د (ټي ایل بي) نښه ورسره لیکل شوې ده، د «ژوندي انجیل» څخه اخیستل شوي دي. د چاپ حق © ۱۹۷۱. د ټنډیل هاوس خپرندویې اداري، کارول سټریم، ایلینوی ۶۰۱۸۸، په اجازه کارول شوي دي. ټول حقوق خوندي دي.

هغه د سپېڅلي کتاب اقتباسونه چې د (ټي پي ټي) نښه ورسره لیکل شوې ده، د «د جذبې ژباړې®» څخه اخیستل شوي دي. د چاپ حق © ۲۰۱۷، ۲۰۱۸، ۲۰۲۰ د پیشن اینډ فایر وزارتونو، اینک. په اجازه کارول شوي دي. ټول حقوق خوندي دي.

ThePassionTranslation.com.

هغه د سپېڅلي کتاب اقتباسونه چې د (این سي وي) نښه ورسره لیکل شوې ده، د سپېڅلي انجیل، نوې پېړۍ نسخې څخه اخیستل شوي دي. د چاپ حق © ۱۹۸۷، ۱۹۸۸، ۱۹۹۱ ورډ پبلشینګ، ډالاس، ټېکساس ۷۵۰۳۹. په اجازه کارول شوي دي.

هغه د سپېڅلي کتاب اقتباسونه چې د (سي ای وي) نښه ورسره لیکل شوې ده، د معاصرې انګلیسي نسخې څخه اخیستل شوي دي. د چاپ حق © ۱۹۹۱، ۱۹۹۲، ۱۹۹۵ د امریکایي انجیل ټولنې.

خپرندوی: ټروکنکشنز پرېس

۹۷۸-۰-۹۸۴۶۹۶۷-۷-۲

د مطالبو لړليک

د ليکوالې له خوا يو پيغام 6

سريزه 7

مخکښنه 9

لومړی باب: تاسو کولای شئ توپان ودروئ.........................11

دوهم باب: تاسو ښايي فکر وکړئ چې تاسو انجيل لولئ، خو..............16

دريم باب: دا ټول د څه شي په اړه دي؟.......................................20

څلورم باب: تاسو هماغسې پوهېږئ لکه څنګه چې يې وينئ.................24

پنځم باب: بشپړ ټينګ ايمان...29

شپږم باب: عيسیٰ راڅرګند شو..36

اووم باب: خپل پام ټينګ وساتئ...41

اتم باب: د پام اړوونکو شيانو په اړه...46

نهم باب: تاسو بايد خامخا اميد ولرئ..52

لسم باب: د توپان په منځ کې خوښي او سوله....................................56

يوولسم باب: راځئ چې لوستلو ته چمتو شو......................................60

دولسم باب: هغه سړي چې نوې عهدنامه يې وليکله...........................64

ديارلسم باب: ايا موږ پر نوې عهدنامې باور کولی شو؟.......................69

ځینې وروستي فکرونه 75
د نوې عهدنامې د کتابونو لنډه کتنه 77
د مراجعو لړلیک 91

د لیکوالې له خوا یو پیغام

کېدای شي تاسو دا کتاب ځکه راخیستی وي چې له داسې یوې ویجاړوونکې حالاتو سره مخامخ یاست چې بدلون پکې ناشونی ښکاري. زما زړه ستاسو لپاره له خواخوږۍ ډکه ډک دی. زه هم یو وخت د همداسې ناامیدۍ او بې وسۍ له حالت څخه تېره شوې یم. که ما ستاسو غم او درد لرې کولی، نو خامخا به مې دا کار کړی وای. خو زه دا کار نشم کولی. زه یوازې دومره ډاډ درکولی شم چې که څه هم اوس تاسو ته داسې نه ښکاري، خو بیا هم تاسو به له دې توپان څخه په خوندي توګه راووځئ، او تاسو به تل هماغسې احساس نه کوئ لکه څنګه چې په دې وخت کې یې کوئ. هغه درد چې ستاسو زړه تر ژورو پورې لړزوي، ورو ورو به کم شي.

زه تاسو ته دا ډاډ هم درکولی شم چې تاسو یوازې نه یاست. خدای ستاسو سره دی. هغه هر څه ویني، ستاسو چیغه اوري، او په بشپړه توګه پوهېږي چې تاسو له کوم حالت څخه تېرېږئ. زه له تاسو څخه غوښتنه کوم چې د خپل ژوند د دې توپان په منځ کې په ټینګه له څښتن سره ونښلئ. کله چې د اسراییلو د ستر پاچا داود شاوخوا توپاني بادونه غړمبېدل، نو هغه ولیکل: «ای خدایه ... زه به ستا د وزرونو تر سیورې لاندې تر هغه وخته پناه واخلم، ترڅو چې دا وېروونکی توپان تېر شي.» (د زبورونو کتاب ۵۷ فصل ۱ آیت). د خدای په فضل سره تاسو به هم له دې غمجنې پېښې څخه تېر شئ او بلې خوا ته به ورسېږئ.

که څه هم زه نه غواړم تاسو د دې کتاب له لوستلو څخه منع کړم، خو باید له تاسو سره روښانه او صادقه واوسم. دا کتاب په اصل کې د دې لپاره لیکل شوی چې لوستونکي د هغه راتلونکي توپان لپاره چمتو کړي چې د دوی په ژوند کې راتلای شي، نه یوازې د دې لپاره چې د دوی په اوسني حالت کې ورسره مرسته وکړي. زه نه غواړم د څښتن کار په کومه پوله کې محدود کړم. کېدای شي په دې پاڼو کې تاسو داسې څه ومومئ چې همدا اوس تاسو ته یو څه تسلي او آرام درکړي. خو که په دې وخت کې تاسو ته داسې ښکاره شي چې دا کتاب ستاسو د اوسني ضرورت سره سمون نه لري، نو هغه مه پرېږدئ. د یو څه وخت لپاره یې یوې خوا ته کېږدئ او مهرباني وکړئ په مناسب وخت کې یې بیا ولولئ.

ډیني کنیډي
اپرېل ۲۰۲۲

سریزه

موږ په داسې وخت کې ژوند کوو چې له ډېرې بې ارامۍ او ګډوډۍ څخه ډک دی۔ خلک له ذهني پلوه ستړي، نااميده، تر فشار لاندې او وېرەجن دي۔ زموږ شاوخوا بې‌ديني، بېلتون، ترخه‌توب او دوکه‌کاري خپره شوې ده۔ له دې سره سره، زموږ هر يو هم په خپل ورځني ژوند کې له ګڼو شخصي مبارزو سره مخامخ دی۔

ما دا کتاب د دې لپاره ليکلی دی چې تاسو په هغو وسايلو سمبال کړم چې په دې بې‌ارامو وختونو کې د ټينګ پاتې کېدو لپاره ورته اړتيا لرئ۔ دا وسايل په انجيل کې موندل کېږي۔ انجيل نه يوازې دا راښيي چې زموږ په نړۍ کې څه روان دي، بلکې دا حکمت او لارښوونه هم راکوي چې د دغو ټولو حالاتو په منځ کې بايد څنګه ژوند وکړو او څنګه مخته ولاړ شو۔ د خدای کلام «زموږ د پښو لپاره څراغ او زموږ د لارې لپاره رڼا ده۔» (د زبورونو کتاب ۱۱۹ فصل ۱۰۵ آيت)

موږ د بشري تاريخ د دې اوسني پېر پای ته نږدې کېږو۔ عيسیٰ ويلي وو چې د دې وخت نښه به د مخ پر زياتېدونکو کړاوونو او مصيبتونو په وسيله څرګندېږي۔ د هغو شيانو د مقابلې لپاره چې پر نړۍ راتلونکي دي، يوازې په کليسا کې ګډون کول يا د انجيل د مطالعې د يوې ډلې غړيتوب کافي نه دی۔ ستاسو لپاره دا اړينه ده چې تاسو پخپله پوه شئ چې انجيل څه وايي۔ د هغو جدي وختونو په ليدلو سره چې موږ ورسره مخامخ يو، د انجيل مطالعه بايد ستاسو د ژوند لومړيتوب وګرځي۔

کېدای شي تاسو فکر کوئ، «مهرباني وکړئ، ما ته مه وايئ چې انجيل ولولم۔ زما سره لا له وړاندې ډېر کارونه شته!» زه به خامخا له تاسو څخه وغواړم چې انجيل ولولئ، خو زه به تاسو ته دا هم ووايم چې هغه په اغېزمنه توګه څنګه ولولئ۔ زه به تاسو ته د انجيل د کارولو يوه داسې عملي لاره وښيم چې له هغې څخه تر ټولو ډېره ګټه ترلاسه کړئ او د مخ پر زياتېدونکې ګډوډۍ او فشار سره د ټينګ پاتې کېدو وړتيا پيدا کړئ۔ هغه ټول خلک چې زه يې پېژنم او په دې کتاب کې د بيان شوې انجيل لوستلو طريقې يې تعقيب کړې ده، تاسو ته به ووايي چې دې طريقې د هغوی په ژوند او د ژوند له حالاتو سره د مخامخ کېدو په طريقه کې حيرانوونکی بدلون راوستی دی۔ هغوی به دا هم ووايي چې دا د هغوی او هغو خلکو لپاره چې د دوی پر ژوند اغېز لري، تر ټولو غوره کار و او تر اوسه هم دی چې دوی يې ترسره کړی دی۔

زه په بشپړه توګه پوهېږم چې د ډېرو خلکو لپاره هر ډول مطالعه کول يوه ننګونه ده۔ نن ورځ خلک د پخوا په څېر مطالعه نه کوي، تر هغه چې هغه کوم پيغام يا په ټولنيزو رسنيو کې خپره شوې لنډه ليکنه نه وي۔ په حقيقت کې، همدا د ستونزې له مهمو لاملونو څخه يوه ده۔ موږ د دې وړتيا له لاسه ورکړې ده چې له څو دقيقو څخه د زيات وخت

لپاره خپل پام پر یوه موضوع متمرکز وساتو. له ټولنیزو رسنیو څخه په پرلهپسې توګه ترلاسه کېدونکو معلوماتو د خلکو د تمرکز موده ډېره لنډه کړې ده او د هغوی ذهنونه یې له هغو فکرونو او شور څخه ډک کړي دي چې په دوامداره توګه روان وي. له همدې امله کېدای شي تاسو اړ شئ چې له دې ځینو شیانو څخه ځان جلا کړئ، ترڅو د لوستلو لپاره وخت ولرئ. کېدای شي تاسو اړ شئ چې خپله هغه وړتیا بېرته وده ورکړئ چې له مخې یې کولای شئ د پرلهپسې بدلېدونکې پردې پر ځای خپل پام پر یوې موضوع ټینګ وساتئ. د دې لپاره کېدای شي تاسو اړ شئ چې ځینې نوي او عملي تدبیرونه هم خپل کړئ.

کېدای شي ستاسو لپاره دا ډېره اسانه وي چې انجیل په انلاین ډول ولولئ. یا کېدای شي په کتاب کې لیکل شوی متن کتل او ورسره یې غږیزه بڼه اورېدل تاسو سره مرسته وکړي چې په منظم ډول د لوستلو عادت پیدا کړئ. (زه یوازې د موټر چلولو یا ورزش کولو پر مهال د انجیل د غږیزې بڼې د اورېدو سپارښتنه نه کوم، ځکه هغه په ډېرې اسانۍ سره یوازې په شالید کې روان غږ ګرځېدلی شي او له هغې څخه به ربښتینې ګټه ترلاسه نه شي.)

د دې لپاره چې د انجیل په منظم ډول لوستونکی انسان شئ، هڅې ته اړتیا ده. خو له هغې څخه ترلاسه کېدونکې ګټې د هغې له هڅې څخه ډېرې سترې دي.

کله چې ما دا کتاب لیکه، زما په وړاندې څو موخې وې. لومړۍ دا چې هغه تر ممکنه حده لنډ وساتم، او دوهمه دا چې تر ممکنه حده یې ساده او اسانه کړم. له همدې امله ما ډېر موضوعات یوازې په لنډه توګه وړاندې کړي دي. (په دې کتاب کې ما د ځینو داسې اضافي وسایلو سپارښتنه هم کړې ده چې ځینې موضوعات په لا ډېر تفصیل سره تشریح کوي.)

که څه هم دا کتاب بنایي ستاسو په اوسنۍ ستونزه کې هم له تاسو سره یو څه مرسته وکړي، خو زما اصلي موخه دا ده چې تاسو د راتلونکو ستونزو لپاره چمتو کړم. زه غواړم چې تاسو په منظم ډول د انجیل لوستلو ته وهڅول شئ. زه تاسو ته د کومې سمدستي یا ژر ترلاسه کېدونکې حللارې ډاډ نه درکوم، ځکه چې داسې کومه حللاره اصلاً شتون نه لري. خو له تاسو سره د انجیل د یوه اغېزمن لوستونکي په جوړېدو کې د مرستې له لارې، زه تاسو ته داسې فرصت درکوم چې هغه وړتیاوې او پوهه وده ورکړئ چې په راتلونکي کې به له هر ډول حالاتو څخه د تېرېدو او وتلو په برخه کې له تاسو سره مرسته وکړي.

زه تاسو ته په ډاډ سره ویلای شم چې کله ستاسو اوسنۍ ستونزه پای ته ورسېږي، نو په راتلونکي کې به یو بل توپان ستاسو د مخامخ کېدو لپاره چمتو وي، او کېدای شي هغه له دې څخه هم ډېر سخت وي. خو دا ځل به تاسو د هغه لپاره له مخکې څخه چمتو یاست.

مخکښنه

موږ په داسې ماتې شوې نړۍ کې ژوند کوو چې ګناه هغه په ډېرې سختۍ سره ويجاړه او بې‌نظمه کړې ده. د دې په پايله کې، سختۍ زموږ د ټولو ژوندونو ته راځي. د ژوند ستونزې زموږ ځواک کمزورى کوي او زموږ اميد له موږ څخه اخلي. کله ناکله موږ داسې احساس کوو چې ټوله نړۍ فتح کولى شو، او کله داسې حالت راځي چې حتى له بستره پورته کېدل هم راته سخت وي. موږ يوازې په دې شک نه پيل کوو چې خداى به زموږ مرسته وکړي، بلکې دا هم فکر کوو چې ايا هغه په رښتيا هم شته که نه.

د ژوند له ننګونو او دردونو څخه د تېښتې هېڅ لاره نشته. خو دا خامخا ممکنه ده چې موږ له سختيو سره پرته له دې چې وښورېږو او په بشپړه توګه مات شو، مخامخ شو. دا ممکنه ده چې موږ په ټينګه دا باور ونيسو چې له دغو حالاتو څخه به ووځو، او دا اميد ژوندى وساتو چې زموږ حالت به خامخا ښه شي. ايا ستاسو په کور کې يو سپېڅلى انجيل شته؟ که هو، نو له تاسو سره هماغه وسيله شته چې تاسو ورته اړتيا لرئ، ترڅو د ژوند د توپانونو په منځ کې ټينګ ودرېږئ او پر هره ستونزه چې ستاسو په لاره کې راځي بريالي شئ.

سپېڅلى انجيل د نړۍ له بل هر کتاب سره ورته نه دى، ځکه چې دا موږ ته پخپله د خداى له خوا راکړل شوى دى. قادر مطلق خداى هغه ليکوالان الهام کړل چې د دې کتاب پر پاڼو ليکل شوي کلمات يې وليکل. سپېڅلى انجيل يو فوق‌العاده کتاب دى، ځکه چې د دې د منځپانګې الهام له هغه بُعد څخه راغلى چې له دې مادي نړۍ څخه هاخوا دى. فوق‌العاده هغه څه ته ويل کېږي چې «له داسې هستۍ يا نظام سره تړاو ولري چې له دې ليدل کېدونکي او په ښکاره توګه د ليدلو وړ کايناتو څخه هاخوا وي».

د خداى ليکل شوى کلام د هغو خلکو په ژوند کې د روحاني ودې او بدلون د رامنځته کولو توان لري چې هغه لولي او پر هغه باور کوي. د هغه کلام کولاى شي تاسو د ازموينو او کړاوونو پر مهال بې‌وېرې کړي. د خداى کلام به تاسو ته د ژوند د مصيبتونو لپاره رښتيني حللارې درکړي او حتى د ژوند د توپانونو په منځ کې به ستاسو ذهن له ريښتينې سولې څخه ډک کړي.

د خواشينۍ خبره دا ده چې ډېر لږ خلک له دغو برکتونو څخه ګټه اخيستلاى شي، ځکه هغوى نه پوهېږي چې سپېڅلى انجيل په رښتيا څه شى دى او نه پوهېږي چې څنګه بايد په سمه توګه ترې کار واخيستل شي. په دې کتاب کې به موږ همدا خبرې وڅېړو او داسې عملي لارې به وړاندې کړو چې تاسو يې په خپل ژوند کې پلي کولى شئ او له هغو څخه ګټه اخيستلى شئ. موږ نشو کولى چې سخت حالات زموږ ژوند ته له راتلو څخه منع کړو. خو د خداى د کلام، يعنې د سپېڅلي انجيل، په وسيله موږ کولاى شو هغه

حالت ته ورسېږو چې د ژوند ستونزې نه موږ وېښوروي او نه مو له منځه یوسي. نه یوازې دا، بلکې موږ دا هم زده کولی شو چې د ګډوډۍ او بحران په منځ کې څنګه بریالی او مېوه‌ورکوونکی ژوند وکړو.

1

تاسو کولای شئ توپان ودروئ

کله چې عیسیٰ په دې ځمکه کې و، نو هغه د دوو کورونو په اړه یو ساده مثال بیان کړ چې پر دواړو یو سخت توپان راغی. یو کور د باران، توپان او سېلاب له زوروزرو بریدونو وروسته هم ټینګ ولاړ پاتې شو، خو بل کور په بشپړه توګه ویجاړ شو. د دغو دواړو کورونو ترمنځ یوازینی توپیر د هغوی بنسټ و. یو کور پر کلکې ډبرې جوړ شوی و، او بل پر شګه ولاړ و. عیسیٰ په څرګنده توګه روښانه کړه چې د هر کور بنسټ د دې پایله وه چې جوړوونکي یې د خدای د کلام په وړاندې څه ډول غبرګون ښودلی و (د متی اووم باب له ۲۴ څخه تر ۲۷ آیتونو پورې).

عیسیٰ د دې مثال له لارې هغه حقیقت څرګند کړ چې د سپېڅلي انجیل له پیل څخه تر پای پورې لیدل کېږي. هغه خلک چې د خدای کلام پېژني او په خپل ژوند کې یې عملي کوي، کولای شي د ژوند له توپانونو سره په ټینګه مخامخ شي. هغوی یوازې ژوندي نه پاتې کېږي، بلکې د ژوند د هرې ننګونې په منځ کې هم وده کوي او بریالی ژوند تېروي.

یوه مېوه‌ورکوونکې ونه.

د عیسیٰ له خوا د توپان په اړه د هغو کورونو د مثال له بیانولو څخه سلګونه کاله وړاندې، د اسراییلو پاچا داود یو زبور جوړ کړ، چې په هغه کې یې د هغه انسان بیان وکړ چې «د ښښتن له شریعت څخه خوښي اخلي، او شپه او ورځ د هغه په شریعت کې سوچ کوي» (د زبورونو کتاب لومړی باب ۲ آیت). داود داسې انسان له هغې ونې سره تشبیه کړ، «چې د روانو اوبو د ویالو په غاړه کرل شوې وي، په خپل وخت کې مېوه ورکوي، او پاڼې یې هېڅکله نه رژېږي» (د زبورونو کتاب لومړی باب ۳ آیت). لکه څنګه چې د ونو ريښې د سختو توپانونو پر مهال هغوی په ټینګه سره نیسي او د وچکالۍ په ورځو کې هم د هغوی لپاره د تغذیې سرچینه وي، همداسې هغه خلک چې د خدای په کلام سوچ او غور کوي، په سختو وختونو کې هم په دوامداره توګه مېوه‌ورکوونکي او غوړېدونکي پاتې کېږي.

په مسیح کې ریښې ټینګول.

رسول پولس هم د هغو ریښو همدا حقیقت تکرار کړ چې انسان ټینګ او ثابت ساتي. هغه ایمانداران وهڅول چې «خپلې ریښې [په عیسیٰ کې] ژورې ټینګې کړي» (د کولسیانو دوهم باب ۷ آیت). پولس دا وینا په اصل کې په یوناني ژبه لیکلې وه. هغه یوناني کلمه چې «ریښې» ژباړل شوې ده، معنا یې «ثابت کېدل» ده. ثابت کېدل معنا لري، «په ټینګه سره ټینګېدل».

هغه څوک چې په مسیح کې یې خپلې ریښې ټینګې کړې وي، کله چې د ژوند توپانونه راشي، له ایمان څخه شک ته نه اوړي. نه مصیبت هغه له خدای سره د خپل باور څخه اړولی شي او نه یې د خپل راتلونکي امید ترې اخیستلی شي. هغه نه بې‌ثباته کېږي او نه ماتېږي او ټوټې ټوټې کېږي. هغه خلک چې ژورې ریښې لري، «له [عیسیٰ] څخه روحاني تغذیه ترلاسه کوي او په ایمان کې وده کوي، په حقیقت کې ټینګ او ځواکمن کېږي» (د کولسیانو دوهم باب ۷ آیت).

موږ د سپېڅلي انجیل په وسیله په مسیح کې ریښې ټینګوؤ. دا بې‌سارې کتاب یوازې موږ ته معلومات نه راکوي او نه یوازې زموږ احساسات لمس کوي. د خدای کلام د هغه خلکو په ژوند کې ځواک، خوښي، سوله، حکمت او ایمان رامنځته کوي چې هغه لولي. سپېڅلی کتاب زموږ په دننه کې روحاني وده او بدلون رامنځته کوي، چې له بهر څخه هم په څرګنده توګه لیدل کېږي، ځکه له حالاتو سره زموږ غبرګون او د خلکو په اړه زموږ لیدلوری او چلند بدلېدل پیلوي. په یاد ولرئ، سپېڅلی انجیل یو فوق‌العاده کتاب دی. «هر یو سپېڅلی کتاب د خدای په الهام لیکل شوی دی» (د دوهم تیموتیوس درېیم باب ۱۶ آیت).

رسول پولس ولیکل چې «د خدای کلام ... په تاسو کې چې ایمان راوړونکي یاست، په اغېزمنه توګه کار کوي، او په هغو کسانو کې چې په هغه ټینګ ولاړ وي، پر هغه باور ولري او پر هغه تکیه وکړي، خپل فوق‌العاده ځواک څرګندوي» (د لومړي تسالونیکیانو دوهم باب ۱۳ آیت).

رسول پطروس ایماندارانو ته تعلیم ورکړ چې د خدای د کلام لپاره ژوره تنده ولري. «لکه د نویو زېږېدلو ماشومانو په څېر د هغه خالص روحاني شیدو تنده ولرئ، ترڅو د هغې په وسیله ستاسو روحاني وده وشي» (د لومړي پطروس دوهم باب ۲ آیت). د یوه کوچني ماشوم لپاره شیدې تر ټولو لومړنۍ اړتیا ده. هغه له شیدو پرته ژوندی پاتې کېدای نشي، او تر هغه پورې ژړل نه پرېږدي، ترڅو چې شیدې ترلاسه نه کړي. او ځکه چې هغه شیدې څښي، نو یوازې ژوندی نه پاتې کېږي، بلکې ورځ تر بلې ځواکمن هم کېږي.

سپېڅلی انجیل زموږ د باطني انسان لپاره روحاني خواړه دي. خپله عیسیٰ وویل: «انسان یوازې په ډوډۍ نه ژوندی کېږي، بلکې په هره هغه وینا چې د خدای له خولې راوځي» (د متی څلورم باب ۴ آیت). عیسیٰ د خدای کلام له خوړو سره په پرتله کولو سره موږ

ته د هغه موخه او اهمیت رابښيي. کله چې تاسو خواړه خورئ، نو هغه په خپل وجود کې دننه کوئ، او هغه ستاسو د بدن یوه برخه ګرځي. دا اړینه نه ده چې تاسو پوه شئ خواړه په څه ډول ستاسو بدن ته تغذیه ورکوي، وده ورکوي او تاسو ځواکمن کوي. خو د هغو د ګټو د ترلاسه کولو لپاره اړینه ده چې هغه وخورئ.

همداسې، دا اړینه نه ده چې تاسو پوه شئ سپېڅلی انجیل ستاسو په دننه کې په څه ډول بدلون او د بدلون بهیر رامنځته کوي، خو د دې لپاره چې هغه خپل کار ترسره کړي، تاسو باید هغه ولولئ. که تاسو د خدای کلام ترلاسه کړئ، یعنې هغه ولولئ او په خپل دننه کې ورته ځای ورکړئ، نو د خدای کلام به هماغه کار ترسره کړي د کوم لپاره چې هغه درکړل شوی دی.

ما ته دا مه وایئ چې زه باید خامخا سپېڅلی انجیل ولولم!

زه په بشپړه توګه پوهېږم چې د ډېرو مسیحیانو لپاره د سپېڅلي انجیل لوستل یوه مبارزه ده. له یوه څخه نه، بلکې ډېرو صادقو خلکو ماته اعتراف کړی دی چې هغوی خپل سپېڅلی انجیل ډېر لږ، یا نږدې هېڅکله نه لولي. زه ډېر ځله داسې خبرې اورم: «کله چې زه د سپېڅلي انجیل د لوستلو هڅه کوم، نو پرې نه پوهېږم.» «هغه ډېر ستړی کوونکی ښکاري او خوب رابانديې راځي.» «زه نه پوهېږم چې له کوم ځایه یې لوستل پیل کړم.» «هغه راته ډېر سخت او درونږ ښکاري.»

موږ پخپله د خپلې ناکامۍ لامل ګرځو.

د سپېڅلي انجیل لوستل ځکه هم سخت ښکاري چې موږ پخپله د خپلې ناکامۍ لپاره زمینه برابروو. موږ پرېکړه کوو چې هره ورځ به یو ساعت مخکې له خوبه پاڅېږو او سپېڅلی انجیل به لولو. خو په لومړۍ او دوهمه ورځ تر ناوخته ویده پاتې کېږو، په درییمه او څلورمه ورځ په غوسه کې د الارم ساعت د کوټې یوې کونج ته غورځوو، او په پنځمه ورځ خو د الارم د لګولو زحمت هم نه باسو.

یا بیا موږ هوډ کوو چې هره شپه له ویده کېدو مخکې به لس فصلونه لولو. خو د ټولې ورځې د منډو تړړو او ستړیا له امله له لږ وخت وروسته خوب رابانديې راځي. له څو نورو هڅو وروسته موږ په بشپړه توګه لاس اخلو.

ځینې خلک داسې پلان خپلوي لکه «په یوه کال کې ټول سپېڅلی انجیل ولولئ». هغوی د جنورۍ په لومړۍ او دوهمه نېټه خپله ټاکل شوې برخه لولي، خو وروسته د څو ورځو لپاره لوستلو ته نه شي رسېدای. په ډېر لږ وخت کې هغوی دومره شاته پاتې شي چې د هغه تشه ډکول نږدې ناشوني ښکاري. او که په هر ډول هغوی یو کال وروسته دا پلان بشپړ هم کړي، تر هغه وخته هغوی دا هم نه شي یادولای چې د کال په پیل کې یې څه لوستي وو.

کله چې کله موږ ته د سپېڅلي انجیل لوستلو لپاره وخت هم پیدا شي، نو هر هغه ځای کې چې د کومې کلمې معنا راته نه معلومېږي، هلته ودرېږو او په قاموس کې یا د سپېڅلي کتاب په کومې تبصرې کې د اختلافونو په لټه کې شو. یا بیا خپل ډېر وخت د پانې په پای کې لیکل شویو مطالعاتي یادښتونو په لوستلو تېروو، ځکه هغه راته له اصلي متن څخه ډېر په زړه پورې ښکاري. د دې په پایله کې، موږ د سپېڅلي انجیل د لوستلو پر ځای د هغه په اړه لیکل شوي کتابونه او تبصرې ډېرې لولو.

منظم او پرلهپسې لوستل.

زه غواړم تاسو ته د سپېڅلي انجیل د لوستلو یوه داسې طریقه ووایم چې دا ستونزې به حل کړي او ستاسو په ژوند کې به څرګندې پایلې رامنځته کړي: د سپېڅلي انجیل منظم او پرلهپسې لوستونکی شئ.

• **منظم لوستل** زما مطلب دا دی چې هره ورځ، یا تر هغه حده چې ممکن وي په منظم ډول، د لږ وخت لپاره، شاوخوا له پنځلسو څخه تر شلو دقیقو پورې سپېڅلی انجیل ولولئ. موږ ټول کولای شو د خپل بوخت مهالوېش څخه د اوونۍ لږ تر لږه په څو ورځو کې دومره وخت خامخا پیدا کړو.

• **پرلهپسې لوستل** زما مطلب دا دی چې د نوې عهدنامې له پیل څخه لوستل پیل کړئ. په خپل ټاکلي وخت کې هر څومره چې لوستلی شئ، هماغومره ولولئ. په هغه ځای کې چې لوستل پای ته رسوئ، یوه نښه کېږدئ. بله ورځ له هماغه ځایه لوستل پیل کړئ چې تېره ورځ مو پرېښی و. د هغو شیانو په اړه اندېښنه مه کوئ چې ستاسو په پوهه کې نه راځي. یوازې لوستلو ته دوام ورکړئ. د هغو کلمو یا خبرو معنا چې نه پرې پوهېږئ، په بل وخت کې د قاموس، تبصرو یا نورو مطالعاتي موادو په مرسته موندلی شئ.

• کله چې ټوله نوې عهدنامه ولولئ، بیا یې ولولئ، او له هغې وروسته یې بیا بیا لوستلو ته دوام ورکړئ. د سپېڅلي انجیل لوستل د خپل ژوند یوه تلپاتې عادت وګرځوئ. زوړ عهدنامه تر هغه وخته پرېږدئ، ترڅو چې تاسو د نوې عهدنامې په ښه پوهېدو او په هغې کې په مهارت پیدا کولو پیل وکړئ. (د دې دلیل به زه په دې کتاب کې وروسته بیان کړم.)

په دې ډول لوستلو موخه دا ده چې له سپېڅلي کتاب سره اشنا شئ. پوهه له اشنایی سره راځي، او اشنایي د منظم او بیا بیا لوستلو له لارې رامنځته کېږي. کله چې تاسو نوې عهدنامه بیا بیا لولئ، نو د هغې د بېلابېلو برخو ترمنځ اړیکې درته څرګندېدل پیلوي. تاسو په دې پوهېدل پیل کوئ چې په یوه لیک کې لیکل شوې وینا په انجیلونو کې ویل شوې یوه خبره لا روښانه کوي. تاسو هغه موضوعات او فکرونه پېژندل پیل کوئ چې بیا بیا مخې ته راځي، او له دې څخه تاسو پوهېدل پیل کوئ چې دا خورا مهم حقیقتونه دي. ورو ورو سپېڅلی انجیل ستاسو لپاره روښانه او له معنا ډک کېږي.

په دې ډول په منظم ډول د لوستلو عادت رامنځته کول یوه مبارزه کېدای شي، ځکه چې مونږ ټول په خپل ژوند کې ډېر بوخت یو، او کېدای شي د دې پایله هم سمدستي څرګنده نه شي۔ خو بیا هم په یاد ولرئ چې سپېڅلی انجیل یو فوق‌العاده کتاب دی، او هغه به خامخا ستاسو په ژوند کې بدلون رامنځته کړي۔ په پیل کې کېدای شي تاسو د دغو بدلونونو احساس ونه کړئ، خو کله چې وخت تېر شي، هغه به په څرګنده توګه ولیدل شي۔ که د کوم دلیل له امله تاسو یوه یا دوه ورځې سپېڅلی انجیل ونه شئ لوستلای، نو ځان په ګناهګاری کې مه اچوئ۔ خدای پر تاسو غوسه نه دی۔ که تاسو له یوې یا دوو اوونیو، یا حتی یوې میاشتې یا تر هغې هم ډېرې مودې پورې له لوستلو څخه لرې پاتې شئ، بیا هم هوډ وکړئ چې له سره یې پیل کړئ۔ دا مبارزه وګټئ او بېرته راستانه شئ، ځکه چې دا هڅه په رښتیا هم ارزښت لري۔

خلک ډېر ځله له ما څخه پوښتي چې ما سپېڅلی انجیل څنګه دومره ښه زده کړ چې نورو ته یې ورزده کولی شم۔ ځواب یې همدا دی چې ما نوې عهدنامه په منظم او پرله‌پسې ډول مطالعه کړه۔ کله چې ما د لومړي ځل لپاره لوستل پیل کړل، د هغه څه ډېره برخه چې ما لوستل، زما په پوهه کې نه راتله۔ خو لکه څنګه چې ما په دوامداره توګه لوستلو ته دوام ورکړ، هماغومره مې پوهه هم زیاتېده۔ دې کار نه یوازې زما ژوند بدل کړ، بلکې د هغو ډېرو خلکو ژوند یې هم بدل کړ چې په منظم او پرله‌پسې ډول یې د سپېڅلي انجیل د لوستلو عادت جوړ کړی و۔

که تاسو هوډ وکړئ چې ټوله نوې عهدنامه له پیل څخه تر پای پورې ولولئ او په دې عادت کې پاتې شئ، نو یو کال وروسته به تاسو هماغه پخوانی انسان نه یاست۔ تاسو به په مسیح کې د ثابت او ټینګ کېدو پر لور ډېر وړاندې تللي یاست۔ د ژوند له حالاتو سره د مخامخ کېدو په اړه به ستاسو لیدلوری بدل شوی وي۔ د ژوند مصیبتونه به نور تاسو د پخوا په څېر په بشپړه توګه ماتې یا ناامیده نه کړي۔ او کله چې د ژوند توپان تېر شي، نو بیا به هم تاسو په ټینګه ولاړ پاتې شئ۔

کله ناکله زه له داسې رښتینو او صادقو مسیحیانو سره مخ کېږم چې ځانونه د سپېڅلي انجیل لوستونکي ګڼي، خو هغوی هغه په هغه ډول نه لولي لکه څنګه چې ما دلته بیان کړی دی۔ له هغوی څخه ډېر کسان هغه وخت حیرانېږي چې پوه شي په حقیقت کې هغوی د سپېڅلي انجیل منظم مطالعه نه کوي۔

همدا خبره مونږ هغې بلې موضوع ته راولي چې اوس اړتیا ده پرې غور وکړو۔

2

تاسو ښايي فکر وکړئ چې تاسو انجيل لولئ، خو

ايا تاسو کله هم انجيل په تصادفي ډول پرانيستی او د يوې آيت د انتخاب لوبه مو کړې ده؟ دا داسې ترسره کېږي: تاسو انجيل په هر ځای کې په ناڅاپي ډول پرانيزئ، هغه لومړی کربنه چې سترګې مو پرې ولګېږي، لولئ، او هغه آيت داسې احساس درکوي لکه تاسو سره چې خبرې کوي. زه پوهېږم چې هر انسان، او زه پخپله هم، د داسې يوې تجربې کيسه بيانولی شي چې هغه په تصادفي ډول انجيل پرانيستی وي، يو آيت مخې ته راغلی وي، او په هماغه شېبه کې هغه زموږ د اړتيا سره په بشپړه توګه سمون خوړلی وي.

خو په دې ډول په تصادفي توګه د انجيل پرانيستل او د آيت انتخابول دا ستونزه لري چې د خدای کلام په دې ډول د لوستلو لپاره نه دی ليکل شوی، ځکه چې انجيل له يو بل څخه د خپلواکو او بې اړيکو آيتونو مجموعه نه ده. انجيل په اصل کې په فصلونو او آيتونو نه و ليکل شوی. د سپېڅلي کتاب له بشپړېدو څو پېړۍ وروسته، دا وېشونه د مراجعو د ټکو په توګه او د ځانګړو برخو د اسانه موندلو لپاره ورزيات شول. په حقيقت کې انجيل د کتابونو او ليکونو يوه مجموعه ده، چې د نورو ټولو کتابونو او ليکونو په څېر بايد له پيل څخه تر پای پورې ولوستل شي.

فرض کړئ چې زه تاسو ته يو پنځه پاڼيز ليک وليکم، او تاسو د درېيمې پاڼې له منځ څخه دوه جملې، د پنځمې پاڼې له پيل څخه يوه جمله، او د دوهمې پاڼې وروستی پراګراف ولولئ، بيا ليک وتړئ او اعلان وکړئ چې تاسو هغه لوستی دی. په دې حالت کې تاسو نه يوازې زما ليک په رښتيا نه دی لوستی، بلکې دا هم ناشونې ده چې تاسو د هغه له منځپانګې څخه ښه پوهه ترلاسه کړې وي. او کېدای شي تاسو د هغه څه په اړه چې ما ليکلي دي، ناسمې پايلې هم واخلئ. خو بيا هم زموږ له ډلې ډېر کسان د کايناتو تر ټولو مهم کتاب همداسې لولي. موږ په تصادفي ډول انتخاب شوي، جلا جلا آيتونه لولو.

البته چې زه يې لولم!

که څه هم ډېر مسیحیان په اسانۍ سره مني چې هغوی انجیل نه لولي، خو ځیني نور په ربښتیا باور لري چې هغوی انجیل لولي، ځکه چې هغوی هره ورځ د عبادت لپاره ځانګړي مطالب لولي، په منظم ډول د انجیل په مطالعاتو کې ګډون کوي، د انجیل په اړه کتابونه لولي او داسې وعظونه اوري چې د سپېڅلي کتاب آیتونه پکې اقتباس کېږي. زه دا نه وایم چې تاسو باید دا فعالیتونه بند کړئ، خو زه خامخا دا وایم چې له دې څخه هېڅ یو هم د منظم او پرلهپسې لوستلو بدیل نه دی. اجازه راکړئ چې تشریح یې کړم.

هره ورځ عبادتي مطالعه، د انجیل مطالعه، کتابونه او وعظونه.

عبادتي مطالعې هم هماغه طریقه کاروي. هره پاڼه له یوه ځانګړي انجیل آیت څخه پیلېږي یا پای ته رسېږي، چې لیکوال یا لیکواله یې ټاکي، او بیا د پاڼې پاتې برخه د هماغه آیت د تشریح او پراخولو لپاره کاروي. هغه کېدای شي ځیني تشریحي خبرې، د مثال کیسې او دا مثالونه وړاندې کړي چې څنګه هغه آیت په خپل ژوند کې عملي کېدای شي. په دې طریقه کې په خپله هېڅ ستونزه نشته. خو تاسو باید پوه شئ چې په دې حالت کې تاسو لا هم هغه آیتونه لولئ چې په تصادفي توګه انتخاب شوي دي، پخپله انجیل نه لولئ.

د انجیل مطالعات هم ډېری وخت پر جلا جلا برخو تمرکز کوي. د ډېرو مسیحیانو لپاره د انجیل مطالعه دا معنا لري چې د چا په ناستې خونه کې راټول شي، هغه څه ولولي چې ټاکل شوي وي او پر هغه بحث وکړي. فرض کړئ چې ځیني خلک چې غواړي ډاکټران شي، په وفادارۍ سره هره اوونۍ راټول شي، د طب له یوه درسي کتاب څخه په تصادفي ډول انتخاب شوي عبارتونه ولولي، پر هرې جملې ژور بحث وکړي او ووایي چې دا کلمې د دوی لپاره څه معنا لري. که هغوی خپلې مطالعې ته هر څومره هم ژمن وي، ایا تاسو به له دغو راټلونکو ډاکټرانو څخه کوم یوه ته اجازه ورکړئ چې ستاسو عملیات وکړي یا تاسو ته درمل ولیکي؟ ښایي نه، ځکه تاسو پوهېږئ چې که څه هم دغه راتلونکي ډاکټران خپله مطالعه په هر څومره صداقت ترسره کوي، هغوی په حقیقت کې هغه درسي کتاب نه دی مطالعه کړی. هغوی یوازې د هغه د منځپانګې ځیني برخې له خپل اصلي سیاق څخه جلا کړې، لوستې او پرې یې بحث کړی دی، لکه څنګه چې زموږ ډېر کسان د خپلو انجیل مطالعاتو په ترڅ کې کوي.

کېدای شي تاسو د بااستعداده مسیحي لیکوالانو له خوا لیکل شوي کتابونه ډېر خوښوئ، او د سپېڅلي کتاب ټول هغه مراجع په غور سره لولئ چې لیکوالانو وړاندې کړي وي. یا کېدای شي تاسو تل خپل انجیل کلیسا ته له ځان سره وړئ او هر هغه آیت چې واعظ کوونکی یې په خپل وعظ کې یادوي، په زحمت سره پیدا کوئ. که څه هم ستاسو هڅې د ستاینې وړ دي، بیا هم تاسو انجیل نه لولئ. تاسو هغه برخې لولئ چې وړاندې کوونکي په کتاب یا وعظ کې د خپلې خبرې د ملاتړ لپاره انتخاب کړې دي. او تر هغه چې تاسو له هغه حالت یا سیاق سره بلد نه یاست چې دا جلا جلا آیتونه پکې راغلي دي، تاسو په یقین سره نه شئ ویلی چې د ویناوال یا لیکوال تفسیر سم دی. که تاسو پخپله انجیل نه وي

لوستی او له هغه سره مو اشنايي نه وي پيدا کړې، نو د دې تفسير د ارزولو لپاره تاسو د سياق په اړه کافي معلومات نه لرئ.

په سياق کې لوستل.

د ځانګړو برخو د سم تفسير لپاره موږ بايد سياق ته پام وکړو. سياق يوازې دا معنا نه لري چې د يوه ځانګړي آيت څخه سمدستي مخکې او وروسته راغلي کلمات ولولو، که څه هم دا يقيناً مهم دي. د انجيل برخې يو تاريخي سياق هم لري، چې د هغوی د معنا په پوهېدو کې مرسته کوي.

• د انجيل هره خبره يوه شخص بل شخص ته د يوې موضوع په اړه ليکلې يا ويلې ده.

• لکه څنګه چې موږ له نورو خلکو سره د واقعي موضوعاتو په اړه د معلوماتو د رسولو لپاره خبرې کوو يا ليکو، همداسې د انجيل ليکوالانو هم کړي دي.

• د انجيل د برخو د سم تفسير لپاره موږ بايد پوه شو چې څوک چا ته ليکي يا خبرې کوي او د څه موضوع په اړه يې ليکي يا خبرې کوي.

کېدای شي تاسو فکر وکړئ، «زه دا درې خبرې څنګه پوهېدلی شم؟» لومړی، د دې پوښتنو ځوابونه ډېر ځله پخپله په متن کې موندل کېږي. له همدې امله تاسو بايد د تصادفي انتخاب شويو آيتونو څخه ډېر څه ولولئ. منظم او پرلهپسې لوستل تاسو سره د سياق په پوهېدو کې مرسته کوي، ځکه په هغه کې تاسو يوازې جلا جلا آيتونه نه، بلکې ټول کتابونه لولئ. دوهم، د انجيل يو ښه ښوونکی، چې د سپېڅلي کتاب پراخه مطالعه يې کړې وي او د تاريخي سياق په اهميت پوهېږي، کولای شي تاسو سره د دغو پوښتنو د ځوابونو په موندلو کې مرسته وکړي.

دا زما لپاره څه معنا لري؟

زموږ د ډېرو خلکو تمايل دا دی چې انجيل ته په دې ليدلوري ورشو: «دا زما لپاره څه معنا لري؟» په حقيقت کې، دا مهمه نه ده چې هغه ستاسو لپاره څه معنا لري. مهمه دا ده چې ليکوال، د روح القدس تر الهام لاندې، کله چې يې دا کلمات پر کاغذ وليکل، څه ويل يې غوښتل. د سپېڅلي کتاب آيتونه زموږ لپاره هغه معنا نه شي لرلی چې د هغو خلکو لپاره نه وه، چې په اصل کې هغوی ته ليکل شوي وو. البته په انجيل کې داسې تلپاتې حقيقتونه او اصول شته چې زموږ هر يو يې په خپل ژوند کې عملي کولی شي، که هر وخت او هر ځای کې ژبړېدلي يو. خو د تاريخي سياق پېژندل، يعنې دا چې چا چا ته او ولې ليکلي دي، د دقيق تفسير لپاره خورا اړين دي.

که موږ سياق ته پام ونه کړو، نو موږ کولای شو له انجيل څخه داسې خبرې وباسو چې هغه په حقيقت کې هېڅکله نه وايي. راځئ چې دوه داسې مثالونه وګورو چې څنګه له خپل سياق څخه د آيتونو په جلا کولو سره د هغوی معنا بدلېدای شي. که تاسو له څه

موده راهیسې مسیحی یاست، نو ښېشکه به مو اورېدلي وي چې لاندې دواړه آیتونه په وعظونو کې کارول شوي دي. خو که تاسو په منظم ډول انجیل نه لولئ، نو ښایي تاسو دغه ناسم تفسیرونه نه وای پېژندلي.

• «خدای وفادار دی، او هغه به تاسو ته اجازه ورنه کړي چې له خپلې وسې څخه زیات په ازموینه کې واچول شئ، بلکې د ازموینې سره به د تېښتې لاره هم درکړي، ترڅو تاسو یې وزغملی شئ» (د لومړي کورنتیانو لسم باب ۱۳ آیت، د انګلیسي معیاري نسخه). دا آیت ډېر ځله د دې لپاره کارول کېږي چې ووایي خدای به تاسو ته له هغې اندازې څخه زیاتې ازموینې او کړاوونه درنه کړي چې تاسو یې زغملی شئ. خو کله چې موږ دا آیت په خپل سیاق کې لولو، نو پوهېږو چې په حقیقت کې دا وایي چې د ګناه کولو هېڅ وسوسه ستاسو له زغم څخه لویه نه ده، ځکه چې خدای تل موږ ته له هغې ګناه څخه د تېښتې لاره راکوي (د لومړي کورنتیانو لسم باب له ۱ څخه تر ۱۲ آیتونو پورې). دا آیت زموږ په ژوند کې د خدای له خوا د ازموینو او کړاوونو د راتلو سره هېڅ تړاو نه لري. ما په خپل کتاب «خدای ښه دی او د ښه معنا ښه ده» کې د دې آیت لا ژوره تشریح په ۸ او ۹ پاڼو کې وړاندې کړې ده.

• «ورکړئ، او تاسو ته به درکړل شي؛ ښه پیمانه، نچوړ شوې، ښورول شوې او له حده ډکه به ستاسو په غېږ کې واچول شي. ځکه په کومه پیمانه چې تاسو یې پیمانه کوئ، په هماغه پیمانه به تاسو ته بېرته پیمانه شي» (د لوقا شپږم باب ۳۸ آیت، د کینګ جېمز نسخه). کېدای شي تاسو اورېدلي وي چې دا آیت د کلیسا د عبادت په غونډه کې د نذرانو او بسپنو پر مهال د خلکو د سخاوتمندانه ورکولو د هڅولو لپاره اقتباس شوی وي. خو دا آیت له پیسو سره هېڅ تړاو نه لري. عیسیٰ ویل چې تاسو نورو ته د رحم او بخښنې په توګه څه ورکوئ، هماغه به په هماغه اندازه بېرته تاسو ته راشي (د لوقا شپږم باب له ۲۷ څخه تر ۳۸ آیتونو پورې).

زه د هغو خلکو په اخلاص پوښتنه نه کوم چې دا آیتونه په غلطه توګه پوهېږي او ناسم یې کاروي. خو زه تاسو ننګوم چې د منظم او پرلهپسې انجیل لوستلو اړتیا وپېژنئ.

• ⟢⟢⟢ • ⟣⟣⟣ •

د انجیل د بریالي لوستلو لپاره یوازې دا پوهېدل کافي نه دي چې هغه څنګه ولولئ؛ تاسو باید د انجیل په موخه هم پوه شئ. که تاسو پوه شئ چې د خدای دا حیرانوونکی کتاب ولې لیکل شوی او د هغو کسانو لپاره چې هغه لولي، څه کار ترسره کوي، نو تاسو به له هغه څخه لا ډېره ګټه ترلاسه کړئ. په راتلونکي باب کې زموږ موضوع همدا ده.

3

دا ټول د څه شي په اړه دي؟

صادق مسیحیان د انجیل په اړه له مبارزې سره مخ کېږي، ځکه چې د هغه د موخې په اړه د هغوی تصور ناسم وي او په دې اړه یې تمې غیرواقعي وي چې انجیل د هغوی لپاره څه کولی شي او څه نه شي کولی. نا‌امیده خلک کله ناکله له ما څخه د داسې یوه آیت غوښتنه کوي چې د هغوی پر وړاندې موجود هر ډول بحران پای ته ورسوي. خو انجیل د ژوند د ستونزو د چټکو حلالرو مجموعه نه ده. او نه هم هغه د ځانمرستې داسې کتاب دی چې موږ ته د سوکاله ژوند کولو لپاره ځواک راکړي یا د معنا لرونکي ژوند د تېرولو اصول را وښیي.

زه دا نه وایم چې په انجیل کې ورکړل شوي معلومات به تاسو سره د ښه ژوند په تېرولو کې مرسته ونه کړي، خو هغه په همدې موخه نه و لیکل شوی. انجیل د قادر مطلق خدای او د هغه د پلانونو او موخو د ځرګندولو لپاره لیکل شوی دی. دا د شپږ شپېټو کتابونو او لیکونو یوه مجموعه ده، چې د خدای د دې غوښتنې په اړه ځرګندونه کوي چې یو کورنۍ ولري، او دا هم راښیي چې هغه څنګه د عیسیٰ مسیح له لارې دغه کورنۍ ترلاسه کوي. د انجیل هره لیکنه په یوه نه یوه بڼه دې کیسې ته یو څه ورزیاتوي یا هغه مخته وړي.

پلان پیل شو، خنډ سره مخ شو، بیا بېرته ټینګ شو.

انجیل له پیدایښت څخه پیلېږي. قادر مطلق خدای نارینه او ښځې د دې لپاره پیدا کړل چې د هغه زامن او لونې شي، او ځمکه یې د خپل ځان او خپلې کورنۍ لپاره د یوه کور په توګه جوړه کړه (د پیدایښت لومړی او دوهم باب؛ د افسیانو لومړی باب له ۴ څخه تر ۵ آیتونو پورې؛ د اشعیا ۴۵ باب ۱۸ آیت). کیسه ډېر ژر د انسان تر لوېدو پورې رسېږي، هغه وخت چې لومړي انسان، آدم، د ګناه له لارې له خدای څخه په خپلواکۍ کې د ژوند کولو انتخاب وکړ. د بشریت د مشر او د ځمکې د لومړي سرپرست په توګه، د هغه د سرکشۍ عمل پر ټول بشریت او د کورنۍ پر کور د فساد او مرګ لعنت راوست (د پیدایښت درېیم باب له ۱۷ څخه تر ۱۹ آیتونو پورې؛ د رومیانو پنځم باب ۱۲ آیت؛ د رومیانو اتم باب ۲۰ آیت). بشریت د زوي‌توب وړتیا له لاسه ورکړه، او ځمکه د ګناه له امله فاسده شوه.

د آدم له نافرمانۍ سمدستي وروسته، خدای آدم ته، او په آدم کې ټول بشريت ته، وعده وکړه چې يوه ورځ به يو ژغورونکی، يعنې خلاصوونکی، څمکې ته راشي او هغه زيان به له منځه يوسي چې رامنځته شوی و (د پيدايښت درېيم باب ۱۵ آيت). عيسیٰ هماغه ژغورونکی دی. له دې وروسته خدای انسانانو ته لارښوونه وکړه چې ليکلي اسناد وساتي، په داسې حال کې چې هغه د عيسیٰ له لارې د خپلې کورنۍ د بېرته ترلاسه کولو د خپل پلان بېلابېل اړخونه لا ډېر څرګندول. هماغه لومړني اسناد ورو ورو په هغه کتابونو ټولګه بدل شول چې اوس د زاړه عهدنامې په نوم يادېږي.

د انجيل په لومړنۍ ليکنه کې ځينې هغه قوم څرګند کړ چې عيسیٰ به د هغوی له لارې دې نړۍ ته راتلو، يعنې د ابراهيم په نوم د يوه انسان اولادونه (د پيدايښت دولسم باب له ۱ څخه تر ۳ آيتونو پورې). د هغه اولاد وروسته د اسراييلو قوم شو، چې عبرانيان او يهوديان هم بلل کېږي. د زړې عهدنامې پاتې برخه تر ډېره د دغو خلکو تاريخ دی، چې د عيسیٰ له زېږېدو څخه تر څلور سوه کاله مخکې پورې وخت رانغاړي، يعنې له ۱۹۲۱ قبل المسيح څخه تر ۴۰۰ قبل المسيح پورې. دا د دې خبرې ريکارډ دی چې خدای څنګه د سختو خنډونو په منځ کې د ابراهيم اولادونه خوندي وساتل، په داسې حال کې چې هغه د خپل پلان او راتلونکي ژغورونکي په اړه په پرلهپسې ډول لا ډېر معلومات څرګندول. نوې عهدنامه د عيسیٰ د راتګ او د هغه د کار ريکارډ دی. د هغې ټول کتابونه او ليکونه هغو سړيو ليکلي دي چې د عيسیٰ مسيح خدمت، په صليب باندې مړينه او بيا راژوندي کېدل يې له نږدې ليدلي وو. د دغو سړيو په اړه به زه په يوه راتلونکي باب کې لا ډېرې خبرې وکړم.

د ژغورنې لپاره هوښيارول.

ځينې انسانان دې ته وهڅول چې سپېڅلی کتاب وليکي، ترڅو موږ پوه شو چې ولې موږ له ګناه څخه ژغورنې ته اړتيا لرو، خدای دا ژغورنه څنګه برابروي او دا زموږ پر ژوند څه اغېز لري. عيسیٰ دې نړۍ ته راغی ترڅو پر صليب باندې هغه سزا چې د ګناه له امله د بشريت لپاره ټاکل شوې وه، پخپله پر ځان واخلي. عيسیٰ د خپلې مړينې او بيا راژوندي کېدو له لارې ټولو هغو کسانو ته چې پر هغه باور کوي، دا لاره پرانيسته چې د خدای زامن او لوڼې شي. پر عيسیٰ باور کول دا معنا لري چې هغه خپل ژغورونکی او څښتن وګڼئ، او د ګناه څخه د ژغورنې د يوازينۍ سرچينې په توګه پر هغه باور ولرئ.

«[سپېڅلی کتاب] د دې توان لري چې تاسو ته تعليم درکړي او تاسو په هغه ژغورنه پوه کړي چې پر مسيح عيسیٰ باندې د ايمان له لارې ترلاسه کېږي» (د دوهم تيموتيوس درېيم باب ۱۵ آيت).

«خو دا [سپېڅلي کتاب] د دې لپاره ليکل شوي دي چې تاسو باور وکړئ چې عيسیٰ هماغه مسيح [ژغورونکی] دی، د خدای زوی دی، او د هغه په باور کولو سره تاسو ژوند ترلاسه کړئ» (د يوحنا شلم باب ۳۱ آيت).

د خدای کلام یوازې موږ ته د ژغورنې په اړه معلومات نه راکوي؛ بلکې دا زموږ په ژوند کې د ژغورنې د رامنځته کېدو لپاره هم اړین دی. کله چې موږ ته د خدای کلام له لارې دا حقیقت وړاندې کېږي چې عیسیٰ زموږ د ګناهونو لپاره مړ شو او له مړو څخه راژوندی شو، او موږ پر هغه باور کوو، نو موږ د ژغورنې هغه برابر شوی نعمت تجربه کوو. موږ ابدي ژوند ترلاسه کوو. زموږ په دننه کې یو فوق‌العاده بدلون رامنځته کېږي. روح القدس، د خدای د کلام له لارې، زموږ په تر ټولو ژورو برخو کې ابدي ژوند راکوي، او موږ په ربښتیا د خدای څخه زېږېدلي کېږو. موږ له ګناهکارانو څخه د خدای په سپېڅلو او عادل زامنو او لونو بدلېږو (د یوحنا درېیم باب له ۳ څخه تر ۵ آیتونو پورې؛ د لومړي پطروس لومړی باب ۲۳ آیت؛ د لومړي یوحنا پنځم باب ۱ آیت).

«خو هر څومره کسانو چې ایمان راوړ ... او [عیسیٰ] یې ومانه، هغوی ته یې دا حق ورکړ چې د خدای اولاد شي. هغوی نوې زېږېدنه مومي! دا جسمي زېږېدنه نه ده چې د انسان له غوښتنې یا پلان څخه رامنځته کېږي، بلکې دا نوې زېږېدنه له خدای څخه ده» (د یوحنا لومړی باب له ۱۲ څخه تر ۱۳ آیتونو پورې).

سپېڅلی کتاب تاسو ته ستاسو ربښتیني موخه ښيي، یعنې پر مسیح باندې د ایمان له لارې د خدای زوی یا لور کېدل. او د خدای کلام تاسو ته دا ډاډ درکوي چې ستاسو تر ټولو ستر ضرورت پوره شوی دی، یعنې له ګناه څخه ژغورنه.

خو زه ربښتینې مرستې ته اړتیا لرم.

کېدای شي تاسو فکر کوئ، «دا ټول سم دي، خو زه ربښتینې ستونزې لرم او همدا اوس ربښتینې مرستې ته اړتیا لرم.» همدا ربښتینې مرسته ده! وګورئ، ډېر صادق مسیحیان د ژوند په توپانونو کې پر خدای د باور کولو له ستونزې سره مخ کېږي، ځکه هغوی نه شي ډاډه کېدای چې هغه غواړي له هغوی سره مرسته وکړي. بې‌شمېره ایمانداران له دغو شکونو سره مبارزه کوي: «ما ډېر بد کارونه کړي دي.» «خدای له ما سره دومره مینه نه کوي لکه له نورو سره چې یې کوي.» خو کله چې تاسو پوه شئ چې خدای ستاسو تر ټولو ستر ضرورت، یعنې له ګناه څخه ژغورنه، له وړاندې پوره کړې ده، نو دا ستاسو ایمان په ډېرې اندازې سره پیاوړی کوي. کله چې تاسو لا د هغه د کورنۍ برخه هم نه وئ، که څښتن ستاسو په تر ټولو مهم ضرورت کې له تاسو سره مرسته وکړه، نو اوس چې تاسو د هغه زوی یا لور یاست، ولې به هغه په کوچنیو شیانو کې له تاسو سره مرسته کولو ته زړه نه ښه کوي؟ او د ابدي ژغورنې په پرتله نور هر څه کوچني شیان دي.

«هغه چې خپل زوی یې هم ونه سپماوه، بلکې هغه یې زموږ ټولو لپاره ورکړ، ایا موږ پر داسې خدای باور نه شو کولی چې د خپل زوی سره به موږ ته هغه هر څه هم راکړي چې ښایي ورته اړتیا ولرو؟» (د رومیانو اتم باب ۳۲ آیت، د جي بي فیلیپس ژباړه).

د نوې عهدنامې منظم او پرله‌پسې لوستل به ستاسو په دننه کې دا ټینګ باور رامنځته کړي چې خدای له تاسو سره مینه لري او له تاسو سره به مرسته وکړي. لکه څنګه چې تاسو له نوې عهدنامې سره لا ډېر اشنا کیږئ، تاسو به دا لیدل پیل کړئ چې خدای د ژغورنې له لارې په دې ژوند او راتلونکي ژوند کې ستاسو لپاره څه څه برابر کړي دي. او تاسو به دا زده کړئ چې هر ډول حالت چې ستاسو مخې ته وي، په دې برابر شوي نعمت کې څنګه ژوند وکړئ او څنګه یې تجربه کړئ.

په انجیل کې ستاسو لپاره رښتیني مرسته شته. د خدای کلام نه یوازې تاسو ته ستاسو رښتیني موخه ښیي او دا ډاډ درکوي چې ستاسو تر ټولو ستر ضرورت پوره شوی دی، بلکې دا له تاسو سره مرسته کوي چې شیان هماغسې ووینئ لکه څنګه چې په حقیقت کې دي. کله چې تاسو دا زده کړئ چې حقیقت په خپل اصلي بڼه ووینئ، نو بیا به وکولای شئ له هر هغه حالت سره مخامخ شئ چې ستاسو مخې ته راځي. انجیل د حقیقت په اړه څه څرګندوي؟ راځئ چې په راتلونکې برخه کې دې پوښتنې ته ځواب ووایو.

4

تاسو هماغسې پوهېږئ لکه څنګه چې يې وينئ

د ژوند توپانونه په خپله خلک نه له منځه وړي. که داسې وای، نو له موږ څخه به هېڅوک هم نه وای پاتې شوی، ځکه چې موږ ټول له سختو وختونو څخه تېرېږو. په سختو وختونو کې ستاسو غبرګون دی چې دا ټاکي چې تاسو به له هغو څخه تېر شئ او که نه. ستاسو غبرګون د حقيقت په اړه ستاسو له پوهې، يعنې د خپلې وضعيت د ليدلو له طريقې څخه رامنځته کېږي. هغه څه چې تاسو يې وينئ، تاسو نه جوړوي او نه مو ماتوي؛ بلکې دا مهمه ده چې تاسو هغه څه چې مو ليدلي دي، په څه ډول ګورئ. همدا ستاسو ليدلوری دی. که تاسو دا زده کړئ چې خپلې حالات د خدای په مطابق، په خپل اصلي حقيقت کې ووينئ، نو تاسو به له هغه سخت بريد څخه روغ رمټ ووځئ.

شيان په حقيقت کې هماغسې دي لکه څنګه چې دي.

کله چې يو توپان راشي، نو هغه څه چې تاسو يې وينئ او احساسوئ، ربښتيني دي. خو بيا هم ستاسو ليد او احساسات نه شي کولای چې ستاسو د حالت ټول حقيقتونه درته بيان کړي، ځکه چې تر هغه څه ډېر څه پېښېږي چې تاسو يې د خپلو حواسو له لارې درک کولای شئ. د انجيل له مخې، يو ناليدلی عالم شته، داسې يو بُعد چې عموماً انسانانو ته نه ښکاري. ناليدلی خدای پر يوه داسې ناليدلي سلطنت واکمني کوي چې له ځواک او تدبير څخه ډک دی، او زموږ پر فزيکي نړۍ اغېز کولای شي او اغېز پرې کوي (د کولسيانو لومړی باب له ۱۵ څخه تر ۱۶ آيتونو پورې؛ د دوهم کورنتيانو څلورم باب ۱۸ آيت). په دې وخت کې حالات هر ډول ښکاري يا احساسېږي، خو حقيقت دا دی—قادر مطلق خدای ستاسو سره دی، او ستاسو پر وړاندې داسې هېڅ شی نه شي راتلای چې له هغه څخه لوی وي. انجيل څرګندوي چې:

- خدای هرځای حاضر دی، يعنې هغه په يوه وخت کې په هر ځای کې حاضر وي. داسې هېڅ ځای نشته چې خدای پکې نه وي. د دې معنا دا ده چې تاسو هر ځای

چې یاست، هغه هم هلته دی (د یرمیا درې ویشتم باب له ۲۳ څخه تر ۲۴ آیتونو پورې).

- خدای قادر مطلق دی، یعنې هغه له بشپړ ځواک څخه برخمن دی. له هغه څخه لوی یا ډېر ځواکمن هېڅ شی نشته، او د هغه د ځواک او قدرت په وړاندې هېڅ شی نه شي درېدلای (د مکاشفې نولسم باب ۶ آیت).
- خدای په هر څه پوهېږي، یعنې هغه په هر څه خبر دی. هغه لا له مخکې پوهېږي چې څه به پېښېږي. د دې معنا دا ده چې هېڅ شی هغه ناڅاپه نه شي حیرانولای او نه یې مغشوشولای شي. داسې هېڅ ستونزه نشته چې هغه ورته له مخکې کومه طرحه یا حل لاره ونه لري (د یسعیا شپږ څلوېښتم باب له ۹ څخه تر ۱۰ آیتونو پورې).

قادر مطلق خدای نه یوازې ستاسو سره دی، بلکې ستاسو په پلوي هم دی. او څښتن لېواله دی چې ستاسو په خاطر خپل عظمت څرګند کړي. هغه دا خبره هغه وخت ثابته کړه چې عیسیٰ یې ستاسو د ګناهونو لپاره د مړینې په خاطر ولېږه. د هغه څه په تړاو چې خدای زموږ لپاره د عیسیٰ مسیح په وسیله ترسره کړي دي، رسول پولوس یوه بلاغي پوښتنه وکړه: «که خدای زموږ په پلوي وي، نو څوک [یا څه شی] زموږ پر ضد کېدای شي؟» (د رومیانو اتم باب ۳۱ آیت، د کینګ جېمز نسخه). پولوس دا پوښتنه د اغېز لپاره وکاروله، ځکه چې ځواب یې څرګند دی. که تاسو د ګناه له امله د هغه دښمنان واست، خو بیا هم خدای په خپله خوښه عیسیٰ ستاسو لپاره د مړینې په خاطر ولېږه، نو اوس چې تاسو د صلیب په وسیله له هغه سره پخلا شوي یاست، ولې به هغه ستاسو له مرستې کولو څخه زړه نازړه وي؟ (د رومیانو پنځم باب له ۶ څخه تر ۱۰ آیتونو پورې).

د انجیل منظم او پرلهپسې لوستل تاسو ته د حقیقت په اړه لا سمه پوهه درکوي. د دې کتاب د پاڼو له لارې تاسو پیل کوئ چې شیان په خپل اصلي حقیقت کې ووینئ—خدای ستاسو سره دی او ستاسو په پلوي دی، او ستاسو د مرستې لپاره چمتو او لېواله دی. «خدای زموږ پیاوړی پناه ځای دی، او د ستونزو په وخت کې تل د مرستې لپاره چمتو وي» (د زبورونو کتاب ۴۶ فصل ۱ آیت، د معاصرې انګلیسي نسخې له مخې). د خدای کلام تاسو ته دا ټینګ باور درکوي چې ستاسو پر وړاندې داسې هېڅ شی نه شي راتلای چې له هغه څخه لوی وي. دا نوی لیدلوری تاسو ته دا توان درکوي چې په خپلو حالاتو کې د ایمان او پر څښتن د باور له مخې غبرګون وښایئ، او په دې توګه د هغه د مرستې او تدبیر دروازه پرانیستل کېږي.

د واقعي ژوند یوه بېلګه.

د هغې تاریخي پېښې له روایت څخه یوه بېلګه په پام کې ونیسئ چې په زاړه عهدنامه کې زموږ لپاره خوندي شوې ده. د واقعي ژوند دا پېښه ښیي چې د حقیقت په اړه زموږ لیدلوری څنګه د یوه توپان پر وړاندې د مخامخ کېدو پر مهال زموږ پر کړنو اغېز کوي. دا د حقیقي خلکو یو ریښتینی روایت دی چې له یوې جدي ستونزې سره مخ شول؛ او د

حقیقت په اړه د خپل لیدلوري او له هغې وروسته د خپلو کړنو له امله، له هغوی څخه ځینو د قادر مطلق خدای مرسته ترلاسه کړه، خو نورو یې ترلاسه نه کړه.

تقریباً په ۱۴۹۰ ق.م. کې، د ابراهیم اولاد، یعنې یهودیان یا اسراییلیان، د کنعان پولې ته ورسېدل، چې اوسنی اسراییل دی. هغوی لړه موده مخکې له مصر څخه راوتلي وو، هلته چې د ډېرو کلونو لپاره یې د غلامانو په توګه کار کړی و. څښتن د خپل ځواک د ډېرو سترو څرګندونو له لارې هغوی له هغه بندګۍ څخه وژغورل. بیا اسراییلیان د موسیٰ په نوم د یوه سړي تر مشرۍ لاندې خپل پلرني هېواد ته بېرته راستانه شول.

مخکې له دې چې اسراییلیان له پولې واوړي، موسیٰ د جاسوسۍ او پلټنې لپاره دولس جاسوسان کنعان ته ولېږل. له څلوېښتو ورځو د پلټنې له سفر وروسته هغوی له خپل راپور سره بېرته راوګرځېدل. کنعان یوه ښکلې او له پراخ نعمت او تدبیر څخه ډکه ځمکه وه. خو هلته سخت خنډونه هم موجود وو ـــــ په دېوالونو راچاپېر ښارونه، جګړه‌مار قومونه او په غیرعادي ډول ستر خلک. که څه هم ټولو جاسوسانو د خپل راپور په اړه موافقه درلوده، خو په دې اړه چې وروسته باید څه وکړي، د هغوی نظرونه ډېر سره توپیر درلود. دوو جاسوسانو، یوشع او کالیب، دې پایلې ته ورسېدل چې له خنډونو سره سره باید هغه هېواد ته ننوځي او فتح یې کړي. خو نورو لسو په دې اړه بشپړ باور درلود چې که هغوی د کنعان د نیولو هڅه وکړي، نو ټول به ووژل شي.

«[یوشع وویل،] "[څښتن] به موږ په خوندي ډول هغه هېواد ته ورسوي او هغه به موږ ته راکړي... د څښتن پر وړاندې بغاوت مه کوئ او د هغه هېواد له خلکو څخه مه وېرېږئ. هغوی زموږ لپاره یوازې بې‌وسه ښکار دي! هغوی هېڅ ساتنه نه لري، خو څښتن زموږ سره دی! له هغوی څخه مه وېرېږئ!"» (د شمېر کتاب څوارلسم باب له ۸ څخه تر ۹ آیتونو پورې).

«[کالیب وویل،] "راځئ چې سمدستي د هغه هېواد د نیولو لپاره لاړ شو،" هغه وویل. "موږ به خامخا هغه فتح کړو."» (د شمېر کتاب دیارلسم باب ۳۰ آیت).

«پاتې لسو کسانو وویل، "موږ د هغو خلکو پر وړاندې نه شو تللای چې په هغه هېواد کې اوسېږي! هغوی له موږ څخه ډېر ځواکمن دي... هغه هېواد چې موږ یې پلټنه کړې ده، هلته اوسېدونکي خلک خوري. هلته چې موږ هر څوک ولیدل، ټول ډېر غټ قدونه یې لرل. موږ هلته غولان هم ولیدل، یعنې د عناق اولادونه. موږ د هغوی په وړاندې خپل ځانونه د ملخانو په څېر احساسول، او د هغوی په نظر کې هم موږ همداسې ښکارېدو"» (د شمېر کتاب دیارلسم باب له ۳۱ څخه تر ۳۳ آیتونو پورې).

دا دواړه په بشپړ ډول بېلابېلې پایلې له دې څخه رامنځته شوې چې هر یوه جاسوس د خپلو مخې ته موجودو حالاتو ته په څه ډول کتل. هغو لسو جاسوسانو حالت یوازې د هغه څه پر بنسټ ارزولی و چې د هغوی سترګو لیدل. خو یوشع او کالیب هغه حالت د هغو نالیدلو حقیقتونو پر بنسټ ارزولی و. که څه هم هغوی قادر مطلق خدای په خپلو سترګو نه شو لیدلای، خو بیا یې هم باور درلود چې هغه له دوی سره دی او د دوی مرسته به

وکړي. کالیب او یوشع دا باور خپله له ښتن څخه ترلاسه کړی و، کله چې ښتن موسیٰ ته بلنه ورکړې وه چې اسراییل له مصر څخه راوباسي. ښتن خدای له موسیٰ سره ژمنه کړې وه چې هغه به نه یوازې اسراییل د مصر له غلامۍ څخه وژغوري، بلکې هغوی به په خوندي ډول د کنعان هېواد ته هم ورسوي (د خروج درېیم باب ۸ آیت؛ د خروج شپږم باب له ۶ څخه تر ۸ آیتونو پورې).

کله چې هغو دولسو جاسوسانو خپل خپل راپورونه د ټولو اسراییلیانو د ټولنې په وړاندې وړاندې کړل، نو ټول قوم پرېکړه وکړه چې دې هېواد ته د ننوتلو هڅه به نه کوي. که څه هم ښتن د هغوی سره و او د هغوی لپاره جګړې ته چمتو و، خو بیا هم هغوی خپل ځانونه بې‌وسه وګڼل. دې هېواد ته د ننوتلو پر ځای، هغه ټول نسل راتلونکي څلوېښت کاله د مصر او کنعان ترمنځ په دښته کې په سرګردانۍ کې تېر کړل. د هغوی ماتې د کنعان د خلکو له امله نه وه، بلکې د دې له امله وه چې هغوی خپل حالت په څه ډول لیدلی و. اسراییلیان د توپان له امله مات نه شول؛ هغوی د خپل حقیقت په اړه د خپل تصور له امله مات شول. له شلو لکو څخه د زیاتو خلکو په منځ کې، په پای کې یوازې کالیب او یوشع وتوانېدل چې هغه هېواد ته لاړ شي او هلته مېشت شي چې خدای له هغوی سره یې ژمنه کړې وه.

یوشع او کالیب ولې بېل وو؟

یوشع او کالیب ځکه بېل وو چې د خدای کلام د هغوی فکر او د هغوی لیدلوری جوړ کړی و. هغوی خپلو حالاتو ته له همدې لیدلوري څخه کتل، او له همدې مخې یې له توپان سره مخامخ کېدل. تاریخ موږ ته نه وایي چې یوشع او کالیب د حقیقت په اړه داسې لیدلوری په څه ډول رامنځته کړی و. خو بیا هم، موږ د هغې خبرې له لارې د دې په اړه یوه نښه ترلاسه کوو چې ښتن خپله یوشع ته کړې وه.

کله چې په دښته کې د سرګردانۍ څلوېښت کاله پوره شول او د کنعان هېواد ته د بیا ننوتلو وخت راغی، نو خدای یوشع غوره کړ چې د اسراییلیانو د راتلونکي نسل مشري وکړي. په هغه وخت کې هم کنعان داسې هېواد و چې پکې ځواکمن او وېروونکي دښمنان اوسېدل. خو خدای له یوشع سره ژمنه وکړه چې که هغه پر سپېڅلي کتاب غور او ژور فکر وکړي، نو د هغه هېواد په فتح کولو کې به بریالی شي. **غور او ژور فکر کول** د دې معنا لري چې خپل فکرونه پر یوې موضوع متمرکز کړئ، په هغې ژور فکر وکړئ او بیا بیا پرې غور وکړئ.

«قوي او زړور اوسه... او د هغې ټولې شریعت سره سم عمل وکړه چې زما خدمتګار موسیٰ درته حکم کړی دی. له هغې څخه نه ښي لوري ته واوړه او نه چپ لوري ته، ترڅو هر ځای چې ځې، بریالی شې. د شریعت دا کتاب دې هېڅکله له خولې څخه لرې نه شي، بلکې شپه او ورځ پرې غور وکړه، ترڅو په هغه څه کې چې پکې لیکل شوي دي، د عمل کولو لپاره پام کوې؛ ځکه هغه وخت به ته په خپله لاره کې بریالی شې او هغه وخت به ستا کار بریالی شي» (د یوشع لومړی باب له ۶ څخه تر ۸ آیتونو پورې).

کله چې خدای له یوشع سره دا خبرې وکړې، په هغه وخت کې انجیل د **شریعت د کتاب** په نوم پېژندل کېده. په هغه وخت کې په دې کتاب کې یوازې هغه پنځه کتابونه شامل وو چې موسیٰ د اسراییلیانو د دښتې په اوږدو کې د سرگردانی پر مهال لیکلي وو. د موسیٰ له مړینې وروسته د مشر په توگه، یوشع بېشکه له موسیٰ سره ناست و او دا لیکنې یې بیا بیا مطالعه کړې وې. په هغو کې د قادر مطلق خدای روښانه حکمونه موجود وو، او همدارنگه تر هغه وخت پورې د اسراییلو د تاریخ بیان هم پکې شامل و. د حقیقت په اړه د یوشع لیدلوری د هغې ژمنې له مخې جوړ شوی و چې څښتن بیا بیا تکرار کړې وه: هغه کسان چې پر هغه باور کوي او د هغه اطاعت کوي، هغه به خامخا وژغوري. سربېره پر دې، په تاریخ کې ډېر داسې مثالونه هم موجود وو چې خدای خپل قوم ته یې د هغوی پر دښمنانو بریا ورکړې وه.

یوشع او کالیب د څښتن د خبرو په رښتینولۍ دومره ټینگ باور درلود چې کله هغه څه چې د هغوی سترگو لیدل او د هغوی احساسات هم د سپېڅلي کتاب خلاف ښکارېدل، بیا یې هم د خدای پلوي وکړه. د خدای شریعت د هغوی پر فکرونو داسې واکمني کوله چې هماغه شریعت ټاکله چې هغوی به له خپلو حالاتو سره څنگه مخامخ کېږي. د هغوی غبرگون کومه داسې قاعده یا تخنیک نه و چې که په سمه توگه عملي شي، نو ستونزې به له منځه یوسي. بلکې دا د هغوی **لیدلوری** و. دغو دواړو سړیو حالات هماغسې ولیدل لکه څنگه چې د خدای په نظر کې په حقیقت کې وو، او له همدې امله، که حالات هر څومره وېروونکي هم وو، هغوی ونه لړزېدل او له خپلې لارې منحرف نه شول.

د نوې عهدنامې په منظم ډول مطالعه کول به ستاسو لیدلوری بدل کړي. بیا به تاسو له ژوند سره د دې پوهې له مخې مخامخ شئ چې داسې هېڅ حالت ستاسو پر وړاندې نه شي راتلای چې له خدای څخه لوی وي، ځکه هماغه خدای ستاسو سره دی او ستاسو په پلوي دی. او بیا به تاسو هم د یوشع او کالیب په څېر له هر توپان سره په ایمان او پر څښتن د باور په ساتلو سره مخامخ کېږئ.

5

بشپړ ټینګ ایمان

د اسراییلیانو له خوا د کنعان هېواد ته د ننوتلو له انکار څخه څلوېښت کاله وروسته، د هغوی اولادونو د خدای پر کلام باور وکړ او له پولې څخه واوښتل او هغه هېواد ته ننوتل. که څه هم هلته ډېر خنډونه موجود وو، خدای هغوی په خوندي ډول په هغه هېواد کې مېشت کړل. قادر مطلق خدای خپل فضل لرونکی ځواک د هغوی د ایمان له لارې د هغوی په حالاتو کې په کار واچاوه. ایمان په سختو حالاتو کې د څښتن د ځواک لپاره دروازه پرانیزي—هماغه ځواک چې پېریان ماتوي، غرونه لیرې کوي او توپانونه اراموي. راځئ چې وګورو دا د اسراییلیانو په ژوند کې څنګه څرګند شو او زموږ په ژوند کې به دا څنګه ښکاره شي.

د ایمان له لارې بریا.

کله چې د اسراییلیانو دا نوی نسل د کنعان له لومړي خنډ، یعنې د یریحو ښار له مخې سره مخ شو چې کلک او لوړ دېوالونه یې لرل، نو خدای یوشع ته د جګړې داسې پلان ورکړ چې په ظاهره ډېر غیرعادي ښکارېده. څښتن هغه ته وویل چې خلکو ته حکم وکړي چې شپږ ورځې دې هره ورځ یو ځل د ښار شاوخوا وګرځي. په اوومه ورځ به هغوی د ښار شاوخوا اووه ځله ګرځي، او له هغې وروسته به ټول په ګډه په لوړ غږ د بریا نارې ووهي. بیا به د ښار دېوالونه راوغورځېږي (د یوشع شپږم باب له ۲ څخه تر ۵ آیتونو پورې). اسراییلیانو هماغسې وکړل لکه څنګه چې خدای ورته حکم کړی و. دېوالونه راوغورځېدل او پر یریحو بری ترلاسه شو. د هغوی دا بریا د هغوی په خپل ځواک نه وه، بلکې د هغوی د ایمان له لارې د خدای په ځواک سره وه. «د ایمان په وسیله د یریحو دېوالونه، کله چې اووه ورځې د هغوی شاوخوا وګرځېدل، راوغورځېدل» (د عبرانیانو یوولسم باب ۳۰ آیت).

ایمان کلمه د یوناني ژبې له یوې کلمې څخه اخیستل شوې ده چې معنا یې ټینګ باور یا نه ماتېدونکی یقین دی. یوشع او اسراییلیان د خدای د کلام په اړه دومره ډاډمن وو چې که څه هم د دې د تایید لپاره یې هېڅ ښکاره ثبوت نه درلود، بیا یې هم هماغسې وکړل لکه څنګه چې خدای ورته د کولو حکم کړی و، او پر یریحو یې بری ترلاسه کړ. هغوی د زاړه عهدنامې یوازیني خلک نه وو چې د ایمان له لارې د خدای په ځواک بریالي شوي وو. راځئ چې د هغو نورو خلکو کړنو ته هم پام وکړو چې د یوشع او کالیب په څېر، کله چې یې د خپل ژوند له توپانونو سره مخامخ کېدل، له خدای څخه یې رښتینې مرسته ترلاسه کړه.

«اوس به نور څه ووایم؟ که زه د جدعون، باراق، شمسون، یفتاح، داود، سموئیل او نورو پیغمبرانو د ایمان په اړه خبرې پیل کړم، نو وخت به راته کم شي. د ایمان په وسیله هغوی سلطنتونه فتح کړل، په عدالت سره یې حکومت وکړ، او د خدای ژمنې یې ترلاسه کړې» (د عبرانیانو یوولسم باب ۳۲ آیت).

«هغوی د زمریانو خولې وتړلې، د سخت اور لمبې یې مړې کړې، او د تورې له تېغه څخه وژغورل شول. د هغوی کمزوري په ځواک بدله شوه. هغوی په جګړه کې زړور او ځواکمن شول او پردیو لښکرو ته یې د تېښتې اړولو سبب وګرځېدل. ښځو خپل مړه شوي عزیزان بیا ژوندي ترلاسه کړل» (د عبرانیانو یوولسم باب له ۳۳ څخه تر ۳۵ آیتونو پورې).

په زاری کولو سره هېڅ شی نه ترلاسه کېږي.

ډېر ځله کله چې ستونزې راشي، د خدای خلک هغه ته ورځي او له هغه څخه د مرستې سوالونه او زاری پیلوي. خو ښښتن د داسې خلکو په لټه کې نه دی چې زاری وکړي. هغه د داسې خلکو په لټه کې دی چې باور وکړي چې هغه به خامخا د هغوی مرسته وکړي. «ځکه چې د ښښتن سترګې په ټوله ځمکه کې ګرځي، ترڅو د هغو کسانو لپاره خپل ځواک څرګند کړي چې زړونه یې په بشپړه توګه د هغه په لور مایل وي» (د دوهم تاریخ شپاړسم باب ۹ آیت).

کله چې موږ دا آیت په خپل بشپړ سیاق کې ولولو، نو پوهېږو چې **په بشپړه توګه وقف شوی زړه** هغه زړه دی چې پر خدای باور لري او د هغه پر کلام ایمان لري. د انجیل منظم او سیستماتیکه مطالعه به ستاسو په دننه کې داسې ایمان رامنځته کړي چې که توپان هر څومره سخت هم وي، بیا به هم د خدای پر کلام ټینګ پاتې شي.

ایمان او د خدای کلام.

که تاسو له څه مودې راهیسې مسیحیان یاست، نو کېدای شي دا آیت مو ډېر ځله اورېدلی وي: «نو ایمان د اورېدو څخه پیدا کېږي، او اورېدل د مسیح د کلام له لارې کېږي» (د رومیانو لسم باب ۱۷ آیت).

ایمان موږ ته د خدای د کلام له لارې راکول کیږي، ځکه چې سپیڅلی کتاب قادر مطلق خدای موږ ته راڅرګندوي. انجیل موږ ته وایي چې هغه څنګه دی او د خپلو خلکو په ژوند کې په څه ډول کار کوي. څښتن د خپل لیکل شوي کلام له لارې موږ ته د خپل ځواک، خپلې نیکۍ او خپلې وفادارۍ په اړه ډاډ راکوي. ایمان، یعنې باور، د دې حقیقت په وړاندې زموږ د زړه غبرګون دی. ستاسو په دننه کې څومره ایمان شته او پر خدای ستاسو باور څومره ټینګ دی، دا په مستقیم ډول پر دې پورې اړه لري چې تاسو د هغه د کلام له لارې هغه څومره پیژنئ.

تاسو پر هغه چا باور نه شئ کولای چې تاسو یې نه پیژنئ. او که تاسو انجیل په منظم او پرله‌پسې ډول نه لولئ، نو ډېر داسې شیان شته چې تاسو یې نه پیژنئ. په انجیل کې له یو دېرش زرو څخه ډېر آیتونه شته. که تاسو له هغو څخه زر آیتونه لوستي وي او حتی سلګونه آیتونه مو په یاد هم وي، بیا هم نږدې دېرش زره آیتونه داسې دي چې تاسو لا هم ورسره نابلده یاست. یوازې دا نه، بلکې د هغو آیتونو د سیاق په اړه چې تاسو یې پیژنئ، ستاسو پوهه هم ښایي ډېره محدوده وي.

«زه د خدای پر کلام ټینګ ولاړ یم...»

کله ناکله زما له داسې مسیحیانو سره لیدنه کیږي چې راته وایي دوی د یوې ځانګړې موضوع په اړه پر خدای باور کوي او د هغه پر کلام ټینګ ولاړ دي. د هغوی مطلب دا وي چې دوی هیله لري خدای به د دوی په حالت کې د هغوی د غوښتنې مطابق عمل وکړي. هغوی خپله دا تمه پر یوه ځانګړي آیت باندې بنسټ کوي، او بیا هماغه آیت ماته وایي. خو ډېر ځله، ځکه چې ما له ډېرو کلونو راهیسې په منظم ډول انجیل لوستی دی، زه سمدستي پوهیږم چې هغوی هغه آیت په بشپړ ډول له خپل اصلي سیاق څخه جلا کړی او په ناسم ډول یې پر خپل حالت تطبیقوي. د دې په پایله کې هغوی له خدای څخه د داسې څه تمه کوي چې هغه هېڅکله ورسره ژمنه نه ده کړې. له همدې امله ډېر امکان شته چې په پای کې له نا‌امیدۍ سره مخ شي.

په مسیحي ټولنه کې د بریا او غالب کېدو په اړه ډېرې خبرې کیږي. دا خبرې په خپله ناسمې نه دي، ځکه انجیل هم د مسیحي ژوند د بیانولو لپاره له دې او ورته ډېرو کلمو څخه کار اخلي. خو ځینې خلک د دې خبرو معنا په ناسم ډول اخلي. هغوی فکر کوي چې موږ کولای شو د خپل ژوند هر ډول ستونزه په بشپړ ډول له منځه یوسو او هر هغه غر لیرې کړو چې زموږ پر لاره راځي. خو دا حقیقت نه دی. موږ په داسې نړۍ کې ژوند کوو چې د ګناه له امله فاسده شوې ده، او ستونزې زموږ د ټولو ژوندونو ته راځي. (د یوحنا شپاړسم باب ۳۳ آیت).

د ستونزو ځینې غرونه داسې دي چې لیرې کېدای شي. له ځینو څخه مخنیوی کېدای شي. خو ځینې نور داسې هم دي چې تاسو باید پرې وخېژئ او له هغه هاخوا تېر شئ، یا د هغوی له منځه خپله لاره جوړه کړئ او تېر شئ. که تاسو د داسې غره د لیرې کولو هڅه کوئ چې په حقیقت کې باید پرې وخېژئ او له هغه هاخوا تېر شئ، نو ښایي هغه مرسته

ترلاسه نه کړئ چې تاسو يې تمه لرئ، ځکه چې تاسو له خدای څخه د داسې څه تمه کوئ چې هغه يې ژمنه نه ده کړې. د انجيل منظم او پرلهپسې مطالعه تاسو ته دا حکمت درکوي چې له يوه ځانګړي حالت سره څنګه مخامخ شئ، او له تاسو سره مرسته کوي چې وپېژنئ کوم غرونه ليرې کېدای شي او کوم يې نه شي ليرې کېدای.

«زه پوهېږم چې ما دا آيت کوم ځای لوستی و...»

کله ناکله زما له داسې خلکو سره ليدنه کېږي چې د يوې موضوع په اړه خپل نظر بيانوي، او بيا وايي چې په انجيل کې يو آيت شته چې د دوی د خبرې ملاتړ کوي. هغوی دا هم مني چې نه ورته يادېږي هغه آيت چېرته ليکل شوی دی، او نه يې د هغه کلمې په سمه توګه په ياد دي. خو بيا هم په بشپړ باور سره وايي چې هغه آيت بايد حتماً په انجيل کې په کوم ځای کې موجود وي.

په داسې حالت کې زړه مې غواړي له هغوی څخه وپوښتم: که دوی حتی نه پوهېږي چې هغه آيت چېرته ليکل شوی دی، نو څنګه دومره ډاډه کېدای شي چې په هغه کې هماغه څه ليکل شوي دي چې دوی يې فکر کوي؟ که د هغوی حافظه ناسمه وي نو څه؟ که هغوی هغه آيت له خپل اصلي سياق څخه جلا درک کړی وي نو څه؟ او که په انجيل کې داسې کوم آيت اصلاً موجود نه وي نو څه؟ له بده مرغه، ډېر ځله همداسې کېږي. بيا هغوی د خپل ايمان بنسټ پر داسې خبرې ږدي چې خدای هېڅکله نه دي ويلي.

زه پوهېږم چې له موږ ټولو سره داسې کېږي چې يوه برخه ولولو او وروسته هېر کړو چې هغه چېرته ليکل شوې وه. خو که تاسو انجيل په منظم او پرلهپسې ډول ولولئ، نو د دې امکان ډېر زياتېږي چې هغه آيت به بيا ومومئ. تاسو کولای شئ خپله پلټنه محدوده کړئ، ځکه تاسو ته به ياد وي چې په وروستيو ورځو کې مو د انجيل د کومو برخو مطالعه کوله. او څومره چې تاسو له نوې عهدنامې سره لا ډېر بلد کېږئ، هماغومره به تاسو ته دا عمومي پوهه هم پيدا شي چې کوم آيتونه تقريباً په کوم ځای کې موندل کېږي.

«ما په مسيحي ټلويزيون کې يوه شاهدي واورېدله...»

کله چې د ژوند له ستونزو سره مخامخ کېږو، د مرستې او راحت ترلاسه کولو لپاره زموږ ډېرې هڅې پر دې ولاړې وي چې بل کس څه تجربه کړې ده، نه پر دې چې خدای خپله په خپل کلام کې څه ويلي دي. موږ د يوه کس خبرې اورو چې هغه په خپل سخت حالت کې څه وکړل او له هغې څخه يې څنګه ګټه ترلاسه کړه. بيا موږ هم هماغه کار پيل کوو. خو دا ايمان نه دی. موږ يوازې د بل کس د چلند تقليد کوو.

له شهادتونو څخه الهام اخيستل ناسم نه دي، خو هغوی هېڅکله د هغه ايمان ځای نه شي نيولای چې د خدای د کلام له لوستلو څخه پيدا کېږي.

ايمان ډاډمن او نه ماتېدونکی وي.

کله چې موږ د انجیل تاریخي روایتونه مطالعه کوو، نو وینو چې هغو خلکو چې په خپلو حالاتو کې یې د خدای مرسته ترلاسه کړې وه، ایمان یې په بشپړ ډول ټینګ و. هغوی په دې اړه په بشپړ ډول ډاډه وو چې خدای به خامخا خپله خبره پوره کړي. که د هغوی حالات لا هم ډېر سخت شوي وای، بیا هم هغوی هېڅکله ونه لړزېدل او نه یې په دې شک وکړ چې خدای به د هغوی مرسته وکړي.

ابراهیم او ساره هغه وخت زوی پیدا کړ چې ساره شنډه وه او دواړه د اولاد د پیدا کولو له عمر څخه ډېر تېر شوي وو. کله چې موږ د هغوی ژوند مطالعه کوو، نو وینو چې څښتن له هغوی سره د یوه زوی د ورکولو ژمنه کړې وه او بیا یې بیا بیا هماغه ژمنه تکراروله، تر هغه چې د هغوی ایمان دومره ټینګ شو چې په زړونو کې یې هېڅ شک پاتې نه شو. د دې په پوهېدو سره چې خدای د هغوی لپاره د څه کولو ژمنه کړې وه، د ابراهیم او ساره په ذهنونو کې نه ماتېدونکی باور او ډاډمن ایمان رامنځته شو.

«بې‌باوري یا شک هغه ته [ابراهیم ته] اجازه ورنه کړه چې د خدای د ژمنې په اړه لړزېدلی یا شکمن شي... هغه په بشپړ ډول ډاډه او مطمئن و چې خدای د دې توان لري چې خپله خبره پوره کړي او هغه څه ترسره کړي چې ژمنه یې کړې ده» (د رومیانو څلورم باب له ۲۰ څخه تر ۲۲ آیتونو پورې).

«د ایمان په وسیله ساره هم، چې د ابراهیم مېرمن وه، سره له دې چې د هغې د زېږښت عمر تېر شوی و، د امیندوارۍ ځواک ترلاسه کړ، ځکه هغې هغه څوک چې ژمنه یې کړې وه، وفادار، د باور وړ او په خپله خبره کې رښتینی وګاڼه» (د عبرانیانو یوولسم باب ۱۱ آیت).

ډېر ځله داسې کېږي چې مسیحیان له خدای څخه د مرستې تمه لري، خو هغه ټینګ باور نه لري چې د دې له پوهېدو څخه پیدا کېږي چې خدای د دوی د حالت په اړه د څه کولو ژمنه کړې ده او د څه کولو ژمنه یې نه ده کړې. څښتن د خپل لیکل شوي کلام له لارې، حتی د توپانونو په منځ کې، خپله اراده، یعنې هغه څه چې غواړي ترسره یې کړي، څرګندوي. قادر مطلق خدای موږ ته دا ډاډ راکوي چې کله موږ د هغه د ارادې مطابق، لکه څنګه چې په انجیل کې څرګنده شوې ده، له هغه څخه د مرستې غوښتنه کوو، نو هغه زموږ خبرې اوري.

«او موږ د هغه په وړاندې دا ډاډ لرو چې که موږ د هغه د ارادې مطابق هر څه وغواړو، نو هغه زموږ خبرې اوري. او که موږ پوهېږو چې هغه زموږ خبرې اوري، نو د هر هغه څه په اړه چې موږ ترې غواړو، دا هم پوهېږو چې هغه څه چې موږ ترې غوښتي دي، هغه مو ترلاسه کړي دي» (د لومړي یوحنا پنځم باب ۱۴ او ۱۵ آیتونه).

که څه هم سپېڅلی کتاب زموږ د هر یوه د شخصي حالت په اړه ځانګړي جزئیات نه بیانوي، خو بیا هم داسې عمومي اصول او ژمنې وړاندې کوي چې موږ ته دا باور راکوي چې خدای په څه ډول مرسته کول غواړي. د خدای د ارادې پېژندل داسې موضوع ده چې په اړه یې جلا بشپړ کتاب لیکل کېدای شي. دلته زما موخه یوازې دومره

ده چې دا بیان کړم چې ریښتینی ډاډ له دې پوهېدو څخه پیدا کېږي چې ستاسو دعا د خدای له لیکل شوي کلام سره سمه ده. خو که تاسو نه پوهېږئ چې انجیل څه وایي، نو تاسو په دې اړه ډاډه کېدای نه شئ چې هغه څه چې تاسو یې غواړئ، د هغه د ارادې مطابق دي او که نه. او کله چې د ژوند توپانونه په سختۍ سره راولاړ شي، نو تاسو به په خپل ایمان کې ټینګ پاتې نه شئ. هغه ایمان چې د توپانونو په وړاندې هم نه لړزېږي، هماغه ایمان دی چې په بشپړ ډول ډاډمن او له ټینګ یقین څخه برخمن وي.

که تاسو ډاډه نه یاست، نو تاسو ایمان نه شئ راوړلای.

په سختو وختونو کې زموږ ایمان په دوامداره توګه ازمویل کېږي. کله چې سخت حالات په چټکۍ سره نه بدلېږي، نو زموږ په ذهنونو کې ډېر دردناک فکرونه راولاړېږي—«ولې خدای تر اوسه زما په حالت کې کار نه دی کړی؟» «ولې دا کار نه کوي؟» «زه کومه داسې تېروتنه کوم؟»

ډېر ځله داسې کسان هم راڅرګندېږي چې د ښښتن په نوم خبرې کوي. هغوی د خدای د ارادې په اړه بېلابېل نظرونه وړاندې کوي او وایي چې د ځواب ترلاسه کولو لپاره باید څه وکړو یا څه ونه کړو. او داسې ښکاري چې هر یو کس د خپلې خبرې د سم ثابتولو لپاره د انجیل کوم آیت لري. هغه خلک چې له غم او درد څخه تېرېږي، په ناامیدۍ کې هڅه کوي چې دا بېلابېلې لارې وکاروي، په دې هیله چې ښايي له دې لارو څخه یوه یې پایله ورکړي.

· «تاسو د شیطان لپاره یوه دروازه پرانیستې پرېښې وه، له همدې امله هغه ستاسو ژوند ته ننوتی دی. همدا وجه ده چې نن له دې ستونزې سره مخ یاست!»

· «ستاسو په کورنۍ کې له یوه نسل څخه بل نسل ته یو لعنت انتقال شوی دی. تر هغه چې هغه وپېژندل شي او مات نه شي، تاسو به خلاصون ترلاسه نه کړئ!»

· «تاسو د لسمې برخې په ورکولو کې پاتې راغلي وئ او په دې توګه مو په خپل ژوند کې د لعنت تخم کرلی و. اوس تاسو هماغه څه رېبئ چې تاسو کرلي وو!»

له دې ټولو څخه کومه یوه خبره سمه ده، که په حقیقت کې له دې څخه کومه یوه سمه وي؟

د دې په اړه د قطعي ځواب د پوهېدو لپاره یوازې یوه لار شته—پخپله انجیل ولولئ. تاسو پر هغه څه باور نه شئ کولای چې تاسو یې نه پېژنئ، او که تاسو ډاډه نه یاست، نو ستاسو په دننه کې ټینګ باور هم نه شي موجودېدای. خو کله چې موږ پخپله انجیل لولو او پوهېږو چې د خدای کلام په حقیقت کې څه وایي، نو «موږ به نور ماشومان نه یو، چې د انسانانو د دوکې او چل ول له امله، او د هغوی د فریب ورکوونکو لارو چارو په وسیله، د هر ډول تعلیم د باد له خوا هرې خوا ته وغورځول شو او وګرځول شو» (د افسیانو څلورم باب ۱۴ آیت).

د نوي عهدنامې منظم او پرلهپسې مطالعه به ستاسو په دننه کې د ښبنتن په وړاندې داسې نه ماتېدونکی او ټینګ ایمان رامنځته کړي چې هېڅ حالت به يې ونه شي لړزولای، ځکه هغه وخت به تاسو پوهېږئ چې د ژوند د توپانونو په منځ کې خدای ستاسو لپاره د څه، څه کولو ژمنه کړې ده.

په راتلونکي باب کې به موږ یو بل مهم اصل هم وڅېړو چې د ژوند د ازموينو په ترڅ کې د ټینګ پاتې کېدو لپاره ډېر اړین دی. تاسو باید دا زده کړئ چې خپل ژوند په داسې ډول ځنګه تېر کړئ چې خپلې سترګې پر عیسیٰ ټینګې وساتئ، ځکه هماغه ستاسو د ایمان سرچینه ده.

6

عیسیٰ راڅرګند شو

کله چې عیسیٰ په دې ځمکه کې و، هغه خلکو چې له هغه سره یې وخت تېر کړ، د هغوی پر ژوند یې ډېر ژور اغېز وکړ. د دې یوه بېلګه وګورئ.

د څښتن له دې نړۍ څخه د تللو لږ موده وروسته، د هغه له لومړنیو شاګردانو څخه دوو، پطروس او یوحنا، د عیسیٰ په نوم یو ګوډ سړی روغ کړ. (د رسولانو اعمال درېیم باب له ۱ څخه تر ۱۱ آیتونو پورې) د هغوی د دې کار له امله مذهبي مشران ډېر غوسه شول او دواړه یې ونیول او د شپې لپاره یې زندان ته واچول. بله ورځ چې دغو مذهبي مشرانو له هغوی څخه پوښتنې وکړې، نو هغوی حیران شول چې پطروس او یوحنا په څومره زړورتیا او بېوېرې یې ځوابونه ورکول.

«کله چې هغوی د پطروس او یوحنا زړورتیا ولیده او پوه شول چې هغوی نالوستي او عادي کسان دي، نو حیران شول. بیا یې وپېژندل چې هغوی له عیسیٰ سره پاتې شوي وو» (د رسولانو اعمال څلورم باب ۱۳ آیت).

له عیسیٰ سره درې نیم کاله تېرولو، د پطروس او یوحنا په دننه کې داسې ښکاره او نه ماتېدونکی ډاډ، یعنې ټینګ ایمان، رامنځته کړی و چې حتی د ډېرو سختو حالاتو پر مهال یې هم ټینګ ساتل. که څه هم نن عیسیٰ په اسمان کې دی، بیا هم هغه زموږ پر ژوند هماغسې اغېز کولی شي لکه څنګه چې یې د لومړۍ پېړۍ د هغو خلکو پر ژوند کړی و. زموږ څښتن دا کار د انجیل له لارې، په ځانګړې ډول د نوې عهدنامې له لارې ترسره کوي؛ هغه نوې عهدنامه چې د روح القدس په الهام هغو کسانو لیکلې وه چې پخپله یې له عیسیٰ سره ژوند کړی، له هغه سره یې خبرې کړې او له هغه سره ګرځېدلي وو. په دوی کې یوحنا او پطروس هم شامل وو.

پر عیسیٰ سترګې ټینګې ساتل.

ایمان موږ ته د خدای د کلام له لارې راکول کیږي، ځکه همدا کلام موږ ته وایي چې خدای څنګه دی او په څه ډول کار کوي. څښتن عیسیٰ مسیح د انسانانو لپاره د خدای تر ټولو روښانه او بشپړه څرګندونه ده. عیسیٰ ته د **خدای کلام**، یعنې **مجسم شوي کلام** ویل شوي دي.

«په پیل کې کلام و، او کلام له خدای سره و، او کلام خدای و... او کلام په جسم بدل شو او زموږ په منځ کې اوسېده» (د یوحنا لومړی باب ۱ آیت؛ د یوحنا لومړی باب ۱۴ آیت).

«په پخوانیو وختونو کې خدای زموږ له پلرونو سره د پیغمبرانو په وسیله په ډېرو وختونو او په بېلابېلو طریقو خبرې کړې، خو په دې وروستیو ورځو کې یې له موږ سره د خپل زوی په وسیله خبرې کړې دي» (د عبرانیانو لومړی باب ۱ او ۲ آیتونه).

نوې عهدنامه مسیحیانو ته دا زده کړه ورکوي چې هغوی دې «عیسیٰ ته سترګې ټینګې وساتي، چې زموږ د ایمان بنسټ اېښودونکی او بشپړوونکی دی» (د عبرانیانو دولسم باب ۲ آیت).

موږ د سپېڅلي کتاب په پاڼو کې خپلې سترګې پر عیسیٰ ټینګې ساتو. ژوندی کلام، یعنې عیسیٰ مسیح، د لیکل شوي کلام، یعنې انجیل، له لارې خپل ځان موږ ته څرګندوي. کله چې موږ هغه عیسیٰ وینو چې په سپېڅلي کتاب کې څرګند شوی دی، نو زموږ په زړه کې داسې نه ماتېدونکی ایمان پیدا کیږي چې زموږ مخې ته د راتلونکې هرې ننګونې سره مخامخ کېدای شي.

که تاسو د نوې عهدنامې مطالعه نه وي کړې، نو په حقیقت کې مو عیسیٰ نه دی لیدلی. زما مطلب دا نه دی چې تاسو هغه د ژغورونکي په توګه نه پېژنئ. زما مطلب دا دی چې تاسو نه شئ کولای هغه په خپل بشپړ ذات کې وپېژنئ او نه شئ کولای داسې ایمان ترلاسه کړئ چې د ژوند په توپانونو کې هېڅکله ونه لړزیږي. کېدای شي موږ حتی په دې هم نه پوهېږو، خو د څښتن په اړه د هغه څه ډېره لویه برخه چې موږ یې پېژنو، زموږ پر شخصي احساساتو او تجربو ولاړه وي—یعنې په دې چې موږ په هغه وخت کې څه احساس کوو او په خپلو حالاتو کې څه وینو. کله چې موږ ښه احساس کوو او په ژوند کې هر څه سم روان وي، نو د خدای د مینې او د هغه د پاملرنې په اړه بشپړ باور لرو. خو کله چې زموږ حالات او زموږ احساسات بدل شي، نو پر هغه زموږ باور هم کمزوری کېدل پیل کوي. خو څښتن عیسیٰ مسیح خپل ځان زموږ د بدلېدونکو احساساتو او حالاتو له لارې نه څرګندوي. هغه خپل ځان د خپل لیکل شوي کلام له لارې څرګندوي. هر څومره چې تاسو انجیل ولولئ، هماغومره به عیسیٰ په لا روښانه توګه ووینئ، هغه به لا ډېر وپېژنئ، او ستاسو ایمان به لا ډېر ټینګ شي.

په داسې حال کې چې ډېر صادق خلک په تېروتنه کې د خپل ایمان بنسټ پر هغو شیانو ږدي چې په خپلو سترګو یې لیدلي وي او پر خپلو احساساتو، ځینې نور خلک پر فوق‌العاده تجربو—لکه خوبونو، لیدونو او هغو غږونو—باور کوي چې دوی یې د

ځښتن له خوا ګڼي. انجيل په څرګنده توګه وايي چې کله ناکله خدای په حقيقت کې له خپلو خلکو سره د داسې فوق‌العاده وسيلو له لارې هم خبرې کوي. خو انجيل دا هم په څرګنده توګه بيانوي چې دروغجنې او جعلي فوق‌العاده تجربې هم شته. له همدې امله، هره فوق‌العاده پېښه بايد د خدای د ليکل شوي کلام پر بنسټ وڅېړل شي. هره ريښتينې څرګندونه چې د څښتن له خوا وي، له سپېڅلي کتاب سره به په بشپړ ډول سمون ولري.

که تاسو له انجيل سره بلد نه ياست—او که هغه په منظم ډول نه لولئ، نو په حقيقت کې ورسره بلد نه ياست—نو تاسو به دا وړتيا ونه لرئ چې وڅېړئ آيا يوه فوق‌العاده تجربه په حقيقت کې د خدای له خوا ده او که نه. انجيل د څښتن خدای په اړه زموږ پوهاوی په بشپړ ډول سمه او په بشپړه توګه د باور وړ څرګندونه ده. که تاسو له دې سره بلد نه ياست چې انجيل په حقيقت کې څه وايي، نو نه يوازې دا چې تاسو به هغه ايمان ونه کړئ چې د ژوند په توپانونو کې د ټينګ پاتې کېدو لپاره ورته اړتيا لرئ، بلکې دا حالت ستاسو لپاره خطرناک هم دی، ځکه هغه وخت په دوکه کې د لوېدلو امکان ډېر زياتېږي.

دوکه.

د عيسیٰ د صليب کېدو لږه موده مخکې، هغه هغو نښو ته اشاره وکړه چې دا به څرګنده کړي چې د هغه دوهم راتګ نږدې دی. په دغو نښو کې يوه مذهبي دوکه ده، يعنې داسې دروغجن مسيحان او دروغجن پيغمبران چې د جعلي نښو او حيرانوونکو کارونو له لارې به ډېر خلک وغولوي.

«پام کوئ چې څوک مو ونه غولوي. ځکه ډېر خلک به زما په نوم راشي او وبه وايي، "زه مسيح يم"، او ډېر خلک به وغولوي» (د متی څلورويشتم باب ۴ او ۵ آيتونه).

«ځکه چې دروغجن مسيحان او دروغجن پيغمبران به راپاڅېږي، او هغوی به لويې نښې او حيرانوونکي کارونه ښکاره کړي، ترڅو که امکان ولري، حتی د خدای غوره شوي کسان هم وغولوي. وګورئ، ما له مخکې تاسو ته ويلي دي» (د متی څلورويشتم باب ۲۴ او ۲۵ آيتونه).

دروغجن مسيحان.

انجيل د مسيح د بيا راتګ پر مهال د نړۍ د حالاتو په اړه ډېر څه وايي. سپېڅلی کتاب د داسې يوه نړيوال حکومت، اقتصادي نظام او مذهبي نظام بيان کوي چې د يوه داسې انسان له خوا به کنټرولېږي چې د شيطان له خوا الهام اخيستی وي او د هغه په ځواک به پياوړی شوی وي، او هغه به پر دې ځمکه ډېر لوی ويجاړونکی اغېز راولي. (د مکاشفې ديارلسم باب).

يو نړيوال د مسيح ضد دين به د دې وروستي نړيوال واکمن هرکلی وکړي او هغه به د ژغورونکي په توګه ومني. هماغه به وروستی او تر ټولو ستر **دروغجن مسيح** وي.

دا حالات به ناڅاپه رامنځته نه شي. د هغوی لپاره تیاری له همدا اوس څخه روان دی. موږ په داسې وخت کې ژوند کوو چې ډېر خلک د دې په اړه له یو بل سره متضادې خبرې کوي چې عیسیٰ څوک دی او ولې ځمکې ته راغلی و. په اوسني وخت کې د یوه دروغجن نړیوال دین د جوړېدو بهیر روان دی. که څه هم دا دین په اصل کې د ریښتینې انجیل پر بنسټ د مسیحي تعلیم خلاف دی، بیا هم په ظاهره مسیحي ښکاري، ځکه چې د انجیل له آیتونو څخه کار اخلي. خو هغه آیتونه له خپل اصلي سیاق څخه جلا او په ناسم ډول تفسیر شوي وړاندې کېږي.

ایا تاسو له نوې عهدنامې سره دومره بلد یاست چې که یو څوک د عیسیٰ په اړه کوم آیت په ناسم ډول نقل یا وکاروي، تاسو وکولای شئ چې هغه وپېژنئ؟

د مسیحیت دا نوې بڼه د دودیز، انجیل پر بنسټ مسیحي ایمان په پرتله ډېره مینه ناکه او د خلکو د نه قضاوت کولو په توګه ښکاري. د دې ادعا دا ده چې تاسو په څه باور لرئ او ستاسو ژوند څنګه دی، دا دومره مهم نه دي؛ تر ټولو مهمه خبره دا ده چې تاسو روحاني یاست، صادق یاست او هڅه کوئ چې یو ښه انسان واوسئ.

دا جعلي مسیحي دین پر **شمولیت** او **تنوع** باندې ځانګړی ټینګار کوي. له بده مرغه، د دغو کلمو معناوې بدلې شوې دي. اوس داسې معنا ترې اخیستل کېږي چې که تاسو د کوم دلیل له مخې هر ډول باور، فکر یا چلند ناسم ګڼئ، نو تاسو به تنګ نظره، له کرکې ډک، او په یقین سره ریښتینی مسیحي ونه ګڼل شئ. ایا تاسو د انجیل د سمې پوهې پر بنسټ د دا ډول دروغجنو تورونو ځواب ورکولای شئ او د ریښتیني تعلیم دفاع کولای شئ؟

موږ په داسې وخت کې ژوند کوو چې زموږ کلتور نږدې په بشپړه توګه د **مطلق حقیقت** تصور رد کړی دی. نن سبا دا خبره اورېدل عادي شوې ده: «دا ستا حقیقت دی، زما نه دی»، یا «زه هڅه کوم چې د خپل حقیقت مطابق ژوند وکړم».

خو په حقیقت کې د «ستا حقیقت» او «زما حقیقت» په نوم هېڅ داسې شی نشته. حقیقت عیني وي. **عیني** د دې معنا لري—هغه څه چې حقایق او واقعي حالات هماغسې وړاندې کړي لکه څنګه چې په حقیقت کې دي، پرته له دې چې شخصي احساسات، تعصب یا د هر چا خپلې تفسیرونه پرې اغېز وکړي.

حقیقت زموږ پر احساساتو یا فکرونو ولاړ نه وي او نه بدلېږي. دوه جمع دوه څلور کېږي، که تاسو پرې باور کوئ او که نه، او که تاسو یې خوښوئ او که نه.

په لوېدیځو هېوادونو کې موږ داسې ډېر نسلونه روزلي دي چې اوس عیني حقایق ورته ډېر اهمیت نه لري. د هغوی لپاره تر ټولو مهمه خبره دا ده چې یو څوک څه **احساس** کوي. هر کال د اکسفورډ قاموس یوه نړیواله کلمه غوره کوي چې دا څرګندوي چې د اوسنیو پېښو د اغېز له امله ژبه څنګه بدلېږي. د ۲۰۱۶ کال لپاره غوره شوې کلمه **«له حقیقت وروسته»** وه. د دې معنا داسې حالات دي چې په هغو کې د خلکو د نظرونو په

جوړولو کې د عيني حقايقو اغېز کمېږي، په داسې حال کې چې عاطفي غوښتنې او شخصي باورونه ډېر اغېز کوي.

له بده مرغه، دا ډول فکر مسيحي ټولنې ته هم داخل شوی دی. د بارنا ريسرچ ګروپ له خوا په ۲۰۱۶ کال کې د ترسره شوې يوې سروې له مخې، په امريکا کې د هغو کسانو شاوخوا ۴۰ سلنه چې په منظم ډول مسيحي ژوند کوي، نور په مطلق حقيقت باور نه لري. هغوی د خپل ايمان بنسټ پر دې ږدي چې څه **احساس** کوي.

له دروغجنو نبيانو، دروغجنو مسيحانو او دروغجنو تعليماتو څخه زموږ د ساتنې يوازينۍ خوندي وسيله د انجيل سمه او پاکه پوهه ده. انجيل موږ ته **حقيقت** ښيي. حقيقت يوازې د يوه فکر يا تعليم نوم نه دی، بلکې هغه په يوه **شخص** کې ځرګند شوی دی—ژوندی کلام، يعنې څښتن عيسیٰ مسيح. او دا ژوندی کلام موږ ته د ليکل شوي کلام، يعنې د خدای د کلام، له لارې ځرګندېږي.

پخپله عيسیٰ وويل: «زه خپله لار، حقيقت او ژوند يم» (د يوحنا څوارلسم باب ۶ آيت).

او هغه خپل پلار ته په دعا کې وويل: «ستا کلام حقيقت دی» (د يوحنا اوولسم باب ۱۷ آيت).

د انجيل منظم او پرلهپسې مطالعه نه يوازې له تاسو سره مرسته کوي چې رښتينی عيسیٰ وپېژنئ او هغه هماغسې ووينئ لکه څنګه چې په حقيقت کې دی، بلکې له تاسو سره دا مرسته هم کوي چې خپل ليد او پام په دوامداره توګه پر هغه ټينګ وساتئ.

7

خپل پام ټینګ وساتئ

د ژوند سخت توپانونه پر خدای زموږ د ایمان ازموینه کوي او پر هغه فشار راوړي. ایا تاسو هغه پېښه په یاد لرئ کله چې عیسیٰ پطروس ته بلنه ورکړه چې د جلیل پر سمندرګي د هغه په لور راشي، په داسې حال کې چې سخت باد لګېده او څپې په زور پورته کېدې؟ پطروس له خپلې کب نیوونکې کښتۍ څخه ښکته شو او د عیسیٰ په لور روان شو. تر هغه پورې چې د هغه سترګې پر څښتن ټینګې وې، هغه پر اوبو روان و. «خو کله چې هغه سخت باد ولید، وډار شو او په ډوبېدو پیل یې وکړ» (د متی څوارلسم باب ۳۰ آیت).

عیسیٰ خپل ملګری وژغوره، خو د هغه د شک او کم ایمان له امله یې هغه ته ملامتي هم ورکړه. پطروس پر عیسیٰ باور درلود، خو کله چې باد او څپې ډېرې وېرونکې ښکاره شوې، د هغه ایمان دومره ټینګ نه و چې پر څښتن په بشپړه توګه باور وکړي. د هغه ایمان لا تر هغه کچې نه و رسېدلی چې د توپان په وړاندې ټینګ پاتې شي.

زموږ له ډېرو سره د پطروس په څېر دي. موږ په جوش سره پیل کوو، خو د وخت په تېرېدو سره هغه څه چې په خپلو سترګو یې وینو او په خپلو احساساتو کې یې تجربه کوو، زموږ پام زموږ د ایمان له سرچینې څخه اړوي، او بیا زموږ په ذهن کې شک پیدا کېږي. که تاسو غواړئ د ژوند د سختو توپانونو په وړاندې ټینګ پاتې شئ، نو تاسو باید دا زده کړئ چې خپلې سترګې څنګه ټینګې وساتئ.

ستاسو ریښې باید ژورې وي.

کله چې عیسیٰ په دې ځمکه کې و، هغه به ډېر ځله د روحاني حقیقتونو د تشریح کولو لپاره له مثالونو څخه کار اخیست. په یوه داسې مثال کې څښتن د خدای د کلام تبلیغ له یوه بزګر سره تشبیه کړ چې تخم شیندي. د دې مثال له لارې عیسیٰ په څرګنده توګه وښودله چې د خدای د کلام په وړاندې د هر انسان غبرګون ټاکي چې دا کلام به د هغه

په ژوند کې څومره اغېز وکړي. عیسیٰ د هغو خلکو په اړه وویل: «هغوی هغه کسان دي چې کلام واوري، سمدستي يې په خوښۍ سره مني. خو په خپل ځان کې ژورې رېښې نه لري، نو يوازې د لږ وخت لپاره ټينګ پاتې کېږي. وروسته چې د کلام له امله مصيبت يا ځورونه راشي، نو سمدستي ټکني کېږي» (د مرقس څلورم باب ۱۶ او ۱۷ آيتونه).

که تاسو غواړئ په سختو وختونو کې ټينګ پاتې شئ، نو ستاسو روحاني رېښې بايد ژورې وي، ترڅو د خپلو حالاتو له امله د هغه څه په ليدلو او احساسولو سره چې تاسو يې تجربه کوئ، ونه وچېږئ. دا ژورې رېښې هغه وخت وده کوي کله چې تاسو خپل پام پر عيسیٰ متمرکز وساتئ او زده کړئ چې هغه پام په دوامداره توګه همدلته ټينګ وساتئ.

د خدای په کلام غور وکړئ.

مسيحيانو ته دا زده کړه ورکړل شوې ده چې خپل ژوند «عيسیٰ ته په سترګو ټينګولو سره» تېر کړي. (د عبرانيانو دولسم باب ۲ آيت).

هغه يوناني کلمه چې **«سترګې ټينګولو سره»** ژباړل شوې ده، معنا يې **په پام سره فکر کول** دي.

کله چې تاسو د يوې خبرې په اړه فکر کوئ، نو تاسو د هغې په اړه وخت اخلئ، ژور فکر پرې کوئ او په احتياط سره يې په خپل ذهن کې ساتئ. په بل عبارت، تاسو پر هغې **غور** کوئ. غور کول د دې معنا لري چې پر يوه فکر يا حقيقت بيا بيا فکر وکړئ، هغه په خپل ذهن کې وڅېړئ او په ژوره توګه پرې فکر وکړئ. دلته هغه يوناني کلمه چې د **غور** لپاره کارول شوې ده، معنا يې دا ده چې يوه خبره په خپل ذهن کې بيا بيا راوګرځوئ او په دوامداره توګه پرې فکر وکړئ.

دا د **نيو ايج** کوم ډول تمرين نه دی چې تاسو په خپل ذهن کې د عيسیٰ تصور وکړئ. موږ پر ښېښتن په دې ډول غور کوو چې د سپېڅلي کتاب په پاڼو کې لکه څنګه چې هغه راڅرګند شوی، د هغه په اړه وخت وباسو او ژور فکر پرې وکړو. موږ پر دې غور کوو چې عيسیٰ څه وويل، څه يې وکړل، د هغه پر شخصيت فکر کوو او د هغه پر ځواک خپل پام متمرکز کوو. د نوې عهدنامې منظم او پرلهپسې مطالعه په دې کار کې ستاسو مرسته کوي.

د انجيل دوامداره لوستل نه يوازې تاسو له سپېڅلي کتاب سره لا ډېر بلدوي، چې په تدريجي ډول تاسو ته عيسیٰ لا روښانه څرګندوي، بلکې دا د خدای کلام ستاسو په ذهن کې هم تازه ساتي. بيا د ورځې د کارونو په منځ کې هم تاسو داسې حقيقت لرئ چې پرې غور کولی شئ، په اړه يې فکر کولی شئ او په پام سره پرې ژور فکر کولی شئ. په تدريجي ډول ستاسو فکر د هغه ليدلوري سره سمون مومي چې خدای په حقيقت کې شيان

هماغسې ویني. تاسو په طبیعي ډول د هغه څه په څېر فکر کول پیل کوئ چې خدای یې په خپل کلام کې وایي.

ایا کله داسې شوي چې تاسو له یوه کس سره ډېر وخت تېر کړی وي او وروسته مو احساس کړی وي چې په ناخبرۍ کې مو د هغه ځینې عادتونه یا چلند خپل کړي دي؟ یا ایا تاسو پام کړی چې که د شپې له ویده کېدو مخکې وروستۍ صحنه چې ستاسو د سترګو مخې ته راشي، وېروونکې یا اندېښمنوونکې وي، نو د ویده کېدو پر مهال هماغه صحنه بیا بیا ستاسو په ذهن کې ګرځي؟

انسان داسې پیدا شوی چې هغه څه چې بیا بیا یېویني او پر هغه خپل پام متمرکزوي، د هغه پر ژوند اغېز کوي. او که تاسو په قصدي ډول هڅه ونه کړئ چې یوه خبره د خپل پام په مرکز کې وساتئ، نو په تدریجي ډول به هغه ستاسو له ذهن څخه تتبېږي او په پای کې به له حافظې څخه ورکه شي.

د خدای اراده دا ده چې موږ په خپل ژوند کې د هغه د لیکل شوي کلام له لارې خپلې سترګې د هغه په لور ټینګې وساتو او د همدې کلام له لارې د هغه تر اغېز لاندې راشو او بدل شو. کله چې تاسو بیا بیا د خدای کلام ته ګورئ—هغه په منظم ډول لولئ او هڅه کوئ چې پر هغه غور وکړئ—نو هغه ستاسو پر ذهن تلپاتې اغېز کوي. په یاد ولرئ، انجیل کوم عادي کتاب نه دی؛ هغه فوق‌العاده دی. هغه ستاسو په دننه کې کار کوي او تاسو ته ځواک درکوي، ځکه چې هغه تاسو ته د خدای د نېکۍ او د هغه د وفادارۍ په اړه ټینګ باور درکوي. په بل عبارت، هغه ستاسو د روحاني ژوند ریښې ژورې او ټینګې کوي.

«یوازې کلام بیا بیا ووایئ!»

د دې کتاب په لومړنیو بابونو کې موږ د زاړه عهدنامې دوه داسې برخې څېړلې وې چې د خدای پر کلام غور کول په سختو وختونو کې له ټینګ پاتې کېدو سره تړي. په لومړي باب کې ما یادونه کړې وه چې داود په یوه زبور کې هغه ایماندار له یوه شنه او زرغون ونې سره تشبیه کړی چې په دوامداره توګه د خدای پر کلام غور کوي. د داسې کس ریښې دومره ژورې وي چې د توپانونو پر مهال یې ټینګه ساتي او د وچکالۍ په ورځو کې هم ورته اوبه رسوي. (د زبورونو کتاب لومړی فصل له ۱ څخه تر ۳ آیتونو پورې).

په څلورم باب کې ما دا هم بیان کړي وو چې څښتن یوشع ته ویلي وو چې که هغه پر سپېڅلي کتاب غور وکړي، نو د هرې هغې ننګونې په وړاندې به بریالی شي چې د کنعان په هېواد کې د اسراییلو د مشرۍ پر مهال به ورسره مخ کېږي. (د یوشع لومړی باب ۸ آیت).

په دغو دواړو ځایونو کې د **غور** لپاره هغه عبراني کلمه کارول شوې ده چې لفظي معنا یې ورو ورو خبرې کول یا ورو ورو زمزمه کول دي. خو د هغې اصطلاحي معنا دا ده—پر یوې خبرې ژور فکر کول یا په ډېر پام سره پرې غور کول.

له بده مرغه، ځکه چې د هغې عبراني کلمې لفظي معنا **زمزمه کول** ده، نو ځینو خلکو دا فکر په یوه قاعده یا طریقې بدل کړی دی. هغوی وایي چې که تاسو سمې کلمې په کافي اندازه بیا بیا تکرارې کړئ، نو خدای به خامخا ستاسو حالت بدل کړي.

خو پر سپېڅلي کتاب غور کول یوازې دا معنا نه لري چې کلمې بیا بیا ووایئ. غور کول د دې معنا لري چې پر هغه څه چې تاسو لوستي دي، تر هغه پورې ژور فکر وکړئ، ترڅو هغه ستاسو فکر او ستاسو لیدلوری بدل نه کړي. کله چې تاسو د خدای پر کلام په پام سره غور کوئ، نو ستاسو په دننه کې دا ټینګ باور پیدا کېږي چې حقیقت یوازې هغه څه نه دي چې په دې وخت کې ستاسو سترګې یې ویني یا ستاسو احساسات یې تجربه کوي. همدا ټینګ باور، یعنې ایمان، بیا ستاسو خبرې، ستاسو فکر او د سختو حالاتو په وړاندې ستاسو غبرګون بدلوي. دا ځکه نه کېږي چې دا کومه داسې طریقه ده چې د هغې په وسیله کومه ځانګړې پایله ترلاسه شي، بلکې ځکه چې د حقیقت په اړه ستاسو لیدلوری بدل شوی وي.

د خدای پر کلام د غور کولو اهمیت موږ د هغې خبرې له لارې هم درک کولای شو چې رسول پولوس هغو ایماندارانو ته لیکلي وې چې د مخ په زیاتېدونکي او ډېر سخت ځورونې د توپان سره مخ وو. هغه هغوی ته یادونه وکړه چې د دوی په ژوند کې هر څه چې پېښ شي، بیا هم د هر حالت سره د مخامخ کېدو لپاره هر څه ورسره شته، ځکه چې قادر مطلق خدای د هغوی سره دی. د خپلو لوستونکو په دننه کې د ټینګ باور د رامنځته کولو لپاره، پولوس هغې اعلامیې ته اشاره وکړه چې څښتن هغه وخت اسراییلیانو ته کړې وه کله چې د تېر نسل له ناکامۍ وروسته هغوی د کنعان هېواد ته د ننوتلو لپاره چمتو کېدل. (د تثنیې یو دېرشم باب له ۶ څخه تر ۸ آیتونو پورې) څښتن له هغوی سره ژمنه کړې وه چې د هغوی لپاره به جګړه کوي او هغوی یې هڅولي وو چې ونه وېرېږي.

«ځکه چې خدای پخپله ویلي دي: "زه به هېڅکله تا پرېنږدم او نه به دې هېڅکله پرېږدم چې یوازې پاتې شې." له همدې امله موږ په بشپړ باور سره ویلای شو: "څښتن زما مرستندوی دی؛ زه به نه وېرېږم. انسان زما په وړاندې څه کولی شي؟"» (د عبرانیانو دیارلسم باب ۵ او ۶ آیتونه).

هغه عبارتونو ته چې ما په **غټو تورو** ښودلي دي، ځانګړې پاملرنه وکړئ.

خدای یوه خبره کړې ده، ترڅو موږ هم یوه خبره وکړای شو.

پام وکړئ چې موږ څه وایو، هغه د خدای د اصلي خبرو لفظ په لفظ تکرار نه دی. هغه کس هغه کلام لوستی دی، پر هغه یې ژور فکر کړی دی، پر هغه یې غور کړی دی، او په پای کې داسې یوې ټینګې پایلې ته رسېدلی دی چې د هغه فکر او لیدلوری یې بدل کړی دی. همدغه بدل شوي لیدلوري د سختیو په وړاندې د هغه غبرګون هم بدل کړی دی.

اوس د دې نوي ليدلوري له امله هغه په بشپړ باور سره اعلان کولای شي چې هغه نه وېرېږي، ځکه هغه بشپړ باور لري چې قادر مطلق خدای به خامخا د هغه مرسته وکړي.

په منظم ډول د انجيل لوستل له تاسو سره مرسته کوي چې دا زده کړئ چې څنګه خپلې سترګې د خپل ايمان پر سرچينه، يعنې عيسیٰ، ټينګې وساتئ. هر څومره چې پر هغه ستاسو باور زياتېږي، هماغومره د حقيقت په اړه ستاسو ليدلوری هم بدلېدل پيل کوي. ستاسو د روحاني ژوند ريښې لا ژورې کېږي، چې حتی په سختو وختونو کې هم تاسو ټينګ او ثابت ساتلای شي او ملاتړ مو کولای شي.

«بختور دی هغه انسان چې پر څښتن باور لري، او د هغه باور خپله څښتن وي. هغه به د هغې ونې په څېر وي چې د اوبو په غاړه کرل شوې وي او ريښې يې د ويالې پر لور خپرېږي. کله چې ګرمي راشي، هغه به نه وېرېږي، بلکې پاڼې به يې شنې پاتې وي. حتی د وچکالۍ په کال کې به اندېښنه نه کوي او د مېوې له راوړلو څخه به لاس وانخلي» (د يرميا اوولسم باب ۷ او ۸ آيتونه).

8

د پام اړوونکو شیانو په اړه

عیسیٰ په خپل د تخم شیندونکي په مثال کې د اورېدونکو د یوې بلې ډلې یادونه هم وکړه چې د هغوی لپاره د خدای کلام بې‌اغېزې کېږي. داسې اورېدونکی «د نړۍ اندېښنې او اضطرابونه او د دې زمانې فریبونه خپل زړه ته پرېږدي، چې کلام خفه کوي او ساه یې بندوي، او هغه بې‌ثمره کېږي» (د مرقس څلورم باب ۱۹ آیت). د «اندېښنو» یا «اضطرابونو» لپاره کارول شوې یوناني کلمه له هغې کلمې څخه اخیستل شوې ده چې معنا یې «په بېلابېلو لورو کې کشول» یا «د پام اړول» دي. د بېلابېلو ډولونو پام اړوونکي شیان زموږ پر وړاندې راولاړېږي او زموږ پام زموږ د ایمان له سرچینې—د خدای کلام، یعني عیسیٰ—څخه اړوي. د ژوند له توپانونو څخه په بریالیتوب سره د تېرېدو لپاره اړینه ده چې دا پام اړوونکي شیان وپېژنو او په سمه توګه ورسره چلند وکړو.

هغه جګړه چې ستاسو په ذهن کې روانه وي.

ریښتیني مسیحیان د ریښتیني مسیحي ژوند د ازموینو او کړاوونو په منځ کې د خدای پر باور کولو خپله ټوله هڅه کوي. خو د هغوی ایمان یوازې د هغو بادونو او څپو له خوا نه ازمویل کېږي چې دوی یې لیدلای او احساسولای شي، بلکې د هغو فکرونو له خوا هم ننګول کېږي چې په دوامداره توګه د هغوی پر ذهن برید کوي. په سختو وختونو کې تر ټولو لویه جګړه د ذهن په دننه کې وي. زموږ یو ریښتینی دښمن شته چې تکتیکونه یې ذهني دي. شیطان د خدای، زموږ د خپل ځان او زموږ د حالاتو په اړه زموږ ذهن ته دروغجن فکرونه وړاندې کوي، ترڅو له موږ څخه د خدای کلام، چې تخم دی، واخلي (د مرقس څلورم باب ۱۵ آیت؛ د افسیانو شپږم باب له ۱۱ څخه تر ۱۲ آیتونو پورې).

- «ته به هېڅکله له دې حالت څخه ونه وځې. ته بې‌ګټې او ناکام یې. هر څه چې درسره کېږي، ته یې مستحق یې. ته ډېر ځله ناکام شوی یې. هېڅوک ستا پروا نه کوي، حتی

خدای هم نه. ته به یوازې مړ شې. ولې خپل ژوند پای ته نه رسوې او دې هر څه ته خاتمه نه ورکوې؟»

• «د بل چا حالت دومره خراب نه دی. ته له دې څخه ډېر ښه شیان مستحق یې. ته تر ټولو ډېره هڅه کوې، خو بیا هم هېڅ شی ستا په لاس نه راځي. د خدای په خدمت کولو سره ته خپل ځان احمق کوې. دا ټول د هغه ګناه ده. هغه له تا سره ظلم کړی دی. د خدای په خدمت کولو کې هېڅ ګټه نشته.»

که تاسو دغو ذهني ننګونو ته ځواب نه شئ ورکولای او پر خپل ذهن واک نه شئ ترلاسه کولای، نو په دې توپان کې به ټینګ پاتې نه شئ. او که تاسو له سپېڅلي کتاب سره بلد نه یاست، یا خپل حالات د هغه څه مطابق نه شئ ارزولای چې خدای ویلي دي، نو هغه ځوابونه به درسره نه وي چې ورته اړتیا لرئ. په دې ذهني جګړه کې د بریا لپاره د خدای له کلام سره ښه بلدیت ډېر اړین دی. که تاسو نه پوهېږئ چې خدای ستاسو او ستاسو د حالاتو په اړه څه وایي، او که تاسو په دې اړه ټینګ باور نه لرئ چې هغه د خپلې خبرې په پوره کولو کې وفادار دی، نو دا پام اړوونکي فکرونه او احساسات به ستاسو د دننه موجود لږ ایمان هم خفه او ساه یې بنده کړي.

دا بهیر وپېژنئ.

کله چې موږ له سختو او ننګونو ډکو حالاتو سره مخامخ کېږو، نو یو طبیعي بهیر پیلېږي. موږ توپان وینو، او هغه زموږ احساسات راپاروي. موږ اندېښمن او وېرېدلي کېږو. زموږ په ذهن کې د فکرونو سیلاب راپیل شي—«زه به څه وکړم؟» «زه به څنګه وژغورل شم؟» په موږ ټولو کې دا تمایل شته چې دې پوښتنو ته یوازې د هغه څه پر بنسټ ځواب ووایو چې په هغه وخت کې یې په خپلو سترګو وینو او په خپلو احساساتو کې یې تجربه کوو. بیا موږ خپلو احساساتو او فکرونو ته اجازه ورکوو چې لا ډېرو وېروونکو فکرونو ته لاړ شي، چې زموږ احساسات لا ډېر راپاروي. کله چې احساسات او فکرونه په دوامداره توګه یو بل راپاروي، نو له خپل ځان سره زموږ خبرې لا پسې ګډې وډې او له حقیقته لرې کېږي.

• «په دې اقتصادي حالت کې به زما د عمر یو کس څنګه دنده پیدا کړي؟ زه به بیا هېڅکله دنده پیدا نه کړم. زما ګاونډی هم په همدې حالت کې و، او هغه خپل هر څه له لاسه ورکړل!»

• «که زما مېړمن د پیسو په سمبالولو کې دومره بېپروا نه وای، نو نن به موږ په دې حالت کې نه وو! دا ټول د هغې ګناه ده! اخر ما ولې له هغې سره واده وکړ؟»

• «که زه خپل بیلونه ادا نه کړای شم، نو خپل کور به له لاسه ورکړم. زما کورنۍ به اړ شي چې په یوه کوڅه کې ژوند وکړي. بیا به موږ یا د لوږې له امله مړه شو او یا به له یخنۍ څخه!»

عیسیٰ په خپل بل تعلیم کې د دې مخ په زیاتېدونکي ذهني بهیر د مخنیوي لاره بیان کړه، کله چې هغه خپلو شاګردانو ته وویل چې د ژوند د اړتیاوو په اړه اندېښنه مه کوئ (د متی شپږم باب له ۲۵ څخه تر ۳۴ آیتونو پورې). ښځتن خپل تعلیم په دې خبرو پیل کړ: «له همدې امله زه تاسو ته وایم، د خپل ژوند په اړه اندېښنه مه کوئ چې څه به خورئ او څه به څښئ، او نه د خپل بدن په اړه چې څه به اغوندئ» (د متی شپږم باب ۲۵ آیت). دلته د «اندېښنې» لپاره هماغه یوناني کلمه کارول شوې ده چې عیسیٰ د تخم شیندونکي په مثال کې د «پام اړوونکي اندېښنې» لپاره کارولې وه (د مرقس څلورم باب ۱۹ آیت). په بل عبارت، زموږ ښځتن ویل چې خپلو حالاتو ته اجازه مه ورکوئ چې ستاسو پام واړوي، او بیا بیا له خپل ځان څخه دا پوښتنه مه کوئ چې خواړه، جامې او سرپناه به له کومه کوئ. هغه خپلو اورېدونکو ته وویل چې د اسمان مرغانو او د پټي ګلونو ته پام وکړي، چې خواړه ترلاسه کوي او ښکلا ورپه برخه کېږي، ځکه چې خدای د هغوی روزنه کوي. عیسیٰ خپلو اورېدونکو ته یادونه وکړه چې د قادر مطلق خدای په نظر کې د هغوی ارزښت د مرغانو او ګلونو په پرتله ډېر زیات دی.

عیسیٰ د دې مثال له لارې موږ ته د هغو بې‌لارې کوونکو شیانو په اړه خورا عملي تعلیم راکوي چې د کلام په څېر تخم له منځه وړي. کله چې تاسو له کمښت سره مخ کېږئ، اندېښمن یاست او ستاسو په ذهن کې د فکرونو سېلاب راشي، نو باید خپله اراده وکاروئ او خپل پام یو ځل بیا هغه حقیقت ته واړوئ، لکه څنګه چې خدای یېویني. د دې پر ځای چې یوازې په هغه څه تمرکز وکړئ او د هماغه څه په اړه خبرې وکړئ چې تاسو یې وینئ او تجربه کوئ، له خپل مینه‌ناک پلار سره د خپل ځان په اړه خبرې کول پیل کړئ. خپل ځان ته یادونه وکړئ چې لکه څنګه چې هغه د ګلونو او مرغانو پاملرنه کوي، هماغسې به ستاسو هم پاملرنه وکړي. د کمښت د توپان په منځ کې دا پوښتنه کول ناسم نه دي چې ستاسو اړتیاوې به له کومه پوره کېږي. خو که تاسو پر همدې فکر غور کوئ، نو باید د خدای د کلام له مخې د هغه ځواب هم درسره وي. عیسیٰ موږ ته سم ځواب راکوي — ستاسو آسماني پلار به ستاسو مرسته وکړي.

عیسیٰ د بحران د حل لپاره داسې کومه قاعده نه راکوله چې یوازې د ځینو ځانګړو خبرو له ویلو لاس واخلئ او پر ځای یې ځینې نورې خبرې پیل کړئ، نو ستاسو ستونزه به ختمه شي. دا له کومې طریقې یا تخنیک سره هېڅ تړاو نه لري. دا له دې سره تړاو لري چې د خپل واقعیت په اړه خپله پوهه بدله کړئ او زده کړئ چې خپل حالات هماغسې ووینئ لکه څنګه چې په حقیقت کې دي. حقیقت دا دی چې قادر مطلق خدای، چې ستاسو پلار هم دی، له تاسو سره دی او ستاسو په طرف دی. او هغه به تاسو د دې توپان له هغې خوا ته وباسي، تر هغه چې توپان پای ته ورسېږي.

خپل ذهن تر خپل واک لاندې وساتئ.

تاسو نشئ کولای خپل فکرونه بې‌واکه پرېږدئ. تاسو باید زده کړئ چې خپل ذهن تر خپل واک لاندې وساتئ. کله چې زه وایم چې پر خپلو فکرونو کنټرول ولرئ، زما مطلب دا نه دی چې بیا به هېڅکله ستاسو ذهن ته کوم منفي یا له شک څخه ډک فکر رانشي.

زما مطلب دا دی چې تاسو زده کړئ هغه فکرونه وپېژنئ چې د خدای د کلام مخالفت کوي، او پوه شئ چې د هغه څه له مخې چې خدای یې وایي، هغوی ته څنګه ځواب ورکړئ. همدا لامل دی چې د سپېڅلي کتاب منظم مطالعه کوونکی کېدل دومره اړین دي. تاسو یوازې په هغه څه سره پر خپلو فکرونو کنټرول لرلی شئ چې له مخکې ستاسو په ذهن کې ډک شوي وي. که تاسو د سپېڅلي کتاب د منظمې مطالعې له لارې خپل ذهن د خدای له کلام څخه ډک کړی نه وي، نو په دې ذهني جګړه کې به ماتې وخورئ.

کله چې ستونزې راځي او د لیدلو، احساساتو او ګډوډوونکو فکرونو هغه بهیر پیل شي، نو تاسو باید پرېکړه وکړئ چې خپل پام به یو ځل بیا خدای او د هغه کلام ته واړوئ. همدا هغه څه وو چې د عیسیٰ مطلب و، کله چې هغه خپلو پیروانو ته یې د مرغانو او ګلونو د کتلو په اړه تعلیم ورکاوه. خپل پام یو ځل بیا هغه واقعیت ته واړوئ لکه څنګه چې هغه په حقیقت کې دی. تاسو یو آسماني پلار لرئ چې د خپلو خلکو پاملرنه کوي.

تاسو یوه «ایس. او. ایس.» ته اړتیا لرئ.

زه خلک هڅوم چې له ځان سره یوه «ایس. او. ایس.» ولري، یعنې داسې یوه جمله چې د خپل ژغورونکي پر لور د هغوی نظر یو ځل بیا ټینګ کړي او د هغوی پام بېرته حقیقت ته واړوي. زه پخپله د سپېڅلي کتاب بې‌شمېره آیتونه پېژنم او کولی شم هغوی نقل کړم. خو ستاسو په څېر زه هم پوهېږم چې د ویجاړوونکو خبرونو اورېدل او ناڅاپه له داسې حالت سره مخ کېدل څه ډول وي چې ناشونی ښکاري. ما هم د احساساتو د څپو او د بې‌واکه فکرونو تجربه کړې ده. په داسې وخت کې زما د «ایس. او. ایس.» جمله دا وي — «د ښښتن ستاینه دې وي، دا حالت له خدای څخه لوی نه دی.»

زه دا د خوښۍ د احساساتي څرګندونې په توګه نه وایم. بلکې زه د خدای لویي منم. دا جمله له دې څخه مخنیوی کوي چې هره هغه خبره چې د خدای د کلام خلاف وي، زما له خولې ووځي، زما پر ذهن واکمنه شي او زما کړنې کنټرول کړي.

د روح توره.

موږ ټول د خپل ذهن او احساساتو په طبیعت کې یو شمېر کمزورۍ لرو. موږ په یوه سقوط شوې نړۍ کې زېږېدلي یو، زموږ روزنه د نیمګړو انسانانو له خوا شوې ده، او د ژوند ډېرو تجربو هم پر موږ منفي اغېز کړی دی. دې ټولو شیانو په ګډه زموږ شخصیت، هم په ښه او هم په بده توګه، جوړ کړی دی. د دې په پایله کې، موږ ټول په خپلو ارواوو، یعنې په ذهن او احساساتو کې، داسې کمزورۍ لرو چې په سختو وختونو کې ژوند لا ډېر ستونزمن کولی شي. دا کمزورۍ پر دې اغېز کوي چې موږ د ژوند پېښې څنګه تفسیر کوو او څنګه ورته ځواب ورکوو. که د ماشومتوب له وختونو څخه د رامنځته شوو ځینو فکري نظریو له امله تاسو خپل ځان ناکام ګڼئ، نو له هرې ننګونې سره به د هماغه ذهني او احساساتي لیدلوري له مخې مخ کېږئ. دا له مخکې جوړ شوي

باورونه، دا ناسالم، ځانویجاړوونکي او زیانمن فکري نظریات، د توپان په منځ کې موږ د ځانګړو دروغو او غولوونکو خبرو پر وړاندې هم لا ډېر زیانمنوي. د سپېڅلي کتاب منظمه مطالعه تاسو سره مرسته کوي چې دا دروغ وپېژنئ او رد یې کړئ.

د دې موضوع د ژور بحث لپاره به بل کتاب ته اړتیا وي. خو د اوسني بحث لپاره اصلي خبره دا ده: سپېڅلی کتاب یوه مافوق‌الطبیعي کتاب دی. په هغو کسانو کې چې هغه په منظم ډول مطالعه کوي، دا کار کوي او بدلون رامنځته کوي. که تاسو د سپېڅلي کتاب منظم مطالعه کوونکي شئ، نو د خدای کلام به ستاسو د طبیعت هغه نیمګړتیاوې درته ښکاره کړي چې تاسو پخپله همترې خبر نه یاست، خو ورسره مخ کېدل اړین دي. سپېڅلی کتاب به تاسو سره مرسته وکړي چې هغه دروغجنې او غولوونکې خبرې هم وپېژنئ چې ستاسو په ذهن کې ناسالم فکري نظریات رامنځته کوي. سپېڅلی کتاب هماغه ځانګړې وسیله ده چې روح القدس یې زموږ د شخصیت د جوړولو او سمولو لپاره کاروي. د خدای کلام د هغه توره ده (د افسیانو شپږم باب ۱۷ آیت).

«ځکه چې د خدای کلام ژوندی او اغېزمن دی، او له هرې دوه‌مخې تورې څخه هم تېز دی. هغه د روح او نفس، بندونو او مغزو تر بېلوالي پورې ننوځي او د زړه احساسات او فکرونه څېړي.» (د عبرانیانو څلورم باب ۱۲ آیت).

«او موږ ټول، چې په لوڅ مخ د څښتن جلال ته لکه په هنداره کې د انعکاس په څېر ګورو، د څښتن له خوا، چې روح دی، په هماغه جلالي بڼه کې له یوې درجې څخه بلې درجې ته بدلېږو.» (د دوهمو قرنتیانو درېیم باب ۱۸ آیت).

د عیسیٰ د مثال پیروي وکړئ.

کله چې د خدای کلام په دوامداره توګه زموږ په دننه کې بدلون رامنځته کوي، نو زموږ غبرګونونه هم ورځ تر بلې د مسیح په څېر کېږي. له آسماني پلار سره د خدای زامن او لونې څنګه اړیکه لري، د دې تر ټولو غوره بېلګه عیسیٰ دی. ایا تاسو هغه بله پېښه په یاد لرئ، کله چې عیسیٰ او د هغه شاګردان د جلیل د سمندر له لارې د تېرېدو پر مهال په یوه سخت توپان کې بند پاتې شول؟ کښتۍ له اوبو ډکېدله او د ډوبېدو له خطر سره مخ وه. په کښتۍ کې موجود خلک وېرېدلي وو، خو عیسیٰ هېڅ ډول وارخطا نه شو. هغه پوهېده چې آسماني پلار یې له هغه سره دی، او هغه ته یې د خپل پلار په نوم د هغه مرګوني توپان د ارامولو واک ورکړی دی. نو هغه توپان ته امر وکړ چې ارام شي (د مرقس څلورم باب له ۳۵ څخه تر ۴۱ آیتونو پورې). که تاسو هم زده کړئ چې د ژوند له حالاتو سره هماغسې مخ شئ لکه څنګه چې عیسیٰ ورسره مخ شوی و، نو هېڅ توپان به ونه شي کولای چې تاسو مات کړي.

کله چې توپانونه راولاړېږي او سمندر څپې وهي، نو موږ باید دا پرېکړه وکړو چې «خپل نظر له ټولو هغو شیانو څخه واړوو چې زموږ پام اړوي، او پر عیسیٰ یې ټینګ وساتو، چې زموږ د ایمان بنسټ اېښودونکی او بشپړوونکی دی» (د عبرانیانو دولسم باب ۲ آیت).

موږ له هغو فکرونو او احساساتو څخه انکار نه کوو چې زموږ پام اړوي، او نه هم داسې ښیو چې ګواکې هېڅ توپان نشته. برعکس، موږ دا درک کوو چې زموږ حالت یوازې دومره نه دی لکه څنګه چې موږ یې په خپلو سترګو وینو او په خپلو احساساتو کې یې تجربه کوو. خدای، چې زموږ پلار دی، له موږ سره دی او زموږ په طرف دی. تر هغه چې توپان تېر نه شي، هغه به موږ ټینګ وساتي؛ او تر هغه چې موږ له هغه څخه بهر ونه باسي، هغه به موږ په خوندي توګه د توپان له منځه تېر کړي. تر هغه چې توپان پای ته ورسیږي، هماغه به موږ ثابت او خوندي وساتي.

د سپېڅلي کتاب منظمه مطالعه تاسو سره مرسته کوي چې حالات هماغسې ووینئ لکه څنګه چې په حقیقت کې دي. دا تاسو چمتو کوي چې له هغو ذهني او احساساتي ننګونو سره مخ شئ چې کولی شي دا ژوند لا ډېر ستونزمن کړي. یو ځل بیا، د ژوند په ازموینو کې د ثابت پاتې کېدو او پر هغو د بریا ترلاسه کولو بنسټ هماغه د سپېڅلي کتاب منظمه مطالعه ده.

9

تاسو باید خامخا امید ولرئ

د ژوند له ستونزو څخه په خوندي توګه د وتلو لپاره یو بل شی هم ډېر اړین دی. ستاسو په دننه کې باید امید وي — داسې ټینګه تمه چې راتلونکي ورځې به لا روښانه وي. که تاسو امید ونه لرئ، نو تر هغه چې توپان پای ته رسېږي، ثابت پاتې کېدل به درته ممکن نه وي. امید د داسې لنګر په څېر دی چې تاسو په ټینګه ثابت ساتي، که څه هم هغه ځواکونه چې ستاسو پر ضد راپاڅېدلي وي، څومره هم زورور وي (د عبرانیانو شپږم باب له ۱۸ څخه تر ۱۹ آیتونو پورې). دا امید موږ ته د خدای د لیکل شوي کلام له لارې را رسېږي. لکه څنګه چې زبور لیکونکي لیکلي دي، «ستا کلام زما د امید یوازینۍ سرچینه ده» (د زبورونو کتاب ۱۱۹ فصل ۱۱۴ آیت).

سپېڅلی کتاب زموږ په زړونو کې امید پیدا کوي، ځکه هغه موږ ته هغه خدای راښیي چې د هغه لپاره هېڅ خنډ دومره لوی نه دی او هېڅ توپان دومره سخت نه دی چې هغه ورسره مخامخ کېدلای نه شي. د هغه لپاره داسې هېڅ حالت نشته چې ناشونی وي، او نه هم داسې کومه ستونزه شته چې حل کېدونکې نه وي. سپېڅلی کتاب موږ ته ښیي چې خدای یوازې ځواکمن نه دی، بلکې د خپلو خلکو د مرستې لپاره په بشپړه توګه لېواله هم دی. د هغو خلکو لپاره چې د دې قادر مطلق او په هر څه پوه خدای خدمت کوي، داسې هېڅ حالت نشته چې د امید وړ نه وي. هر زیان، هره ستونزه او هر درد موقتي دی، او د هغه په ځواک سره بدلېدای شي — که په دې ژوند کې وي او که په راتلونکي ژوند کې.

په یوې ماتې شوې نړۍ کې امید.

د سپېڅلي کتاب له نیمایي څخه ډېره برخه تاریخ دی. دا د هغو حقیقي خلکو بیان دی چې د ډېرو سختو حالاتو په منځ کې یې له خدای څخه رښتینې مرسته ترلاسه کړې وه. دا پېښې د دې لپاره هم لیکل شوې دي چې زموږ په دننه کې دا امید پیدا شي چې لکه څنګه چې څښتن د هغو ښځو او نارینه‌وو مرسته وکړه، هماغسې به زموږ هم مرسته وکړي.

«هر څه چې مخکې ليکل شوي وو، زموږ د تعليم لپاره ليکل شوي وو، ترڅو موږ د زغم او هغه تسل له لارې چې له سپېڅلي کتاب څخه ترلاسه کېږي، اميد ولرو» (د روميانو پنځلسم باب ۴ آيت).

د داسې يوه انسان مثال په پام کې ونيسئ چې خپل سخت حالات يې د بدلېدو په حال کې وليدل — ځينې په دې ژوند کې او ځينې د دې ژوند له پای وروسته. نږدې درې زره کاله مخکې پر اسراييلو پاچاهي کوونکي داود له ډېرو لويو مصيبتونو سره مخ شو. د هغه د ژوند په لومړيو کې خدای له هغه سره وعده کړې وه چې هغه به پاچا شي. خو مخکې له دې چې پر تخت کښېني، داود د ډېرو کلونو لپاره د هغو دښمنانو بريدونه وزغمل چې غوښتل يې هغه له منځه يوسي. سره له دې، څښتن خدای هغه وژغوره او له هغه سره يې خپله کړې وعده پوره کړه. کله چې داود د توپان له هغې خوا ته ورسېد، هغه ويلای شول چې په سخت وخت کې پر خدای د هغه اميد و چې هغه يې ټينګ ساتلی و. هغه ليکلي دي:

«که ما دا باور نه درلودلی چې د ژونديو په خاوره کې به د څښتن نېکي ووينم، نو زما به څه شوي وای؟ پر څښتن انتظار وباسئ. زړور شئ او ستاسو زړه دې ټينګ وي. هو، پر څښتن انتظار وباسئ» (د زبورونو کتاب ۲۷ فصل له ۱۳ څخه تر ۱۴ آيتونو پورې).

وروسته په خپل ژوند کې داود د خپل يوه زوی د مړينې غم هم وزغمه. خو بيا هم د دې زړه‌دردوونکي زيان په منځ کې د هغه اميد پاتې شو، ځکه هغه پوهېده چې دا بېلتون دايمي نه دی. هغه به يوه ورځ بيا له خپل زوی سره ويني. «تر هغه چې ماشوم ژوندی و، ما روژه ونيوله او ژړل مې، ځکه ما فکر کاوه، کېدای شي څښتن پر ما رحم وکړي او ماشوم ژوندی پاتې شي. خو اوس هغه مړ دی؛ نو بيا ولې روژه ونيسم؟ ايا زه کولای شم هغه بېرته را وګرځوم؟ زه به يوه ورځ هغه ته لاړ شم، خو هغه به بېرته ما ته را نه شي» (د دوهم سموئيل دولسم باب له ۲۲ څخه تر ۲۳ آيتونو پورې).

د تلپاتې ژوند ليدلوری.

زموږ د اميد د پراخوالي د بشپړ درک کولو لپاره اړينه ده چې موږ د تلپاتې ژوند ليدلوری ولرو. د تلپاتې ژوند ليدلوری دا مني چې ژوند يوازې تر دې اوسني ژوند پورې محدود نه دی. کله چې يو انسان مړ شي، نو د هغه وجود پای ته نه رسېږي، او زموږ د وجود تر ټولو ستره او غوره برخه له دې ژوند څخه وروسته ده. د دې ژوند ستونزې د هغه جلال په پرتله هېڅ نه دي چې زموږ په وړاندې دی. ستر رسول پولس، چې له خپلې مړينې څخه ډېر کلونه مخکې يې د آسمان ليدنه کړې وه، ليکلي دي: «زما په اند د دې اوسني وخت کړاوونه د هغه جلال په پرتله هېڅ نه دي چې پر موږ به ښکاره شي» (د روميانو اتم باب ۱۸ آيت). پولس وتوانېد چې خپلې ډېرې ستونزې لنډمهاله او سپکې وګڼي، ځکه هغه هغوی د تلپاتې ژوند له ليدلوري څخه کتل. «ځکه چې زموږ دا د يوې شېبې سپک کړاو زموږ لپاره د تلپاتې جلال بې‌حده لويه پايله رامنځته کوي، چې د دې کړاو په پرتله بېخي ډېره ده» (د دوهمو قرنتيانو څلورم باب ۱۷ آيت). همدغه ليدلوري

پولس ته داسې امید ورکړ چې د هرې راتلونکې بلا په منځ کې یې هغه ثابت ساته. هغه پوهېده چې «څښتن به ما له هرې بدې حملې څخه وژغوري او خپل آسماني سلطنت ته به مې په خوندي توګه ورسوي» (د دوهم تیموتیوس څلورم باب ۱۸ آیت).

• پولس پوه شوی و چې د راتلونکې ژوند په پرتله د دې ټول ژوند کړاوونه هم بېخي ناچیز دي. نن په آسمان کې موجود هېڅوک، حتی پخپله پولس هم، د هغو کړاوونو له امله اوښکې نه تویوي چې د دې سخت ژوند د سفر په ترڅ کې یې زغملي دي.

• رسول په دې هم پوهېده چې په دې ګناهځپلې نړۍ کې خدای د ژوند ستونزې د خپلو تلپاتې موخو د پوره کولو لپاره کاروي. او هر څه چې زموږ په ژوند کې پېښېږي، هغه کولای شي له هغو څخه هم رښتینې نېکي راوباسي (د رومیانو اتم باب ۲۸ آیت؛ د پیدایښت پنځوسم باب ۲۰ آیت).

د دې لپاره چې په تفصیل سره مطالعه کړئ چې زموږ له مړینې وروسته څه شی زموږ په تمه دی، زما کتاب **تر ټولو ستر راتلونکی لا پاتې دی — انجیل د آسمان په اړه څه وايي** ولولئ. او د دې لپاره چې لا په ژوره توګه پوه شئ چې خدای څنګه د ژوند ستونزې د تلپاتې پایلو د رامنځته کولو لپاره کاروي، زما کتاب **ولې داسې وشول؟ خدای څه کوي؟** ولولئ.

نه لیدل کېدونکي حقیقتونه.

پولس وتوانېد چې د ژوند له ازموینو سره په امید مخ شي، ځکه هغه یوازې په هغو شیانو پورې محدود نه و چې لیدل کېږي. سمدستي وروسته له دې چې هغه خپلې ډېرې ستونزې لنډمهاله او سپکې وبللې، هغه ولیکل: «له همدې امله موږ خپل نظر پر لیدل کېدونکو شیانو نه، بلکې پر نه لیدل کېدونکو شیانو ټینګ ساتو؛ ځکه چې لیدل کېدونکي شیان د لږ وخت لپاره دي، خو نه لیدل کېدونکي شیان تر تلپاتې پورې پاتې کېږي» (د دوهمو قرنتیانو څلورم باب ۱۸ آیت). په دې وینا کې د پولس هغه یوناني کلمه چې «نظر ټینګ ساتل» ورته ژباړل شوې ده، د دې معنا لري چې ذهن پر یوه شي متمرکز کول یا په جدي توګه پرې غور کول. ستاسو او زما په څېر پولس هم باید دا پرېکړه کړې وای چې خپل پام پر هغه څه ولګوي چې په خپلو سترګو یې نه شو لیدلی — قادر مطلق خدای، چې له هغه سره و او د هغه په طرف و. هغه باید خپل ذهن پر دې حقیقت ټینګ ساتلی وای چې مرسته او خلاصون یوازې په دې ژوند کې نه شته، بلکې له دې ژوند وروسته بیا رغونه او اجر هم شته.

سپېڅلی کتاب د خدای او د هغه د ځواک او تدبیر د سلطنت هغه نه لیدل کېدونکي حقیقتونه راښيي — داسې سلطنت چې پر دې اوسني ژوند اغېز کولی شي او په حقیقت کې یې کوي، او کله چې موږ خپله وروستۍ ساه واخلو، هماغه به موږ په خپل ځان کې ومني. دا مکاشفه زموږ په دننه کې داسې امید پیدا کوي چې موږ د ژوند په توپانونو کې د ثابت پاتې کېدو وړ ګرځوي. که څه هم تاسو خدای په خپلو سترګو نه شئ لیدلی، بیا هم

پوهېږئ چې هغه له تاسو سره دی، ستاسو په طرف دی او په دې ژوند کې به ستاسو مرسته وکړي. او که څه هم تاسو تر اوسه د راتلونکي ژوند خوښي په خپلو سترګو نه ده ليدلې، بيا هم د هغه څه پوهه چې په وړاندې ستاسو په تمه ده، تاسو تر هغه وخته پورې ټينګ ساتي.

خپل ليدلوری بدل کړئ.

د سپېڅلي کتاب منظمه مطالعه ستاسو د حالاتو د ليدلو طريقه بدلوي. د خدای کلام تاسو ته ښيي چې د ژوند ازموينو ته له سم ليدلوري څخه څنګه وګورئ. د تلپاتې ژوند په پرتله ستاسو اوسنی ستونزې دومره لويې نه ښکاري. بيا تاسو په دې پوهېدل پيل کوئ چې کله تلپاتې ژوند ته ورسېږئ، نو د هغو شيانو په اړه به نور انديښنه نه کوئ چې اوس ورسره مخ ياست. که څه هم دا ليدلوری ستاسو اوسنی درد نه ختموي، خو بيا هم ستاسو احساساتي بار سپکوي، ځکه تاسو پوهېږئ چې په وړاندې اجر، بيا رغونه او بيا يوځای کېدل ستاسو په تمه دي. او همدا شی تاسو ته اميد درکوي.

تاسو که له هر ډول حالت څخه تېرېږئ، هغه حالت د نااميدی حالت نه دی، ځکه تاسو د هغه خدای خدمت کوئ چې هر څه سموي ـــ ځينې په دې ژوند کې او ځينې په راتلونکي ژوند کې. تاسو د اميد د خدای خدمت کوئ.

«د اميد خدای دې تاسو د ايمان راوړلو له امله په بشپړې خوښۍ او سولې ډک کړي، ترڅو د روح القدس په ځواک سره په اميد کې ورځ تر بلې ډېر شئ» (د روميانو پنځلسم باب ۱۳ آيت).

10

د توپان په منځ کې خوښي او سوله

راځئ اوس هغه آیت ته لا ډېر په غور سره پام وکړو چې د تېر باب په پای کې یاد شوی و: «د امید خدای دې تاسو د ایمان راوړلو له امله په بشپړې خوښۍ او سولې ډک کړي، ترڅو د روح القدس په ځواک سره په امید کې ورځ تر بلې ډېر شئ» (د رومیانو پنځلسم باب ۱۳ آیت). په سختو وختونو کې د ثابت پاتې کېدو لپاره سوله او خوښي هم خورا مهم رول لري. او د امید په څېر، دا دواړه هم له هغه پوهې سره نېغه اړیکه لري چې موږ یې د خدای له کلام څخه ترلاسه کوو.

د ډېرو سختو حالاتو په منځ کې د خوښۍ او سولې تجربه کول یوازې د ځانګړو احساساتو درلودلو نوم نه دی. احساسات زموږ د شاوخوا د پېښو له مخې راځي او ځي. که تاسو کومه وېروونکې پېښه ووینئ، نو ویره احساسوئ. کله چې هغه بحران تېر شي، نو د ارامۍ احساس کوئ. دا ډول احساساتي غبرګونونه هم طبیعي دي او هم مناسب. خو کله چې د یوې اوږدې ازموینې په ترځ کې ویره، اندېښنه او ذهني درد په پرلهپسې توګه پاتې شي، نو تاسو داسې ژور ځواک ته اړتیا لرئ چې تر هغه وخته مو ټینګ وساتي، څو ستاسو حالت ښه شي. هماغه ځواک هغه سوله او خوښي ده چې د امید له خدای څخه ترلاسه کېږي.

هغه سوله چې د خدای له کلام څخه ترلاسه کېږي.

په دې ماتې شوې نړۍ کې له ستونزو څخه ځان ساتل ممکن نه دي. پخپله عیسیٰ وویل: «په نړۍ کې به تاسو له کړاوونو، ازموینو، ستونزو او نا امېدیو سره مخ شئ» (د یوحنا شپاړسم باب ۳۳ آیت). پام وکړئ چې هغه د ژوند د نهمخنیوي کېدونکو ستونزو په اړه له خبرو کولو مخکې څه وویل: «ما دا خبرې تاسو ته ځکه وکړې چې په ما کې تاسو بشپړه سوله او ډاډ ومومئ» (د یوحنا شپاړسم باب ۳۳ آیت). څښتن عیسیٰ دا خبره پر صلیب له ختل کېدو یوه شپه مخکې وکړه. هغه همدا اوس خپلو شاګردانو ته خپل اوږد

تعلیم پای ته رسولی و، ترڅو هغوی ته ووایي چې ډېر ژر به هغه هغوی پرېږدي او لاړ شي.

دلته د ځای د محدودیت له امله د عیسیٰ د ټولو خبرو په تفصیل سره بحث کول ممکن نه دي. خو د دې کتاب له موضوع سره د تړاو یوه خبره په پام کې ونیسئ: عیسیٰ له خپلو شاګردانو سره د دې لپاره خبرې وکړې چې هغوی ته سوله ورکړي. او که څه هم عیسیٰ دوه زره کاله مخکې بېرته آسمان ته ستون شو، بیا هم نن خپلو پیروانو ته د خپل لیکل شوي کلام له لارې سوله ورکوي. په یاد ولرئ، ژوندی کلام د سپېڅلي کتاب د پاڼو له لارې خپل ځان — خپل طبیعت، خپل ځواک، خپله نقشه او خپل نظام — موږ ته راښیي.

د ذهن سوله.

هغه سوله چې عیسیٰ یې ورکوي، د ذهن سوله ده، یعنې له هغو ګډوډوونکو او پر ذهن د بار اچوونکو فکرونو او احساساتو څخه آزادي. د ژوند حالات داسې ځورونکي فکرونه او دردناک احساسات رامنځته کوي چې کله ناکله پخپله د ستونزې په اندازه دردناک کېدای شي. د ذهن سوله هغه فشار کموي چې له دې ذهني کړاو څخه پیدا کېږي. «کله چې زما په ذهن کې اندېښنې ډېرې شوې، نو ستا تسلي کوونکو تسلیتونو زما روح خوشحاله او خوښ کړ» (د زبورونو کتاب ۹۴ فصل ۱۹ آیت). دلته هغه عبراني کلمه چې «تسلي کوونکي تسلیتونه» ورته ژباړل شوې ده، د «رحم» او «تسلیت» معنا لري، یعنې هغه تسلیت چې غم او اندېښنه سپکوي.

قادر مطلق خدای د خپل روح القدس له لارې، د خپل کلام په وسیله موږ ته تسلیت راکوي. سپېڅلی کتاب زموږ ذهن ته دا باور ورکوي او سوله راکوي چې هر درد او هر زیان موقتي دی، او هر څه به سم شي — ځینې په دې ژوند کې او ځینې په راتلونکي ژوند کې. دا لیدلوری ستاسو اوسنی درد نه ختموي، خو تاسو ته امید درکوي او ستاسو ذهني او احساساتي بار سپکوي.

د خپلو خلکو لپاره د ښتن وعده د ذهن سوله ده. خو دا وعده پر یوې شرط ولاړه ده. تاسو باید خپل ذهن هغه ته متوجه کړئ او پر هغه یې ټینګ وساتئ. «هغه څوک چې ذهن یې پر تا ټینګ دی، ته به هغه په بشپړې سولې کې وساتې، ځکه چې هغه پر تا باور لري» (د اشعیا شپږویشتم باب ۳ آیت).

تر اوسه چې موږ پر کومو خبرو غور کړی دی، هغه مه هېروئ. تاسو د خدای د لیکل شوي کلام له لارې خپل پام پر هغه ټینګ ساتئ. که تاسو نه پوهېږئ چې د هغه کلام څه وایي، نو خپل فکرونه پر هغه نه شئ ټینګولای. او که تاسو په منظم ډول سپېڅلی کتاب نه مطالعه کوئ، نو تاسو هېڅکله نه شئ پوهېدلای چې د هغه کلام څه وایي.

هغه خوښي چې د خدای له کلام څخه ترلاسه کېږي.

که څه هم کله چې موږ له داسې څه سره مخ کېږو چې موږ ته خوښي او رضايت راکوي، نو زموږ په دننه کې خوږ او د خوښۍ ډک احساسات پيدا کېږي، خو داسې يوه خوښي هم شته چې پر حالاتو پورې تړلې نه وي. دا خوښي داسې ځواک دی چې د خدای له کلام څخه د ترلاسه شوې پوهې پر بنسټ ولاړ وي، او حتی د دردناکو ازموينو په منځ کې مو ټينګ ساتي. «که ستا کلام زما ستره خوښي نه وای، نو زه به په خپل غم کې له منځه تللی وای» (د زبورونو کتاب ۱۱۹ فصل ۹۲ آيت).

د زاړه عهدنامې نبي ارميا د څښتن په خدمت کې له ډېرو ستونزو سره مخ شو، چې په هغو کې رد کېدل، دروغجن تورونه او زندان هم شامل وو. خو بيا هم ارميا وويل چې هغه د خدای کلامونه ترلاسه کړل، او هغو د هغه په دننه کې خوښي پيدا کړه. «ستا خبرې ماته راورسېدې، او ما هغه ومنلې؛ ستا خبرې زما لپاره د خوښۍ او زما د زړه د خوشحالۍ سبب شوې» (د ارميا پنځلسم باب ۱۶ آيت).

سپېڅلی کتاب يو مافوق‌الطبيعي کتاب دی، او هغه خلک چې د غور او ژور فکر له لارې د هغه خبرې په خپل دننه کې مني، د هغوی په ژوند کې اغېز رامنځته کوي. ښايي تاسو په ياد ولرئ چې عيسیٰ د خدای کلام له خوړو سره پرتله کړی و (د متی څلورم باب ۴ آيت). د عيسیٰ دا مثال له موږ سره مرسته کوي چې پوه شو سپېڅلی کتاب څنګه کار کوي. لکه څنګه چې خواړه د خوړلو وروسته زموږ په بدن کې وده او بدلون رامنځته کوي، هماغسې د خدای کلام هم زموږ په دننه کې بدلون راولي. د ارميا په ژوند کې د څښتن کلام د هغه په دننه کې خوښي پيدا کړه.

کېدای شي تاسو د سپېڅلي کتاب له دې مشهورې وينا سره بلد ياست: «غم مه کوئ، ځکه چې د څښتن خوښي ستاسو ځواک دی» (د نحمياه اتم باب ۱۰ آيت). کله چې موږ د دې خبرې سياق ولولو، نو پوهېږو چې دا ځواک ورکوونکې خوښي د خدای د ليکل شوي کلام له پېژندلو او پوهېدو څخه ترلاسه کېږي. او لکه څنګه چې ما په دې ټول کتاب کې بيا بيا ويلي دي، د سپېڅلي کتاب پوهه له پېژندګلوۍ څخه راځي، او پېژندګلوي د منظم او پرله‌پسې مطالعې له لارې ترلاسه کېږي.

په اميد کې خوشحاله اوسئ.

په نوې عهدنامه کې هغه يوناني کلمه چې تر ټولو زيات د «خوښۍ» او «خوشحال اوسېدو» په معنا ژباړل شوې ده، معنا يې «خوش‌مزاجه او خوشحاله پاتې کېدل» ده، نه يوازې «د خوښۍ تجربه کول». ايا تاسو کله په کومه ورزشي سيالۍ کې د چا هڅونه کړې ده، يا مو له داسې چا سره د مرستې او هڅونې هڅه کړې ده چې له يوه سخت حالت څخه تېرېده؟ تاسو څه وکړل؟ تاسو هغه وهڅاوه چې مخ پر وړاندې تګ ته دوام ورکړي او هغه ته مو يادونه وکړه چې د خپلې سيالۍ د بشپړولو ځواک ورسره شته. تاسو هغه ته ډاډ ورکړ چې هغه به له هغه حالت څخه په خوندي توګه ووځي چې ورسره مخ دی او په وړاندې يې ښې ورځې په تمه دي. په بل عبارت، تاسو د خپلو خبرو له لارې د هغه روحيه لوړه کړه.

پولس د هغو ډېرو ازموینو او ستونزو په اړه چې ورسره مخ شوی و، ولیکل چې هغه «غمجن دی، خو تل خوشحاله وي» (د دوهمو قرنتیانو شپږم باب ۱۰ آیت). که څه هم هغه د خپلو ستونزو له امله غم احساساوه، خو بیا یې هم د خدای د کلام له لارې خپله روحیه لوړه کوله، او له همدې څخه یې ځواک او ثبات ترلاسه کاوه. پولس دا هم لیکلي دي: «په امید کې خوشحاله اوسئ» (د رومیانو دولسم باب ۱۲ آیت). پام وکړئ چې هغه ونه ویل چې د خوښۍ تجربه وکړئ. په یاد ولرئ، همدا هغه پولس دی چې خپلې ډېرې ستونزې یې لنډمهاله او سپکې بللې وې، ځکه هغه خپل نظر پر هغو نه، بلکې پر هغه څه ټینګ ساتلی و چې هغه یې په خپلو سترګو لا نه شو لیدلای (د دوهمو قرنتیانو څلورم باب له ۱۷ څخه تر ۱۸ آیتونو پورې). د خدای کلام هغه ته د اوسنۍ مرستې او د راتلونکي بیا رغونې ټینګ ډاډ ورکړی و.

کله چې تاسو هغه خبرې په یاد راوړئ چې خدای ویلي دي او د هغه د کلام له لارې خپل ځان وهڅوئ، نو د راتلونکي په اړه خوښي او هڅونه ستاسو په دننه کې پیدا کېږي. همدا تاسو ته دا ځواک درکوي چې د ذهن له سولې سره د ژوند له توپانونو سره مخ شئ.

«د هماغه [عیسیٰ] له لارې موږ د ایمان په وسیله هغه فضل ته لاسرسی موندلی دی چې په هغه کې ولاړ یو؛ او په هغه جلال کې چې خدای به یې موږ ته راکړي، په امید کې خوشحاله کېږو. او یوازې دا نه، بلکې په کړاوونو کې هم خوشحاله کېږو» (د رومیانو پنځم باب له ۲ څخه تر ۳ آیتونو پورې).

کله چې موږ د خدای د کلام له لارې د خپل ځان د روحیې لوړول او خپل ځان هڅول زده کړو، نو د هغه ځواک زموږ په دننه کې د دې لپاره کار پیل کوي چې موږ ټینګ وساتي. د ذهن خوښي او سوله هغه وخت ترلاسه کوو، کله چې د هغه د کلام په منظمې مطالعې سره د امید خدای لا په ژوره توګه وپېژنو.

11

راځئ چې لوستلو ته چمتو شو

هیله لرم چې تر دې دمه ما چې څه ویلي دي، هغه به ستاسو علاقه راپارولې وي او تاسو به زما دا ننګونه د منلو په اړه فکر کوئ چې نوې عهدنامه له پیل څخه تر پای پورې بیا بیا ولولئ. خو بیا هم، باید له مخکې تاسو ته خبرداری درکړم چې کله تاسو لومړی پاڼه پرانیزئ، نو سمدستي به له شپاړسو آیتونو سره د نسب‌نامې سره مخ شئ: «له ابراهیم څخه اسحاق پیدا شو؛ له اسحاق څخه یعقوب پیدا شو؛ او له یعقوب څخه یهودا پیدا شو»، او همداسې لړۍ دوام مومي (د متی لومړی باب ۲ آیت). د دې په پایله کې، ستاسو د منظم او پرله‌پسې لوستلو لومړۍ هڅه ښایي هماغه وروستۍ هڅه شي. دا پخوانۍ نسب‌نامه نه یوازې د ناپېژندو نومونو له امله په لوستلو کې ستونزمنه ښکاري، بلکې په لومړي نظر کې داسې هم نه ښکاري چې له عصري ژوند سره کومه اړیکه ولري. خو که تاسو د لومړۍ پېړۍ یو داسې یهودی وای چې د اسراییلو په خاوره کې اوسېده، نو دا نسب‌نامه به تاسو ته ډېره په زړه پورې او جذابه ښکارېدله.

په حقیقت کې، دا لړلیک د عیسیٰ نسب‌نامه ده. که تاسو یو داسې وفادار یهودی وای چې د وعده شوي مسیح، یعنې ژغورونکي، په تمه وئ، نو تاسو به پوهېدئ چې د زاړه عهدنامې د پېغمبرانو له مخې مسیح باید د ابراهیم او داود دواړو له نسل څخه وي. او کله چې تاسو د عیسیٰ په نسب‌نامه کې وینئ چې هغه په حقیقت کې د دغو دواړو سړیو له نسل څخه دی، نو د نومونو دا ټوله لړۍ به ستاسو لپاره ډېره مهمه او د پام وړ وه. د نوې عهدنامې دا برخه په حقیقت کې د لومړۍ پېړۍ یهودیانو ته د دې د ثابتولو لپاره لیکل شوې وه چې عیسیٰ هماغه ژغورونکی دی چې د زاړه عهدنامې پېغمبرانو یې په اړه وړاندوینه کړې وه. کله چې تاسو په دې خبره پوه شئ، نو د نوې عهدنامې په پیل کې د دې تفصیلي نسب‌نامې راوړل په بشپړه توګه معنا لرونکې ښکاري.

په راتلونکو څو بابونو کې به زه د نوې عهدنامې ځینې بنسټیز شالیدي معلومات له تاسو سره شریک کړم، چې ستاسو د مطالعې په لا بریالۍ او ګټوره کولو کې به مرسته وکړي.

ولې له نوي عهدنامې څخه پيل وکړو؟

ستاسو د منظم انجيل مطالعې د نوې عهدنامې څخه د پيلولو تر شا ځيني عملي دلايل شته. لومړی، نوې عهدنامه د زړې عهدنامې په پرتله ډېره لنډه ده. په ياد ولرئ، د انجيل پوهه له پېژندګلوۍ سره زياتېږي، او پېژندګلوي د منظم او بيا بيا لوستلو له لارې ترلاسه کېږي. که تاسو له يوې کوچنۍ برخې څخه پيل وکړئ، نو په دې هڅه کې ستاسو د بريالي کېدو امکان به ډېر وي. دوهم، انجيل د خدای د تدريجي مکاشفې ريکارډ دی. د سپېڅلي کتاب د پاڼو له لارې خدای ورو ورو د خپلې کورنۍ لپاره خپله نقشه ښکاره کړه، تر هغه چې د هغې بشپړه مکاشفه په عيسیٰ مسيح کې راڅرګنده شوه. زوړ عهدنامه هغه وخت لا ښه درک کېدای شي چې د نوې عهدنامې د لا بشپړې رڼا له لارې ورته وکتل شي.

يو منظم او بشپړ کتاب.

انجيل د شاوخوا ۱۵۰۰ کلونو په موده کې، نږدې له ميلاد څخه مخکې له ۱۴۰۰ کال څخه تر ميلادي ۱۰۰ کال پورې، د ۴۰ څخه د زياتو ليکوالانو له خوا ليکل شوی دی. خو بيا هم په دې کې داسې حيرانوونکي يووالی او پرله‌پسې تړاو شته چې له لومړي کتاب څخه تر وروستي کتاب پورې په څرګنده ليدل کېږي. له پيل څخه تر پای پورې، انجيل په پای کې د عيسیٰ مسيح مکاشفه ده — هماغه کس چې د هغه له لارې خدای خپله کورنۍ ترلاسه کړه (د يوحنا پنځم باب ۳۹ آيت). لکه څنګه چې ما په دريم باب کې بيان کړي وو، زوړ عهدنامه تر ډېره د اسراييلو د قوم تاريخ دی، هماغه قوم چې عيسیٰ د هغه له لارې دې نړۍ ته راغی. د تاريخ ترڅنګ، په زړې عهدنامې کې د عيسیٰ په اړه ډېرې وړاندوينې هم شته، او همدارنګه داسې پېښې او کسان شته چې «نمونې» او «سيورې» بلل شوي دي. نمونې او سيورې حقيقي کسان او حقيقي پېښې دي، خو هغوی د وعده شوي ژغورونکي استازيتوب هم کوي او د هغه د راتګ مخکينی اعلان هم کوي (د کولسيانو دوهم باب ۱۷ آيت؛ د عبرانيانو لسم باب ۱ آيت). نوې عهدنامه د هغه څه د بشپړېدو ريکارډ دی چې د زړې عهدنامې وړاندوينو او نمونو ورته اشاره کړې وه او د هغه په اړه يې وړاندوينه کړې وه — يعنې د عيسیٰ راتګ، ترڅو هغه د ګناه بيه پرې کړي او د خدای کورنۍ وژغوري.

ولې دومره ډېر ناپېژندل شوي نومونه شته؟

د انجيل لوستل تر يوه حده ځکه ستونزمن ښکاري چې د هغه پېښې په داسې ځايونو کې رامنځته شوې دي چې زموږ د ډېرو لپاره ناپېژندل شوي دي. سپېڅلی کتاب د هغو پېښو بيان کوي چې زرګونه کاله مخکې په منځني ختيځ، په ځانګړې توګه د اسراييلو په خاوره کې رامنځته شوې وې. د يوويشتمې پېړۍ د لوستونکو لپاره نه يوازې د هغه ځای جغرافيه او د سيمو نومونه ناپېژندل شوي دي، بلکې ډېر کلتوري تړاوونه هم مرموز ښکاري. د بت‌پرستۍ او د وينې د قربانيو خبرې موږ ته، په ځانګړې توګه هغو کسانو ته

چې په لوېديځه نړۍ کې ژوند کوي، له خپل ژوند سره بې‌اړيکې ښکاري. عصري لوستونکي دا هم فکر کوي چې ولې د هغوی د خپل هېواد يادونه په انجيل کې نه ده شوې. لامل يې دا نه دی چې خدای له اسراييلو پرته د نورو ځايونو پروا نه کوي، يا دا چې د هغه د کورنۍ نقشه يوازې د منځني ختيځ د خلکو لپاره ده. بلکې د خدای کلام د نجات د تاريخ ريکارډ دی. دا د هغو خلکو او پېښو بيان کوي چې له هغې نقشې سره مستقيم تړاو يې درلود چې د هغې له لارې خدای غوښتل د عيسیٰ په وسيله نړۍ وژغوري. هغوی خلک په منځني ختيځ کې اوسېدل او هغه پېښې هم هلته رامنځته شوې وې.

کله چې تاسو له دې جغرافيايي او کلتوري ننګونو سره بلد شئ او پوه شئ چې ولې دا ډول معلومات په انجيل کې شته، نو کله چې له کوم ناپېژندل شوي لفظ يا دود سره مخ شئ، د لوستلو پرېښودلو احتمال به مو ډېر کم شي. او هر څومره چې تاسو په منظم ډول د انجيل لوستلو ته دوام ورکړئ، هماغومره به د هغه متن ستاسو لپاره لا ډېر اشنا کېږي. بيا به تاسو په دې پوهېدل پيل کړئ چې ځينې کلمې ښايي د خلکو يا ځايونو نومونه وي، او هغه خبرې چې په لومړي نظر کې عجيبې ښکاري، په حقيقت کې د هغه وخت د خلکو عادي دودونو ته اشاره کوي. په ياد ولرئ، انجيل د حقيقي خلکو له خوا د حقيقي خلکو لپاره ليکل شوی و، ترڅو هغوی ته مهم او ګټور حقيقتونه بيان کړي. کله چې د هغه ليکوالانو ليکل کول، هغوی هماغه ژبه کاروله چې لوستونکي يې په ښه توګه پوهېدل. له همدې امله په هغه کې داسې ادبي تعبيرونه، اصطلاحات او څرګندونې موندل کېږي چې موږ يې نن په اسانۍ سره نه شو پېژندلای او سمدستي پرې نه پوهېږو. خو دا ناپېژندل شوي الفاظ او خبرې د لومړنيو لوستونکو لپاره په بشپړه توګه روښانه او له معنا ډکې وې.

له دې جملې څخه هېڅ يوه خبره داسې نه ده چې د پوهېدو وړ نه وي. لکه څنګه چې ما مخکې هم ويلي دي، منظم او بيا بيا لوستل دا خبرې ورو ورو روښانه کوي. يو ښه د انجيل ښوونکی هم په دې سفر کې ډېر ارزښتناک وي. سربېره پر دې، ستاسو د مرستې لپاره ډېر ګټور وسايل هم شته، لکه د انجيل قاموسونه، تشريحي کتابونه او د مطالعې انجيلونه چې په هغو کې تشريحي يادښتونه ورکړل شوي وي. خو تل دا خبره په ياد ولرئ چې د دې وسايلو موخه د انجيل د منظمې مطالعې ځای نيول نه دي. بايد دا د منظمې مطالعې ترڅنګ د مرستندويه وسايلو په توګه وکارول شي.

زه بايد د انجيل کومه ژباړه وکاروم؟

خلک ډېری وخت له ما څخه پوښتي چې کله دوی د انجيل لوستل پيل کړي، نو کومه ژباړه بايد ولولي. په دې موضوع کې حتی د رښتينو مسيحيانو ترمنځ هم کله ناکله ډېر جدي بحثونه او اختلافونه وي چې کومه ژباړه غوره ده. د دې موضوع د بشپړ بحث لپاره به يوه جلا کتاب ته اړتيا وي، خو د اوس لپاره څو مهمو خبرو ته پام وکړئ.

• ژباړې ځکه اړینې دي چې زوړ عهدنامه په اصل کې په عبراني ژبه او نوې عهدنامه په یوناني ژبه لیکل شوې وه. ډېری خلک نه عبراني پوهېږي او نه یوناني. که د انجیل ژباړې موجودې نه وای، نو زموږ له ډېرو څخه به هېڅوک انجیل لوستلای نه شو.

• ځینې خلک په تېروتنه فکر کوي چې کینګ جېمز انجیل هماغه اصلي انجیل دی. خو په حقیقت کې هغه هم یوه ژباړه ده چې د انګلستان د پاچا جېمز لومړي په امر چمتو شوه او په ۱۶۱۱ میلادي کال کې بشپړه شوه.

• د انجیل ژباړل یو ډېر پېچلی کار دی، ځکه هېڅ دوه ژبې په بشپړه توګه یو شان نه دي. د بېلګې په توګه، په یوناني ژبه کې د مینې لپاره څلور بېلابېلې کلمې شته چې هره یوه یې بېل مفهوم او احساس لري. په داسې حال کې چې په پښتو کې په عمومي توګه د مینې لپاره یوه اصلي کلمه کارول کېږي. همدارنګه، په بېلابېلو ژبو کې د جملې د برخو ترتیب هم توپیر لري، او هره ژبه خپلې اصطلاحات او ادبي تعبیرونه لري.

• هغه پوهان چې سپېڅلی کتاب ژباړي، عموماً له دوو مهمو طریقو څخه کار اخلي —— لفظ په لفظ ژباړه او مفهومي ژباړه. دواړه خپلې ځانګړې ګټې لري. په هر حالت کې ژباړونکي باید د اصلي کلمو د معنا او اصلي مفکورو په وړاندې وفادار پاتې شي، او په عین وخت کې دا هم یقیني کړي چې ژباړه طبیعي او د لوستلو لپاره اسانه وي.

نو تاسو باید کومه ژباړه ولولئ؟ هماغه ژباړه ولولئ چې تاسو یې په ښه توګه درک کولای شئ، او ژبه یې ستاسو لپاره تر ټولو ساده او روښانه وي. زما په خوښو ژباړو کې د انګلیش سټنډرډ ورژن او نیو لیوینګ ټرانسلیشن شامل دي. د کوم آیت یا پراګراف په څو بېلابېلو ژباړو کې لوستل کولی شي د هغه د معنا په لا ژور درک کې مرسته وکړي. خو بیا هم، دا کار ستاسو د منظم او پرلهپسې انجیل د مطالعې له وخت څخه په جلا وخت کې کول ډېر مناسب دي.

زما باور دی چې په دې باب کې ورکړل شوي معلومات به تاسو وهڅوي چې په صبر سره ثابت پاتې شئ او د انجیل د لوستلو د لومړنیو ستونزو سره د مخ کېدو پر مهال هم مخ پر وړاندې تګ ته دوام ورکړئ. کله چې تاسو پوه شئ چې نوې عهدنامه چا او ولې لیکلې ده، نو ستاسو په دننه کې به د دې لپاره چې په دوامداره توګه یې ولولئ، لا ډېره هڅونه پیدا شي. راځئ چې په راتلونکي باب کې همدا موضوع وڅېړو.

12

هغه سرې چې نوې عهدنامه يې وليکله

ايا تاسو غواړئ عيسیٰ لا په ژوره توګه وپېژنئ او له هغه سره لا نږدې اړيکه رامنځته کړئ؟ د دې تر ټولو غوره لاره دا ده چې تاسو د انجيل منظم لوستونکي شئ. که تاسو نوې عهدنامه له ځان سره ولرئ، نو ستاسو په لاسونو کې د هغو عيني شاهدانو ليکل شوي بيانونه دي چې هغه مهال يې له عيسیٰ مسيح سره يو ځای تګ راتګ او خبرې کولې، کله چې هغه په دې ځمکه کې و. هغوی په خپلو سترګو داسې پېښې ليدلې وې چې د هغوی ژوند يې بدل کړ، او هر څه چې يې ليدلي او اورېدلي وو، د دې لپاره يې وليکل چې نړۍ ته يې اعلان کړي.

د عيسیٰ عيني شاهدان.

د روح القدس په الهام سره اتو کسانو د نوې عهدنامې ۲۷ کتابونه وليکل. دا ليکوالان متی، مرقس، لوقا، يوحنا، پولس، يعقوب، پطرس او يهودا دي. له دې ليکوالانو څخه ځينې پخپله د عيسیٰ عيني شاهدان وو، په داسې حال کې چې نورو د هغو عيني شاهدانو د شهادت پر بنسټ ليکل وکړل چې له هغوی څخه يې معلومات ترلاسه کړي وو.

• متی، يوحنا او پطرس د عيسیٰ له لومړنيو دولسو رسولانو څخه وو. ښځنتن هغوی د خپلې عامه خدمتګارۍ په پيل کې غوره کړي وو. دغو کسانو له درېيو کلونو څخه زيات وخت په دوامداره توګه له عيسیٰ سره پاتې شول او له هغه سره يې نږدې ملګرتيا لرله. هغوی نه يوازې د عيسیٰ خدمت وليد او په هغه کې يې برخه واخيسته، بلکې حتی د هغه تر صليب پورې يې هر څه په خپلو سترګو وليدل، او د هغه له مړو څخه تر راژوندي کېدو وروسته يې هغه ژوندی هم وليد (د متی لسم باب له ۲ څخه تر ۴ آيتونو پورې).

• مرقس د لومړنيو دولسو رسولانو له ډلې څخه نه و، خو هغه مهال په بيت‌المقدس ښار کې اوسېده چې عيسیٰ هلته خدمت کاوه، او کېدای شي چې په معبد کې يې د ښځنتن تعليم هم اورېدلی وي. وروسته په کوم وخت کې هغه مؤمن شو، ښايي د پطرس د اغېز له لارې. له دې وروسته هغه د رسول پولس په خدمت کې د هغه ملګری شو (د لومړي

پطرس پنځم باب ۱۳ آیت؛ د کولسیانو څلورم باب ۱۰ آیت؛ د رسولانو اعمال دولسم باب ۲۵ آیت).

• پولس په پیل کې د مسیحیانو یو ډېر توند ځورونکی و. کله چې هغه د سوریې د دمشق ښار ته روان و، ترڅو هلته مسیحیان ونیسي، نو راژوندی شوی څښتن عیسیٰ مسیح د هغه په وړاندې راڅرګند شو، او هماغه وخت هغه مؤمن شو. له دې وروسته هم څښتن څو ځله پولس ته راڅرګند شو، او هغه پیغام چې پولس یې تبلیغ او لیکنه کوله، پخپله څښتن هغه ته ورزده کړی و (د رسولانو اعمال نهم باب له ۱ څخه تر ۶ آیتونو پورې؛ د رسولانو اعمال شپږویشتم باب ۱۵ او ۱۶ آیتونه؛ د غلاطیانو لومړی باب ۱۱ او ۱۲ آیتونه).

• لوقا پخپله د عیسیٰ عیني شاهد نه و او ښایي یو غیر یهودی و. د دې په اړه چې هغه څنګه په مسیح ایمان راوړ، موږ ډېر لږ معلومات لرو. وروسته هغه له پولس سره ولیدل او د هغه په تبلیغي سفرونو کې ورسره ملګری شو. لوقا د خپلو لیکنو لپاره ژوره څېړنه وکړه او له ډېرو هغو کسانو سره یې خبرې وکړې چې پخپله یې له عیسیٰ سره وخت تېر کړی و (د لوقا لومړی باب له ۱ څخه تر ۴ آیتونو پورې؛ د رسولانو اعمال لومړی باب ۳ آیت).

• یعقوب او یهودا د عیسیٰ ناسکه ورونه وو. هغوی د عیسیٰ تر صلیب کېدو مخکې د څښتن پیروان نه وو. په حقیقت کې، دغو دواړو ورونو باور درلود چې عیسیٰ خپل ذهني تعادل له لاسه ورکړی دی. خو کله چې د هغوی ورور له مړو څخه بېرته ژوندی شو، نو دواړو پر هغه ایمان راوړ (د متی دیارلسم باب ۵۵ آیت؛ د مرقس درېیم باب ۲۱ آیت؛ د یوحنا اووم باب ۵ آیت؛ د غلاطیانو لومړی باب ۱۹ آیت؛ د لومړي قرنتیانو پنځلسم باب ۷ آیت).

د ژوند بدلوونکي پیغام اعلان.

په هماغه ورځ چې عیسیٰ له مړو څخه راژوندی شو، د هغه لومړني رسولان او نور پیروان په یوه کوټه کې راټول شوي وو. ناڅاپه څښتن د هغوی په منځ کې راڅرګند شو. هغوی ډېر ووېرېدل، ځکه فکر یې کاوه چې ګونډې یو پېریویني. خو عیسیٰ هغوی ته ډاډ ورکړ چې هغه پېری نه دی. هغه وویل: «تاسو ولې وارخطا کېږئ؟ او ولې ستاسو په ذهنونو کې داسې شکونه راولاړېږي؟ زما لاسونه او زما پښې وګورئ. تاسو پخپله لیدلای شئ چې دا په حقیقت کې زه پخپله یم. ما لمس کړئ او یقین وکړئ، ځکه چې پېری هډوکي او غوښه نه لري، لکه څنګه چې تاسو یې په ما کې وینئ» (د لوقا څلورویشتم باب ۳۸ او ۳۹ آیتونه).

له دې وروسته عیسیٰ له هغوی څخه د خوړلو لپاره څه وغوښتل، او هغوی ولیدل چې هغه د پخې شوې ماهۍ یوه ټوټه وخوړه. بیا څښتن هغوی ته د زړې عهدنامې د سپېڅلو لیکنو له لارې تشریح کړه چې هغه د خپلې مړینې او بیا راژوندي کېدو له لارې څه

پوره کړي دي او د هغې څه اهمیت دی. هغه هغوی ته وویل چې اوس هر څوک چې پر هغه ایمان راوړي، د ګناهونو څخه نجات ورته شته. له دې وروسته هغه خپلو رسولانو ته امر وکړ چې لاړ شي او نړۍ ته د ټولو هغو شیانو په اړه شهادت ورکړي چې هغوی په خپلو سترګو لیدلي او په خپلو غوږونو اورېدلي وو (د لوقا څلورویشتم باب له ۴۵ څخه تر ۴۸ آیتونو پورې).

دغو خلکو خپل پاتې ژوند د عیسیٰ او د هغه د بیا راژوندي کېدو د تبلیغ لپاره وقف کړ. رسولانو پر هغه څه چې لیدلي او اورېدلي یې وو، دومره ټینګ باور درلود چې حتی د تر ټولو سخت ځورونې او مرګ له ګواښ سره د مخ کېدو پر مهال یې هم له هغه څخه د انکار کولو څخه ډډه وکړه.

د پیغام تبلیغ.

د عیسیٰ د لومړنیو پیروانو موخه د کوم دیني کتاب لیکل نه وو. په پیل کې رسولانو خپل پیغام په شفاهي توګه بیانوه، ځکه هغوی په داسې ټولنه کې اوسېدل چې پوهه او دودونه تر ډېره د خبرو له لارې له یوه کس څخه بل کس ته لېږدول کېدل. په هغه وخت کې له نیمایي څخه هم کم خلک د لوستلو او لیکلو توان درلود، او کتابونه، چې هغه مهال تر ډېره د څرمنې یا لیکنو د طومارونو په بڼه وو، ډېر کم پیدا کېدل او جوړول یې بېخي ګران وو. له همدې امله خلکو خبرې په یاد ساتلې او په شفاهي توګه یې نورو ته رسولې. یهودي ښوونکي، چې رابیان بلل کېدل، د ټولې زړې عهدنامې د حفظ کولو لپاره مشهور وو. په شفاهي توګه بیانېدونکو کیسو کې ځانګړي ادبي سبکونه او د یاد ساتلو مرستندویه طریقې کارول کېدې، چې له امله یې د هغو یادول او نورو ته په سمه توګه بیانول لا اسانه کېدل.

دا ډېره محتمله ده چې کله عیسیٰ له خپلو شاګردانو سره و، نو د هغه شاګردانو د هغه ډېرې خبرې او تعلیمات حفظ کړي وو. یاد ساتل د هغه وخت یو عادي کلتوري دود و، او سربېره پر دې، هغوی دې ته هم هڅول شوي وو چې د عیسیٰ هرې خبرې ته ځانګړې پاملرنه وکړي، ځکه هغوی باور درلود چې هغه هماغه وعده شوی ژغورونکی دی. په هغو درېیو کلونو کې چې هغوی له عیسیٰ سره تېر کړل، هغوی د هغه وعظونه ډېر ځله واورېدل، ځکه عیسیٰ د اسراییلو په بېلابېلو ښارونو او کلیو کې ګرځېده او خپل پیغام یې خلکو ته بیانوه. او په هغې شپه چې عیسیٰ باید په صلیب وځړول شي، له هغې مخکې هغه خپلو رسولانو ته وعده ورکړه چې خپل روح، یعنې روح القدس، به ورولېږي، چې په هغوی کې به اوسېږي او د هغه ټول تعلیمات به ور په یاد کړي. «خو مرستندوی، یعنې روح القدس، چې پلار به یې زما په نوم راولېږي، هغه به تاسو ته ټول شیان در وښیي او هر څه چې ما تاسو ته ویلي دي، هغه به در په یاد کړي» (د یوحنا څوارلسم باب ۲۶ آیت).

یو طبیعي پرمختګ.

کله چې رسولان د مسیح پر ایمان د ګناهونو څخه د نجات د انجیل د تبلیغ لپاره ووتل، نو د مؤمنانو ټولنې، یعنې کلیساوې، جوړېدل پیل شول. کله چې رسولان نورو ښارونو او ځایونو ته لاړل، نو له دې نوو جوړو شوو کلیساوو سره یې د لیکونو له لارې اړیکې وساتلې. که څه هم دې لیکونو ته عموماً لیکونه ویل کېږي، په حقیقت کې هغوی د وعظونو په څېر دي. په دې لیکونو کې تشریح شوې ده چې مسیحیان پر څه باور لري او باید څنګه ژوند وکړي. دا لیکل شوي تعلیمات د دې لپاره لیکل شوي وو چې د خلکو د ډلو په وړاندې په لوړ غږ ولوستل شي. کله چې کوم لیک د مؤمنانو یوې ټولنې ته ورسېد، نو د هغه نقلونه به جوړېدل او نورو مؤمنانو ډلو ته به هم رسول کېدل. د نوې عهدنامې دا لومړني لیکنې د هغه امر طبیعي پایله وې چې عیسیٰ خپلو رسولانو ته ورکړی و. کله چې کوم رسول پخپله نه شو کولای چې حاضر شي او تعلیم ورکړي، نو د هغه لیک د هغه پر ځای هماغه دنده ترسره کوله.

انجیلونه څه موده وروسته ولیکل شول، ترڅو د هغو عیني شاهدانو شهادت خوندي وساتل شي چې له عیسیٰ سره یې مستقیمه اړیکه لرله. هغوی د داسې انځورونو په څېر دي چې د عیسیٰ د ژوند، د هغه د مړینې او بیا راژوندي کېدو تفصیلي بیان وړاندې کوي، او موخه یې دا وه چې د هغو کسانو په زړونو کې ایمان پیدا شي چې هغوی به یې واوري یا ولولي. کله چې کوم رسول یا عیني شاهد کوم ښار ته راتلو او خپله شاهدي به یې په شفاهي توګه بیانوله، نو نوي مؤمنان یوازې په همدې شفاهي شهادت بسنه نه کوله. هغوی غوښتل چې د هغې شهادت لیکلی ریکارډ هم ولري. دغو لیکل شوو کتابونو نه یوازې د عیني شاهدانو شهادت خوندي کړ، بلکې د رسولانو د خدمت ساحه یې هم ډېره پراخه کړه، ځکه د هغوی نقلونه جوړېدای شول او ډېرو ځایونو ته لېږل کېدای شول. سربېره پر دې، کله چې اصلي عیني شاهدان یو په بل پسې له دې نړۍ څخه تلل، نو د هغوی شهادت د دغو لیکل شوو کتابونو له لارې خوندي پاتې شو.

حقیقي خلک، حقیقي حالات.

د نوې عهدنامې دا لیکنې د حقیقي خلکو له خوا د نورو حقیقي خلکو لپاره لیکل شوې وې، هغو کسانو ته چې خپل ژوند یې عیسیٰ مسیح ته وقف کړی و. دغو لیکوالانو د یکشنبې د ښوونځي لپاره د کیسو د لیکلو په موخه نه وو لیکلي. هغوی په مسیح کې د خپل ایمان او د مسیحي ژوند اړوند د حقیقي پوښتنو او حالاتو په اړه لیکلي وو. هغوی د دې لپاره لیکل وکړل چې مؤمنانو ته دا ډاډ ورکړي چې د عیسیٰ په اړه هغوی له دوی څخه څه اورېدلي دي، هغه په بشپړه توګه د باور وړ دي.

• پطرس په خپل یوه لیک کې لیکي: «کله چې موږ تاسو ته زموږ د څښتن عیسیٰ مسیح د ځواک او د هغه د بیا راتګ په اړه خبرې وکړې، نو موږ پر کومو په هوښیارۍ جوړو شوو کیسو تکیه نه وه کړې، بلکې موږ پخپله د هغه د جلال عیني شاهدان وو. ځکه کله چې هغه د خدای پلار څخه عزت او جلال ترلاسه کړ، نو د ستر جلال له خوا د هغه لپاره دا غږ راغی: "دا زما ګران زوی دی، چې زه ترې ډېر خوښ یم." او کله چې موږ

له هغه سره په هغه سپېڅلي غره کې وو، نو موږ پخپله له آسمانه راغلی دا غږ واورېد» (د دوهم پطرس لومړی باب له ۱۶ څخه تر ۱۸ آیتونو پورې).

• یوحنا په خپل یوه لیک کې لیکي: «هغه څه چې له پیل څخه وو، هغه چې موږ اورېدلي دي، هغه چې په خپلو سترګو مو لیدلي دي، هغه چې مو په غور سره کتلي او په خپلو لاسونو مو لمس کړي دي، د هماغه د ژوند د کلام په اړه موږ تاسو ته خبر درکوو... موږ تاسو ته هماغه څه بیان کوو چې موږ پخپله لیدلي او اورېدلي دي» (د لومړي یوحنا لومړی باب له ۱ څخه تر ۳ آیتونو پورې).

• یوحنا د عیسیٰ د ژوند، مړینې او بیا راژوندي کېدو د خپل بیان په پای ته رسولو کې لیکي: «عیسیٰ د خپلو شاګردانو په وړاندې ډېر نورې نښې هم ترسره کړې چې په دې کتاب کې نه دي لیکل شوې. خو دا د دې لپاره لیکل شوې دي چې تاسو ایمان راوړئ چې عیسیٰ هماغه مسیح، د خدای زوی دی، او د ایمان راوړلو له لارې د هغه په نوم ژوند ترلاسه کړئ» (د یوحنا شلم باب ۳۰ او ۳۱ آیتونه).

• لوقا، چې عیسیٰ ته د نوي ایمان راوړونکي یوه کس ته یې لیکل کول، خپل کتاب په دې خبرو پیلوي: «کله چې ما له پیل څخه د ټولو دغو عیني شاهدانو بیانونه په ډېر غور سره وپلټل او وڅېړل، نو ما هم مناسبه وګڼله چې ستاسو لپاره د دې ټولو پېښو منظم بیان ولیکم، ترڅو تاسو په بشپړ یقین سره پوه شئ چې په کومو خبرو کې تاسو ته تعلیم درکړل شوی، هغه رښتیني دي» (د لوقا لومړی باب ۳ او ۴ آیتونه).

د دې کتاب په پای کې به تاسو د نوې عهدنامې د هر کتاب یوه لنډه پېژندنه ومومئ، چې تاسو سره به لا ډېره مرسته وکړي ترڅو پوه شئ چې هر کتاب ولې لیکل شوی و (له ۸۷ څخه تر ۱۰۱ مخونو پورې).

لکه څنګه چې ما د دې باب په پیل کې وویل، د عیسیٰ د ژورې پېژندنې لپاره تر دې غوره بله هېڅ لاره نشته چې تاسو له هغو لیکنو سره په بشپړه توګه بلد شئ چې هغو کسانو لیکلي دي، کومو چې پخپله له څښتن عیسیٰ سره تګ راتګ کړی و، له هغه سره یې خبرې کړې وې، او وروسته یې هغه په خپلو سترګو ولید چې له مړو څخه راژوندی شو او پر مرګ یې بریا ترلاسه کړه. د هغوی د لیکل شوو خبرو منظم مطالعه به ستاسو ایمان ټینګ کړي او تاسو ته به د دې حقیقت په اړه لا ډېر یقین درکړي چې په هغه چا او د هغه په اړه چې تاسو ایمان لرئ، هغه رښتینی او حقیقي دی.

13

ایا موږ پر نوې عهدنامې باور کولی شو؟

موږ په داسې وخت کې ژوند کوو چې ډېر غږونه د نوې عهدنامې پر اعتبار پوښتنې راپورته کوي. دا ډول جنجالي نظرونه کولی شي هغه هڅونه کمزورې کړي چې تاسو ته د انجیل د منظم او پرلهپسې لوستلو لپاره د اړینې هڅې کولو ځواک درکوي. له همدې امله ستاسو لپاره دا ډېره اړینه ده چې پوه شئ، تاسو د خدای د دې حیرانوونکي کتاب پر ربښتینولۍ او اعتبار بشپړ باور کولی شئ. کله چې تاسو پوه شئ چې دا لیکنې چا او ولې ولیکلې، نو دا هم روښانه کېږي چې د هغوی لپاره او د هغوی د لوستونکو لپاره د خپل پیغام په سمه توګه رسول او خوندي ساتل څومره مهم وو. د نوې عهدنامې ټولو لیکوالانو د دې لپاره لیکل وکړل چې نړۍ ته ووایي چې عیسیٰ مسیح د خپل بیا راژوندي کېدو له لارې پر مرګ بریا ترلاسه کړه، او د هغه د قربانۍ له امله اوس هر څوک چې پر هغه ایمان راوړي، د ګناهونو څخه نجات ورته شته. له دې سربېره، نور ډېر دلایل هم شته چې پر بنسټ یې موږ د نوې عهدنامې پر ربښتینولۍ او اعتبار باور کولی شو.

موږ باید هغه په سمه توګه خوندي ساتلی وای.

د پیغام په سمه توګه رسول او خوندي ساتل ځکه ډېر مهم وو چې دغو خلکو یوازې یو ډېر مهم پیغام نه بیانوه، بلکې هغوی په دې هم پوهېدل چې داسې لیکنې کوي چې د خدای په الهام لیکل کېږي (د دوهم پطرس درېیم باب ۱ او ۲ آیتونه؛ د دوهم پطرس درېیم باب ۱۵ او ۱۶ آیتونه). هغوی په ښه توګه پوهېدل چې د دوی دنده څومره جدي او مهمه ده. سربېره پر دې، د عیسیٰ د خدمت په وخت کې په اسراییلو کې زرګونو خلکو هغه یا پخپله لیدلی و یا یې د هغه په اړه اورېدلي وو، ځکه هغه په بېلابېلو ښارونو او سیمو کې ګرځېده او تعلیم یې ورکاوه. د دې معنا دا وه چې که رسولانو پېښې په ناسم ډول بیان کړې وای یا یې له خپل ځانه جوړې شوې خبرې ورزیاتې کړې وای، نو هلته ډېر داسې خلک موجود وو چې د هغوی تېروتنه یې پېژندلای او خامخا یې سمولای

شوه. له همدې امله د هغوی لپاره دا ډېره اړینه وه چې هره خبره په بشپړې ربښتینولۍ او دقت سره وړاندې کړي.

ایا د انجیل د کتابونو انتخاب د سکې په غورځولو سره شوی و؟

نن سبا دا خبره ډېره اورېدل کیږي چې د نوې عهدنامې کتابونه د عیسیٰ له ځمکني ژوند څخه څو پېړۍ وروسته د کلیسا د غونډو له خوا انتخاب شول، ترڅو سیاسي موخې پر مخ یوسي او پر خلکو کنترول وساتل شي. خو دا تصور د هغو تاریخي حقایقو خلاف دی چې موږ ته د لومړنیو مسیحي لیکنو د خپرېدو په اړه معلوم دي. کله چې دا لیکنې په ټوله رومي امپراتورۍ کې خپرېدل پیل شول، نو لومړنیو مسیحیانو ځکه ومنلې چې په ښه توګه معلومه وه چې دا لیکنې د عیسیٰ د اصلي عیني شاهدانو، یعنې د هغه د لومړنیو رسولانو، څخه ترلاسه شوې دي.

په لومړۍ پېړۍ کې د یوې نوې بڼې لیکنه دود شوه چې کوډکس بلل کېده. ورو ورو یې د طومارونو ځای نیول پیل کړل. کوډکسونه د نی له بوټو څخه د جوړو شوو کاغذونو، یعنې پاپیروس، له پاڼو څخه جوړېدل؛ پاڼې به یې یوه پر بلې ایښودل کېدې، تاوېدل کېدې او بیا به تړل کېدې. کلیساوو د دې کوډکسونو ټولګې، چې د ننني کتابونو له لومړنیو ښو څخه ګڼل کیږي، په خپلو کتابتونونو کې ساتلې. دا ډېر ارزښتناک ګڼل کېدل او په ډېر احتیاط سره خوندي ساتل کېدل. کله چې لومړنیو مؤمنانو د خپلو کتابتونونو لپاره د دې لیکنو ټولګې جوړولې، نو د هرې لیکنې د منلو یو مهم معیار دا و چې ایا د هغې روښانه اړیکه له کوم رسول عیني شاهد سره ثابتېدای شي که نه. هېڅ شخص یا غونډې دا لیکنې په خپل سر نه وې انتخاب کړې. بلکې، هغوی ځکه ومنل شوې چې یا یې واکمن اعتبار درلود او یا یې له کوم اصلي رسول سره مستقیمه اړیکه ثابتېدای شوه. همدا لیکنې وروسته د هغې ټولګې برخه وګرځېدې چې موږ یې نن نوې عهدنامه بولو.

موږ د دې بهیر په اړه معلومات د لومړنۍ کلیسا د مشرانو، چې د کلیسا د پلرونو په نوم پېژندل کیږي، له لیکنو څخه ترلاسه کوو. دا هغه خلک وو چې په لومړنۍ کلیسا کې یې مشري کوله او له هغوی څخه ځینو پخپله له اصلي رسولانو څخه تعلیم ترلاسه کړی و.

د بېلګې په توګه، د عیسیٰ شاګرد یوحنا، اګناتیوس (۳۵–۱۱۷ میلادي) او پولیکارپ (۶۹–۱۵۵ میلادي) ته تعلیم ورکړ. وروسته دا دواړه د اوسني ترکیې په مهمو ښارونو کې اسقفان شول. له دې وروسته پولیکارپ د ایرینیوس په نوم یو راتلونکي مشر ته تعلیم ورکړ، چې وروسته د اوسني فرانسې د لیون ښار اسقف شو (۱۳۰–۲۰۰ میلادي).

اګناتیوس، پولیکارپ او ایرینیوس د کلیسا له پلرونو څخه شمېرل کیږي. هغوی او د هغوی په څېر نورو مشرانو د لومړنۍ کلیسا، د هغې د تعلیماتو، د هغې د دودونو او د هغې د عقایدو په اړه په پراخه توګه لیکلي دي. د دغو پخوانیو او اغېزناکو مسیحي مشرانو ټولې هغه لیکنې چې تر اوسه شته، لا هم خوندي پاتې دي او د انګلیسي په ګډون په ګڼو ژبو ژباړل شوې دي. د هغوی لیکنې موږ ته د نوي عهدنامې په اړه مهم

معلومات راکوي، چې په دې کې دا هم شامل دي چې کوم کتابونه له هماغه پیل څخه د ټولې کلیسا له خوا د بااعتباره او واکمنو لیکنو په توګه منل شوي وو. دا هر څه د هغو کلیسایي غونډو له جوړېدو څخه ډېر پخوا پېښ شوي وو چې په دې موضوع کې یې ډېری وخت یادونه کېږي.

ایا د نوي عهدنامې په اصلي ټکو کې بدلون راوستل شوی دی؟

اوس راځئ څو شېبې د هغو نوي عهدنامې نسخو په اړه فکر وکړو چې نن زموږ په لاس کې دي. ایا موږ پر دې باور کولی شو چې هماغه خبرې زموږ په لاس کې دي چې عیني شاهدانو په اصل کې لیکلې وې؟ نن د زاړه عهدنامې یا نوي عهدنامې هېڅ یوه اصلي لاس‌لیکل شوې نسخه شتون نه لري. دا هېڅ د حیرانتیا خبره نه ده، ځکه چې د لرغوني زماني د بل هېڅ کتاب اصلي لاس‌لیکل شوې نسخې هم تر نن ورځې پورې نه دي پاتې. په هغه وخت کې کتابونه پر پاپیروس او څرمنې په څېر داسې موادو لیکل کېدل چې د وخت په تېرېدو له منځه تلل. له همدې امله نن زموږ په لاس کې اصلي لاس‌لیکل شوې نسخې نه، بلکې د هغو نقلونه دي. نو اصلي پوښتنه دا ده چې، **«دا نقلونه تر کومه حده د باور وړ دي؟»**

نن زموږ په لاس کې د نوي عهدنامې بشپړ یا یوه برخه لرونکي له ۲۴،۰۰۰ څخه ډېرې لاس‌لیکل شوې نسخې شته. د دغو نسخو له یو بل سره په پرتله کولو سره دا معلومول کېدای شي چې ایا ټولې یوه خبره بیانوي او تر منځ یې څومره ورته والی شته. د لرغوني نړۍ هېڅ بل لیکلی اثر د موجودو لاس‌لیکل شوو نسخو د دومره لوی شمېر له پلوه حتی نوي عهدنامې ته هم نږدې نه شي کېدای. له دې وروسته د نسخو له پلوه دوهم ځای هغه اثر لري چې هومر لیکلی، یعنې ایلیاد، چې تر اوسه یې یوازې ۶۴۳ لاس‌لیکل شوې نسخې خوندي پاتې دي.

یوازې د لاس‌لیکل شوو نسخو شمېر مهم نه دی، بلکې دا هم ډېره مهمه ده چې موجودې نسخې د اصلي لیکنې له وخت څخه څومره نږدې دي. هر څومره چې یوه نسخه د اصلي لیکنې وخت ته نږدې وي، په هغې کې د بدلون امکان هماغومره کم وي. له دې پلوه هم انجیل د ټولو نورو لرغونو اثارو په پرتله ډېر قوي ثبوت وړاندې کوي. د هومر ایلیاد شاوخوا ۹۰۰ ق.م. لیکل شوی و، په داسې حال کې چې د هغې تر ټولو پخوانۍ موجودې نسخې شاوخوا ۴۰۰ ق.م. پورې اړه لري. یعنې د اصلي لیکنې او موجودو نسخو تر منځ شاوخوا ۵۰۰ کاله واټن دی. برعکس، نوی عهدنامه د شاوخوا ۴۰ میلادي کال څخه تر ۱۰۰ میلادي کال پورې لیکل شوې وه، او د هغې تر ټولو پخوانۍ موجودې نسخې شاوخوا ۱۲۵ میلادي کال پورې اړه لري. یعنې د اصلي لیکنو او موجودو نسخو تر منځ یوازې شاوخوا ۲۵ کاله واټن دی.

هغه نوی عهدنامه چې نن زموږ په لاس کې ده، د ویلیم شکسپیر د ۳۷ ډرامو په پرتله په ډېر خوندي حالت کې پاتې شوې ده، حال دا چې هغه ډرامې په اوولسمه پېړۍ کې لیکل شوې وې. د شکسپیر په هره ډرامه کې داسې ځایونه شته چې د اصلي متن یوه برخه یې

له منځه تللې ده. له همدې امله پوهان اړ دي چې د هغو تشو د ډکولو لپاره اټکل وکړي، ځکه هېڅوک په يقين سره نه پوهېږي چې په اصلي متن کې څه ليکل شوي وو. خو د نوي عهدنامې په اړه داسې حالت نشته. په هغې کې د هېڅ برخې د ورکېدو هېڅ ثبوت نه ليدل کېږي. د موجودو لاس‌ليکل شوو نسخو ستر شمېر پخپله د دې حقيقت تصديق کوي. سربېره پر دې، د لومړنۍ کليسا پلرونو په خپلو ليکنو کې د نوي عهدنامې دومره ډېر نقلونه کړي دي چې د هغوی په ليکنو کې د نوي عهدنامې نږدې هر آيت موندل کېږي. له همدې امله موږ په بشپړ باور سره ويلی شو چې هغه نوی عهدنامه چې نن زموږ په لاس کې ده، هماغه خبرې پکې خوندي دي چې د هغې اصلي ليکوالانو ليکلې وې.

ايا انجيل له تېروتنو او تضادونو څخه ډک دی؟

د نوي عهدنامې د اعتبار پر ضد تر ټولو ډېر لګېدونکی تور دا دی چې هغه له ګڼو تېروتنو او تضادونو څخه ډکه ده. د دې موضوع د بشپړ بحث لپاره به له دې کوچني کتاب څخه ډېر زيات ځای ته اړتيا وي. خو بيا هم راځئ چې د هغو تش په نوم تېروتنو او تضادونو په اړه څو مهمو خبرو ته پام وکړو.

لکه څنګه چې ما مخکې ويلي دي، نن د انجيل ټولې موجودې لاس‌ليکل شوې نسخې اصلي نسخې نه دي، بلکې د هغو په لاس ليکل شوي نقلونه دي. د چاپ ماشين تر ۱۴۵۳ ميلادي کال پورې نه و اختراع شوی، نو په هغه وخت کې هره نسخه په لاس ليکل کېده. په طبيعي ډول، هغه ليکوالان چې نقلونه يې چمتو کول، کله ناکله د ليکلو پر مهال کوچنۍ تېروتنې کولې. له همدې امله په بېلابېلو نسخو کې ځيني متني توپيرونه، يعنې واړه واړه اختلافونه، ليدل کېږي. د نوي عهدنامې په لاس‌ليکل شوو نسخو کې دغه ډول متني توپيرونه شاوخوا ۸ سلنه دي. د دغو ډېری برخه يوازې د املا يا ګرامر تېروتنې دي، يا داسې ځايونه دي چې د کومې کلمې ترتيب بدل شوی، کومه کلمه ترې پاتې شوې، يا کومه کلمه په تېروتنې سره دوه ځله ليکل شوې ده. د دغو تېروتنو پېژندل اسانه دي او هغوی په هېڅ ډول پر اصلي معنا اغېز نه کوي.

کله ناکله کوم نقل‌کوونکي هڅه کړې چې په بېلابېلو انجيلونو کې د دوو روايتونو تر منځ همغږي رامنځته کړي، يا يې داسې معلومات ورزيات کړي چې هغه ته معلوم وو، خو په اصلي متن کې نه وو. د بېلګې په توګه، د يوحنا په اووم باب له ۵۳ آيت څخه تر اتم باب ۱۱ آيت پورې د هغې ښځې بيان راځي چې د زنا کولو پر مهال نيول شوې وه. خو دا پېښه د پنځمې پېړۍ څخه مخکې په موجودو لاس‌ليکل شوو نسخو کې نه موندل کېږي. بيا هم نن ډېر عصري ژباړې دا بيان پکې شاملوي، ځکه چې دا د هغو خبرو سره سمون لري چې د لومړنيو نسخو له مخې عيسی مسيح ښوولې او ترسره کړې وې. دا ډول ژباړې عموماً په لمن‌ليک کې دا يادونه هم کوي چې ښايي دا بيان وروسته ورزيات شوی وي. کله ناکله نقل‌کوونکو د دې لپاره چې د کوم آيت معنا لا روښانه کړي، د خپلې پوهې له مخې ځيني توضيحات ورزياتول، خو د هغوی تشريح تل سمه نه وه. بيا هم، د دغو بدلونونو اهميت ډېر لږ دی، ځکه چې هغوی نه د پېښو ترتيب بدلوي او نه د مسيحي

ایمان پر کومه مهمه ښوونه اغېز کوي. سربېره پر دې، زموږ په لاس کې دومره ډېرې لرغوني لاس‌لیکل شوې نسخې شته چې موږ په څرګنده لیدلی شو چې د وروسته ورزیاتو له رامنځته کېدو مخکې اصلي متن څنګه و.

اوس هغه تور ته پام وکړئ چې ګواکې انجیل له تضادونو څخه ډک دی. کله چې موږ هغو خبرو ته په دقت سره کتنه وکړو چې خلک یې تضادونه بولي، نو وینو چې په حقیقت کې هغه تضادونه نه دي. ډېری بېلګې له انجیلونو څخه اخیستل کېږي چې څلورو بېلابېلو لیکوالانو د بېلابېلو موخو په پام کې نیولو سره لیکلي دي. له همدې امله یوه لیکوال د یوې پېښې ډېر جزیات بیان کړي، خو بل یې لږ؛ یوه لیکوال پر یوه ځانګړي اړخ ټینګار کړی، خو بل پر بل اړخ. له همدې امله د هغوی په روایتونو کې توپیر لیدل کېږي، خو دا توپیر تضاد نه دی. او یو ځل بیا، له دغو توپیرونو څخه هېڅ یو نه د پېښو اصلي بیان بدلوي او نه د مسیحي ایمان پر کومه بنسټیزه ښوونه اغېز کوي.

د بېلګې په توګه، د متی په اتم باب له ۲۸ څخه تر ۳۴ آیتونو پورې لیکل شوي چې عیسی مسیح د ګرجسیانو په سیمه کې دوه په ناپاکو روحونو اخته کسان آزاد کړل، په داسې حال کې چې د مرقس په پنځم باب له ۱ څخه تر ۲۰ آیتونو پورې او د لوقا په اتم باب له ۲۶ څخه تر ۴۰ آیتونو پورې یوازې د یوه په ناپاک روح اخته کس یادونه شوې ده، او هلته د ځای نوم د ګدرینیانو سیمه ښودل شوی دی. د دغو تش په نوم تضادونو ځواب څه دی؟

کله چې موږ د جغرافیې اړوند ځینې حقیقتونه وپېژنو او دغو روایتونو ته لږ په دقت سره پام وکړو، نو ځواب یې ډېر ساده کېږي. دا پېښه په حقیقت کې د ګدرا ښار په سیمه کې رامنځته شوې وه. ګرګیسا هم په همدې سیمه کې یو بل ښار و. له همدې امله د ګرګسیانو سیمه او د ګدریانو سیمه دواړه د هغې جغرافیایي سیمې عام نومونه وو چې دا دواړه ښارونه پکې موقعیت درلود.

سربېره پر دې، مرقس او لوقا د عیسی مسیح له اصلي دولسو رسولانو څخه نه وو او په هغه وخت کې چې عیسی مسیح هغه ناپاک روحونه وایستل، هغوی پخپله هلته حاضر نه وو. خو متی هلته حاضر و (د متی اتم باب ۲۳ آیت). له همدې امله د مرقس او لوقا روایتونه نسبتاً لنډ دي، خو هغوی د متی له روایت سره مخالفت نه کوي.

که هلته دوه په ناپاکو روحونو اخته کسان وو، نو دا خو یقیني ده چې هلته یو کس هم موجود و. له همدې امله د مرقس او لوقا له خوا یوازې د یوه کس یادونه کول په هېڅ ډول تضاد نه دی. کېدای شي هغوی له دغو دوو کسانو څخه پر هماغه یوه کس ځانګړې پاملرنه کړې وي چې ډېر مشهور و، یا هغه څوک و چې د دواړو په پرتله ډېر سخت او تاوتریخجن و. نو په دغو روایتونو کې توپیر شته، خو تضاد نشته.

موږ پر نوي عهدنامې باور کولی شو. نه یوازې دا چې موږ د دومره ډېرو لاس‌لیکل شوو نسخو په بڼه داسې پیاوړي شواهد لرو چې په ډاډ سره ویل کېدای شي د هغې اصلي خبرې په خوندي ډول تر موږ پورې رارسېدلې دي، بلکې موږ د قادر مطلق خدای پر ستر حاکمیت هم باور کولی شو. هماغه خدای دی چې په اسمان کې یې ستوري او سیارې په دومره حیرانوونکي نظم او دقت سره ځای پر ځای کړي دي چې نن موږ کولی شو د هغوی د حرکت مدارونه محاسبه کړو او دا معلومه کړو چې هغوی به په کومه ورځ او کوم وخت بیا راڅرګند شي. بېشکه، هماغه خدای په دې هم قادر و چې ډاډ ترلاسه کړي چې د ټولې هستۍ تر ټولو مهم کتاب له تحریف پرته تر موږ پورې په خوندي ډول راورسي.

که تاسو غواړئ چې د انجیل د اعتبار په اړه لا ډېر معلومات ترلاسه کړئ، نو لاندې کتابونه په دې موضوع کې ډېرې ګټورې سرچینې دي.

• ګاډ بریټډ: د سکریپچر نه انکارېدونکی ځواک او اعتبار، لیکوال — جوش مکډاول؛ باربر پبلشینګ، اینک.، ۲۰۱۵.

• ایوېډنس دېټ ډېماندز ا ورډېکټ: د شکمنې نړۍ لپاره د ژوند بدلوونکی حقیقت، لیکوالان — جوش مکډاول او ډاکټر شان مکډاول؛ توماس نېلسن، ۲۰۱۷.

• وېن کرېټکس آسک: د انجیل د ستونزو په اړه یوه عامه لارښود، لیکوالان — نورمن ګېسلر او توماس هاو؛ ویکتور بوکس، ۱۹۹۲.

• هاو وي ګاټ د بایبل، لیکوال — ډاکټر ټیموتي پال جونز؛ روز پبلشینګ، ۲۰۱۵.

• د کېس فار کرایسټ: د عیسی مسیح په اړه د شواهدو په هکله د یوه خبریال شخصي څېړنه، لیکوال — لي سټروبل؛ زونډروان، ۲۰۱۶.

• کولډ کېس کرېسچینټي: د انجیلونو د ادعاوو په اړه د یوه قتل د پلټونکي څېړنه، لیکوال — جې. وارنر والېس؛ ډېویډ سي. کوک، ۲۰۱۳.

ځينې وروستي فکرونه

په تېرو څو کلونو کې ما ډېرو خلکو ته دا ننګونه ورکړې ده چې انجيل په منظم او پرله‌پسې ډول ولولي. زما تر معلوماتو پورې، څومره خلکو چې دا ننګونه منلې ده، هغوی ټول به دا شاهدي ورکړي چې دې تمرين د هغوی ژوند د ښه والي په لور بدل کړی دی. که تاسو په منظم او پرله‌پسې ډول د انجيل لوستونکي شئ، په ځانګړې توګه د نوي عهدنامې، نو يو کال وروسته به تاسو خپل ځان يو بدل شوی انسان ومومئ. ستاسو په دننه کې به د ژوند له حالاتو سره د مخامخ کېدو لپاره تر پخوا ډېره ارامي، خوښي، ډاډ او هيله وي.

که څه هم په منظم ډول د انجيل لوستلو عادت جوړول او ساتل يې يو څه هڅې ته اړتيا لري، خو د دې اجر او پايله ډېره ارزښتناکه ده. کله چې دا ستاسو عادت وګرځي، نو تاسو کولی شئ د خپل لوستلو په طريقه کې هم بدلون راولئ. تل دا خبره په ياد ولرئ چې موخه دا ده چې د نوي عهدنامې هر کتاب له پيل څخه تر پای پورې، تر ممکنه حده په لږ وخت کې بشپړ ولولئ.

ډېر کلونه مخکې، کله چې ما په منظم ډول د انجيل لوستل پيل کړل، نو ما د ځان لپاره يوه ځانګړې طريقه ټاکلې وه. ما به لومړی يو انجيل له پيل څخه تر پای پورې لوست، او وروسته به مې هره رساله هم له پيل څخه تر پای پورې لوستله. بيا به بل انجيل ته تللم او له هغه وروسته به مې بيا ټولې رسالې لوستلې. کله چې څلور واړه انجيلونه مې بشپړ کړل، نو د رسولانو اعمال به مې ولوستل او له هغه وروسته به مې بيا ټولې رسالې لوستلې. يو داسې خادم چې زه يې ډېر درناوی کوم، ماته يې ويلي وو چې رسالې په ځانګړې توګه د دې لپاره ليکل شوې دي چې مسيحيانو ته دا وښيي چې پر څه بايد باور ولري او څنګه بايد ژوند وکړي. له همدې امله ما پرېکړه وکړه چې رسالې بيا بيا ولولم.

د ډېرو کلونو لپاره ما د مکاشفې کتاب نه لوست، ځکه چې د هغه خبرې زما په پوهه کې نه راتلې. وروسته، کله چې د مسيحي ايمان د بنسټيزو تعليماتو او د عيسی مسيح د دويم راتګ په اړه زما پوهه زياته شوه، نو بېرته هغه کتاب ته راوګرځېدم.

که په کوم وخت کې ستاسو د منظم لوستلو عادت مات شي او تاسو د يوې مودې لپاره انجيل ونه شئ لوستلی، نو مه ناهيلي کېږئ او مه تسليمېږئ. يوازې بېرته يې پيل کړئ. خدای پر تاسو غوسه نه دی. تاسو انجيل د دې لپاره نه لولئ چې له خدای څخه کومه ځانګړې مهرباني يا اجر ترلاسه کړئ. تاسو د خپلو هڅو له لارې د هغه مينه يا فضل نه شئ ګټلی. په مسيح باندې د ايمان له لارې تاسو لا دمخه د هغه زوی يا لور شوي ياست، او د هغه مينه او فضل لا له وړاندې تاسو ته درکړل شوي دي. تاسو انجيل د دې لپاره

لولئ چې هغه لا په ژوره توګه وپېژنئ، او د هغه د کلام او د هغه د روح القدس له لارې هغه ستاسو په ژوند کې هغه بدلون رامنځته کړي چې هغه يې غواړي.

په منظم ډول د انجيل لوستل به نه يوازې د ښبنتن سره ستاسو اړيکه لا ژوره کړي او تاسو سره به د مسيح د ښېرې په ښېر کېدو کې مرسته وکړي، بلکې تاسو د لاندې پايلو تمه هم کولی شئ.

• منظم مطالعه به تاسو سره مرسته وکړي چې دې ژوند ته له سم ليدلوري څخه وګورئ. موږ په دې نړۍ کې يوازې د لږ وخت لپاره مسافر يو، او زموږ ستر او غوره راتلونکی لا زموږ په وړاندې دی. کله چې دا حقيقت ستاسو د ژوند د ليدلوري برخه وګرځي، نو وېره به ستاسو له ژوند څخه په لرې کېدو پيل وکړي، ځکه چې تاسو به پوه شئ چې ستاسو په وړاندې يو جلالمن او برکتمن پای ستاسو په تمه دی. بيا به د ژوند حالات تاسو د پخوا په څېر نه شي ګډوډولای.

• منظم مطالعه به ستاسو فکرونو او احساساتو ته سمه لارښوونه وکړي. دا به نه يوازې تاسو سره ستاسو د شخصي مبارزو او ستونزو په مخامخ کېدو کې مرسته وکړي، بلکې د هغې مخ په زياتېدونکې ګډوډۍ او بې‌ارامی په منځ کې به مو هم ثابت وساتي چې د ښبنتن عيسی مسيح د بيا راتګ د نږدې کېدو سره به په نړۍ کې نوره هم زياته شي. په دې وخت کې چې مذهبي دوکه په دوامداره توګه مخ په زياتېدو ده، د خدای کلام به تاسو ته دا پوهه درکړي چې دروغجن تعليمات وپېژنئ.

• منظم مطالعه به تاسو ته دا در زده کړي چې سم لومړيتوبونه وټاکئ. ابدي شيان د لنډمهاله او له منځه تلونکو شيانو په پرتله ډېر زيات اهميت لري. تر ټولو مهمه خبره دا ده چې خلک د عيسی مسيح له لارې د ترلاسه کېدونکې نجات تر پوهې پورې ورسېږي. موږ بايد په نړۍ کې هر هغه ځای چې خدای موږ پکې ايښي يو، هلته د مسيح رڼا وځلوو. او کله چې د خدای کلام ستاسو پر ذهن او زړه واکمني وکړي، نو تاسو به ونه شئ کولای چې د هغه رڼا ښکاره نه کړئ.

تر ټولو ستره ډالۍ چې تاسو يې خپل ځان او هغو خلکو ته ورکولی شئ چې پر ژوند يې تاسو اغېز لرئ، دا ده چې تاسو د نوي عهدنامې منظم او پرله‌پسې لوستونکي شئ. نور وخت مه ضايع کوئ. همدا نن يې پيل کړئ.

د نوي عهدنامې د کتابونو لنډيز

د نوي عهدنامې کتابونه په هغه ترتيب نه دي تنظيم شوي چې په کوم ترتيب ليکل شوي وو. موږ په يقين سره نه پوهېږو چې هغوی چا په اوسني ترتيب کې تنظيم کړي دي، خو د هغوی دا ترتيب يوه څرګنده او منطقي منظومه راښيي. نوی عهدنامه له څلورو انجيلونو څخه پيلېږي، له هغې وروسته د رسولانو د اعمالو کتاب راځي، او بيا رسالې راځي. انجيلونه د عيسی مسيح د ژوند روايتونه دي چې هغو کسانو ليکلي دي چې يا يې پخپله هغه په ښه توګه پېژانده، يا يې له هغو خلکو څخه معلومات ترلاسه کړي وو چې له عيسی مسيح سره يې شخصي اړيکه لرله. د رسولانو د اعمالو کتاب د عيسی مسيح د لومړنيو پيروانو د کارونو تاريخي بيان وړاندې کوي، کله چې هغوی بېلابېلو ځايونو ته تلل ترڅو د هغه د بيا راژوندي کېدو پيغام خلکو ته ورسوي. رسالې هغو کليساوو ته ليکل شوې وې چې د رسولانو په اعمالو کې د بيان شوې مودې په ترڅ کې جوړې شوې وې. نوی عهدنامه د مکاشفې په کتاب سره پای ته رسېږي، چې پکې د عيسی مسيح د دويم راتګ او د خدای له خپلې کورنۍ سره د جوړې کړې شوې طرحې د بشپړېدو بيان شوی دی.

انجيلونه او د رسولانو اعمال

د څلورو انجيلونو نومونه د هغوی د ليکوالانو، متی، مرقس، لوقا او يوحنا، په نومونو اېښودل شوي دي. د **انجيل** کلمې معنا **«زېری»** ده. د دغو کتابونو ليکوالانو پخپله خپلو ليکنو ته انجيل نه ويل. د دغو کتابونو لپاره د **«انجيل»** کلمې کارول د دويمې ميلادي پېړۍ په وروستيو کې پيل شول.

دا کتابونه د عيسی مسيح د زېږون څخه تر آسمان ته د هغه د پورته کېدو پورې د هغه د ژوند تاريخي بيان وړاندې کوي. څلور واړه انجيلونه په اصل کې د هماغو پېښو بيان کوي. په هغوی کې ويل شوي چې عيسی مسيح خپل ځان د يهودانو خلکو ته د هغو وړاندوينو د پوره کېدو په توګه وړاندې کړ چې په زاړه عهدنامه کې شوې وې او د راتلونکي نجات ورکوونکي وعده يې کړې وه. هغه د خدای د پاچاهۍ د نږدې کېدو په اړه تبليغ کاوه او ډېرې معجزې او شفاوې يې ترسره کړې. په پيل کې ډېرو خلکو هغه ومانه، خو وروسته ډېرو خلکو هغه رد کړ. په پای کې عيسی مسيح د رومي واکمنۍ چارواکو ته وسپارل شو، پر صليب وځړول شو او ښخ کړل شو. خو درې ورځې وروسته هغه له مړو څخه راژوندی شو.

په څلورو واړو انجیلونو کې د عیسی مسیح د لومړني ژوند په اړه ډېر لږ معلومات ورکړل شوي دي، خو هر انجیل د هغه له پر صلیب کېدو څخه مخکې پر وروستۍ اونۍ ځانګړی ټینګار کوي. په لرغوني زمانه کې د ژوندلیک لیکلو طریقه د نن ورځې له ژوندلیک لیکلو سره توپیر درلود. د هغه وخت لیکوالانو د یو شخص د ژوند هرې دورې ته یو شان اهمیت نه ورکاوه. د ماشومتوب او د لومړني پرمختګ کلونو ته ځانګړی اهمیت نه ورکول کېده. له همدې امله د هغوی ډېره لیکنه د هغه شخص د بالغ ژوند پر تر ټولو مهمو پېښو متمرکزه وه. همدا لامل دی چې په انجیلونو کې د عیسی مسیح د شاوخوا درې کلنې خدمتګارۍ، د هغه د مړینې او د هغه د بیا راژوندي کېدو په اړه ځانګړی ټینګار شوی دی.

که څه هم څلور واړه انجیلونه په اصل کې د هماغو پېښو بیان کوي، نو ځکه یکې ځینې مطالب له یو بل سره ورته دي، خو بیا هم هر انجیل د بېلابېلو لوستونکو په پام کې نیولو او د یوې ځانګړې موخې لپاره لیکل شوی دی. کله چې څلور واړه انجیلونه سره یوځای او په داسې ډول ترتیب شي چې ټولې پېښې په خپل ترتیب راشي او هېڅ خبره نه تکرارېږي او نه پاتې کېږي، بیا هم په هغوی کې د عیسی مسیح د خدمتګارۍ یوازې د شاوخوا پنځوسو ورځو مفصل بیان موندل کېږي. که څه هم دغو لیکوالانو ته د لیکلو لپاره ډېر زیات معلومات موجود وو، خو هغوی د روح القدس په الهام یوازې هغه خبرې ولیکلې چې خلکو ته د دې باور ورکولو لپاره اړینې وې چې عیسی مسیح هماغه خدای، زموږ ژغورونکی او نجات ورکوونکی دی.

«همدا هغه شاګرد دی چې د دې خبرو شاهدي یې ورکړې او دا یې هم لیکلي دي. او موږ پوهېږو چې د هغه شاهدي رښتینې ده. عیسی مسیح نور ډېر کارونه هم ترسره کړل. که له هغو څخه هر یو په تفصیل سره لیکل شوی وای، نو زما په اند، هغه کتابونه چې به لیکل کېدل، د ټولې نړۍ لپاره به هم د هغوی د ځایولو لپاره کافي ځای نه وای» (د یوحنا یوویشتم باب ۲۴ او ۲۵ آیتونه).

«خو دا خبرې د دې لپاره لیکل شوې دي چې تاسو باور وکړئ چې عیسی مسیح دی، د خدای زوی دی، او د باور کولو له لارې د هغه په نوم ژوند ترلاسه کړئ» (د یوحنا شلم باب ۳۱ آیت).

د متی انجیل (۵۸–۶۸ میلادي).

متي خپل انجیل په اصل کې د یهودي لوستونکو لپاره ولیکه، ترڅو هغوی دې باور ته ورسوي چې عیسی هماغه مسیح دی چې د زاړه عهدنامې پیغمبرانو یې وعده کړې وه. د هغه انجیل د نوي عهدنامې په پیل کې ځکه نه دی ایښودل شوی چې ګواکې تر ټولو لومړی لیکل شوی و، بلکې ځکه چې په څرګنده توګه ښيي چې عیسی مسیح له زاړه عهدنامې سره څومره ژوره اړیکه لري. متي د نورو انجیل لیکونکو په پرتله د زاړه عهدنامې ډېر زیات نقلونه کوي او د هغې وړاندوینو ته ډېر زیات اشاره کوي. هغه مسیح د اسراییلو د نجات ورکوونکي او پاچا په توګه وړاندې کوي، چې د وړاندوینو بشپړتیا

ده. د پیغمبرانو د لیکنو پر بنسټ، د لومړۍ پېړۍ یهودیان دې ته په تمه وو چې مسیح به راشي او پر ځمکه به خپله پاچاهي جوړه کړي. له همدې امله د خدای راتلونکې پاچاهي د متی په انجیل کې یوه مهمه موضوع ده.

د مرقس انجیل (۵۵–۶۵ میلادي).

ښایي د مرقس انجیل تر ټولو لومړی لیکل شوی وي. دا د څلورو انجیلونو تر ټولو لنډ او ساده دی او په دې کې د تعلیماتو په پرتله پر کړنو ډېر ټینګار شوی دی. مرقس خپل انجیل د غیریهودي، یعنې د یهودانو پرته د رومي لوستونکو لپاره ولیکه، ترڅو هغوی دې باور ته ورسوي چې عیسی په حقیقت کې خدای دی. رومیان له اغېزناکو کارونو څخه متاثره کېدل، نو مرقس عیسی د داسې ځواکمنو کړنو د خاوند په توګه وړاندې کړ چې ډېرې معجزې یې ترسره کړې او د خپل بیا راژوندي کېدو له لارې یې پر مرګ بری وموند. هغه د عیسی د ماشومتوب په اړه هېڅ بیان نه دی ورکړی، ځکه دا ډول معلومات د هغه د رومي لوستونکو لپاره ځانګړی اهمیت نه درلود. په همدې ډول یې له زاړه عهدنامې څخه ډېر لږ نقلونه کړي، هېڅ نسب‌نامه یې نه ده وړاندې کړې، او نه یې د یهودانو د شریعت یا دودونو ځانګړې یادونه کړې، ځکه دا ډول خبرې د غیریهودي رومي لوستونکو لپاره ډېرې معنا لرونکې نه وې.

د لوقا انجیل (۶۰–۶۸ میلادي).

د لوقا انجیل د یوه پراخ اثر لومړۍ برخه ده چې په دوو برخو کې لیکل شوی و او هغه یې د تیوفیلوس په نوم یوه شخص ته لیکلی و. موخه یې دا وه چې هغه دې باور ته ورسوي چې د عیسی مسیح د ژوند، د هغه د مړینې او د هغه د بیا راژوندي کېدو اړوند پېښې له تاریخي پلوه رښتینې او د باور وړ دي. ښایي تیوفیلوس یو نوی غیریهودي ایماندار و، او لوقا، چې ښایي پخپله هم غیریهودي و، پر دې خبره ځانګړی ټینګار کوي چې عیسی مسیح یوازې د یهودانو نجات ورکوونکی نه دی، بلکې د یهودانو او غیریهودیانو دواړو نجات ورکوونکی دی.

د لوقا انجیل د نورو دریو انجیلونو په پرتله ډېر تفصیلي دی، او له نیمایي څخه زیاته برخه یې داسې مطالب لري چې یوازې په همدې انجیل کې موندل کېږي. په دې کې د عیسی مسیح نسب‌نامه، د هغه د زېږون او د هغه د لومړني ژوند ګڼ داسې جزیات ورکړل شوي دي چې په نورو انجیلونو کې نه موندل کېږي. سربېره پر دې، په دې کې د ښځو، ماشومانو او هغو خلکو سره چې د یهودي ټولنې له خوا رټل شوي وو، د ښتن عیسی مسیح د چلند او اړیکو ځانګړی بیان هم موندل کېږي. لوقا په خپله لیکنه کې د هغو ډېرو جزیاتو د شاملولو له امله چې له تاریخي پلوه یې رښتینولي معلومېدای شي، د یوه باوري تاریخپوه په توګه شهرت ترلاسه کړی دی، ان د هغو پوهانو په منځ کې هم چې پر دې باور نه لري چې عیسی مسیح خدای دی.

د یوحنا انجیل (۸۰–۹۰ میلادي).

د یوحنا انجیل له نورو دریو انجیلونو څخه په څرګند ډول توپیر لري. متي، مرقس او لوقا نږدې په یوه وخت کې لیکل شوي وو. په هغوی کې ډېر مطالب سره ورته دي او هغوی د عیسی مسیح د ژوند او خدمتګارۍ بیان نږدې له یوه لیدلوري وړاندې کوي. خو یوحنا خپل انجیل شاوخوا له شلو تر دېرشو کلونو وروسته ولیکه، ترڅو له مخکې لیکل شوو انجیلونو نیمګړتیاوې بشپړې کړي. د هغه د انجیل شاوخوا دوه نوي سلنه مطالب یوازې په همدې انجیل کې موندل کېږي.

کله چې یوحنا خپل انجیل ولیکه، په هغه وخت کې ځینو دروغجنو ښوونکو دا ښوونه پیل کړې وه چې مسیح نه په رښتیا خدای دی او نه هم په رښتیا د انسان په بڼه مجسم شوی دی. د دغو ناسمونو تعلیماتو د ځواب لپاره یوحنا خپل انجیل د ټولو خلکو لپاره ولیکه. که څه هم نورو انجیل لیکونکو هم عیسی مسیح د مجسم شوي خدای په توګه وړاندې کړی دی، خو یوحنا په ځانګړې توګه د هغه پر خدایتوب تر ټولو زیات ټینګار کړی دی. د هغه انجیل د تاریخي بیان په پرتله ډېر دیني او عقیدوي بڼه لري او اصلي موخه یې د خدای د ذات او د هغه د پلان څرګندول دي. رسول یوحنا د عیسی مسیح د ژوند داسې پېښې غوره کړې چې په ځانګړې توګه دا ثابتوي چې عیسی مسیح مجسم شوی خدای دی، یعنې هغه خدای چې د انسان بڼه یې واخیسته، خو په دې کولو سره یې هېڅکله خپل خدایتوب پرېنښود.

د رسولانو د اعمالو کتاب (۶۰–۶۸ میلادي).

د رسولانو د اعمالو کتاب د هغه دوه برخیز اثر دوهمه برخه ده چې لوقا د تیوفیلوس لپاره لیکلی و. موخه یې هم دا وه چې تیوفیلوس په بشپړ ډول باور وکړي چې پر عیسی مسیح باندې د هغه ایمان بېځایه نه دی. لوقا دا کتاب په دې ویلو سره پیلوي چې بیا راژوندي شوي څښتن عیسی مسیح «د څلوېښتو ورځو لپاره وخت پر وخت رسولانو ته راڅرګندېده او د ډېرو ثبوتونو له لارې یې هغوی دې ته قانع کول چې هغه په رښتیا ژوندی دی» (د رسولانو د اعمالو لومړی باب ۳ آیت).

له دې وروسته لوقا د هماغه ځای څخه د پېښو بیان ته دوام ورکوي چې د هغه انجیل پکې پای ته رسېدلی و. هغه بیانوي چې روح القدس څنګه راغی او د عیسی مسیح لومړنیو پیروانو ته یې ځواک ورکړ، ترڅو هغوی لاړ شي او د هغه په اړه شاهدي ورکړي. د رسولانو د اعمالو کتاب دا تاریخي بیان وړاندې کوي چې د عیسی مسیح د بیا راژوندي کېدو زېری څنګه په ټوله رومي امپراتورۍ کې خپرېده.

د دې کتاب په لومړنیو دولسو بابونو کې د رسولانو د خدمتګارۍ بیان شوی دی. هغوی لومړی په بیت‌المقدس ښار کې تبلیغ وکړ، او بیا د هغوی کار یهودیه او سامریه ته پراخ شو، چې دا د بیت‌المقدس لوېدیځ او شمال لوېدیځ ته سیمې وې. د بیت‌المقدس په کلیسا کې پطروس او یعقوب مهم مشران شول.

له دیارلسم باب څخه د کتاب تر پایه پورې په عمده توګه د رسول پولوس د خدمتګارۍ بیان شوی دی. پولوس د عیسی مسیح له بیا راژوندي کېدو څو کاله وروسته پر مسیح ایمان راوړ، او څښتن عیسی مسیح پخپله هغه وټاکه چې غیریهودیانو ته یې ولېږي.
پولوس د هغه وخت د پېژندل شوې نړۍ ډېرو برخو ته سفر وکړ او د مسیح پر ایمان له لارې د ترلاسه کېدونکې نجات پیغام یې په ټوله رومي امپراتورۍ کې ورساوه. د رسولانو د اعمالو د کتاب وروستۍ برخه په اسیا کوچنۍ، یعنې اوسني ترکیه، او یونان کې د پولوس د ترسره کړو دریو بېلابېلو تبلیغاتي سفرونو بیان وړاندې کوي.

رسالې

د رسولانو د اعمالو په کتاب کې د بیان شوې مودې په ترڅ کې، کله چې په بېلابېلو ځایونو کې د ایماندارانو ټولنې، یعنې کلیساوې، جوړېدل پیل شول، رسولانو درک کړه چې له دغو کلیساوو سره دوامداره اړیکه ساتل اړین دي. نویو ایماندارانو د هغه نجات په اړه لا ډېرو تعلیماتو ته اړتیا لرله چې عیسی مسیح د خپلې مړینې او بیا راژوندي کېدو له لارې برابر کړی و. په همدې توګه، هغوی باید دا هم زده کړي وای چې په داسې نړۍ کې چې له ازمېښتونو او بېلابېلو جذابیتونو څخه ډکه ده، څنګه داسې ژوند وکړي چې خدای ترې خوښ وي. سربېره پر دې، د ایمان او چلند په اړه ګڼې پوښتنې هم راپورته کېدلې چې ځواب ورکول یې اړین وو. د همدې اړتیاوو د پوره کولو لپاره د نوي عهدنامې یوویشت رسالې ولیکل شوې.

رسالې عموماً لیکونه بلل کېږي، خو په هغه معنا لیکونه نه دي چې موږ یې نن په عام ډول درک کوو. په حقیقت کې دا لیکل شوي نصیحتونه یا ښوونیزې ویناوې دي. کله چې یو لیکوال پخپله حاضر نه شوای کېدای چې خپل پیغام وړاندې کړي، نو هغه به یوه رساله استوله. دغه نصیحتونه د دې لپاره لیکل شوي وو چې د خلکو د یوې ډلې په وړاندې په لوړ غږ ولوستل شي. لیکوال تمه لرله چې د هغه یو همکار به د هغې رسالې محتوا د غونډې په وړاندې ولولي یا یې خلکو ته واوروي. دا لیکنې هغو اشخاصو او د ایماندارانو هغو ډلو ته استول شوې وې چې مخکې ورته، ډېری وخت د هماغه لیکوال له خوا، یو څه تعلیم ورکړل شوی و. له همدې امله په هغوی کې لیکل شوې خبرې د هغوی لپاره په بشپړ ډول نوې نه وې. هغوی لا له وړاندې د هغو خبرو شالید او زمینه درک کوله.

په رسالو کې پر هغو موضوعاتو بحث شوی چې ځینې یې ښایي نن موږ ته نابلدې یا غیرعادي ښکاره شي. خو موږ باید دا په یاد ولرو چې دغو لیکوالانو واقعي خلکو ته د هغوی د واقعي ژوند د حالاتو په اړه لیکل. دغه حالات د هغې کلتور له امله رامنځته شوي وو چې نوي ایمانداران پکې اوسېدل. د بېلګې په توګه، په ټوله رومي امپراتورۍ کې داسې بازارونه وو چې هلته هغه غوښه پلورل کېده چې بېلابېلو خدایانو ته د قربانۍ ورکولو وروسته بازار ته راوړل کېده. له همدې امله دا پوښتنه راپورته شوه چې ایا د یوه مسیحي لپاره دا مناسبه ده چې هغو بتانو ته د قربانۍ ورکړل شوې غوښه وخوري که

نه. بله مهمه پوښتنه هغه وخت راپورته شوه چې د زیږي تبلیغ له یهودانو څخه هاخوا غیریهودیانو ته هم ورسېد. بیا دا شخړه رامنځته شوه چې ایا غیریهودي ایمانداران هم اړ دي چې د موسی شریعت مراعات کړي، هغه شریعت چې د یهودانو د ژوند بنسټ و. نن ښایي دا دواړه موضوعات موږ ته ډېر مهم نه ښکاري، خو په هغه وخت او هغه کلتور کې دا خورا جدي او مهمې پوښتنې وې.

په رسالو کې هغو دروغجنو تعلیماتو او بدعتونو ته هم ځواب ورکړل شوی چې د کلیسا له جوړېدو سمدستي وروسته یې خپرېدل پیل کړي وو. ځینو خلکو، چې یهودي‌پالو بلل کېدل، دا ښوونه کوله چې غیریهودیان د نجات د ترلاسه کولو لپاره اړ دي چې د موسی شریعت مراعات کړي. هغوی غیریهودي ایمانداران د دویمې درجې مسیحیان ګڼل، چې له امله یې د یهودي او غیریهودي ایماندارانو تر منځ تاوتریخوالی او اختلافات رامنځته شول.

په همدې وخت کې یو بل دروغجن تعلیم هم په رامنځته کېدو پیل وکړ، چې وروسته د ګنوستیکیزم په نوم وپېژندل شو. ګنوستیکي ښوونکو ادعا کوله چې نجات یوازې یو شمېر غوره شویو خلکو ته د کوم پټ علم له لارې ترلاسه کېږي. هغوی د ګناه، تقصیر یا ایمان په اړه هېڅ تعلیم نه ورکاوه. هغوی پر ذهني پوهې او فکري ودې ډېر زیات ټینګار کاوه او اعلان یې کاوه چې مادي نړۍ او ماده په خپل ذات کې بد دي. د دغو عقایدو له امله هغوی دا رد کړل چې عیسی مسیح په رښتیا د انسان په بڼه مجسم شوی و، او د هغه د جسمي بیا راژوندي کېدو یې هم انکار وکړ.

د پولوس رسالې

وروسته له هغه چې عیسی مسیح اسمان ته پورته شو، رسول پولوس د زیږي د تبلیغ او خپرولو په برخه کې له تر ټولو مهمو خادمانو څخه یو و. له همدې امله په نوي عهدنامه کې د هغه دیارلس رسالې تر ټولو لومړی ځای پر ځای شوې دي. د هغه د رسالو نومونه د هغو کلیساوو یا اشخاصو په نومونو ایښودل شوي دي چې هغوی ته لیکل شوې وې، او ترتیب یې عموماً د هغه ځای یا شخص د اهمیت له مخې ټاکل شوی دی. د عبرانیانو رساله د پولوس د نورو رسالو په پای کې ایښودل شوې ده، ځکه که څه هم په دې رساله کې لیکوال خپل نوم نه دی لیکلی، خو د ډېرو پوهانو نظر دا دی چې لیکوال یې پخپله پولوس و.

کله چې د پولوس د بدلېدو پر مهال ځښتن عیسی مسیح پر هغه راڅرګند شو، نو هغه ته یې وویل چې په راتلونکي کې به هم پر هغه راڅرګند شي او نورې خبرې به ورته وښیي (د رسولانو د اعمالو شپږویشتم باب ۱۸ آیت؛ د غلاطیانو لومړی باب ۱۱ او ۱۲ آیتونه). په راتلونکو وختونو کې ځښتن عیسی مسیح بیا پر پولوس راڅرګند شو او د خدای د پلان په اړه یې هغه ته ګڼ داسې رازونه څرګند کړل چې هغه وروسته په خپل تبلیغ او خپلو رسالو کې ولیکل. دلته د «راز» کلمې معنا هغه خبره ده چې تر هغه مخکې د خدای په پلان او مقصد کې څرګنده شوې نه وه.

په دغو رازونو کې له مسیح سره د ایماندار یووالی، د مسیح د بدن په توګه کلیسا، د عیسی مسیح له دویم راتګ څخه مخکې د ایماندارانو پورته کېدل، چې عموماً ورته اختطاف ویل کېږي، او همدارنګه د بیا راژوندي کېدو وروسته د ترلاسه کېدونکي جلالمن بدن بڼه شامله ده (د کولسیانو لومړی باب ۲۶ او ۲۷ آیتونه؛ د افسیانو پنځم باب له ۳۰ څخه تر ۳۲ آیتونو پورې؛ د لومړي قرنتیانو پنځلسم باب ۵۱ او ۵۲ آیتونه). دغو ځانګړو څرګندونو ته کله ناکله «پولوس ته ورکړل شوی مکاشفه» هم ویل کېږي.

د رومیانو رساله (۵۷ میلادي)

روم د رومي امپراتورۍ پلازمېنه او د هغې تر ټولو لوی او مهم ښار و. د رسولانو د اعمالو کتاب دا نه بیانوي چې په روم کې کلیسا څنګه جوړه شوه. تر ټولو زیات منل شوی نظر دا دی چې په اسیا کوچنۍ او یونان کې د پولوس د خدمتګارۍ له لارې چې کوم خلک ایمانداران شوي وو، له هغوی څخه ځینې روم ته لاړل، هلته مېشت شول او یوه کلیسا یې جوړه کړه. پولوس پخپله تر هغه وخته روم ته نه و تللی، خو ډېره زیاته هیله یې لرله چې هلته له ایماندارانو سره ووینې. له همدې امله یې د دې سفر لپاره د چمتووالي په توګه دا رساله ولیکله.

د رومیانو رساله د پولوس تر ټولو اوږده او تر ټولو منظمه رساله ده، چې په هغې کې یې هغه پیغام په تفصیل سره وړاندې کړی چې په هر ځای کې یې تبلیغ کاوه. هغه په ډېر دقت سره تشریح کړه چې هر انسان، که یهودي وي او که غیریهودي، د مقدس خدای په وړاندې ګناهکار او مجرم دی. له دې وروسته یې څرګنده کړه چې هر شخص کولی شي پر مسیح باندې د ایمان له لارې د خدای عدالت ترلاسه کړي. پولوس دا هم په تفصیل سره تشریح کړل چې هغه څوک چې پر مسیح باندې د ایمان راوړلو له لارې عادل ګڼل شوی وي، کولی شي په خپل دننه کې د اوسېدونکي روح القدس په ځواک د تقدس په بهیر کې مخته ولاړ شي او عادلانه ژوند وکړي. په پای کې یې څرګنده کړه چې د خدای دا عدالت باید د ایماندارانو په ورځني ژوند کې څنګه څرګند شي.

د قرنتیانو په نوم لومړۍ رساله (۵۵–۵۷ میلادي)

قرنتوس د سویلي یونان تر ټولو شتمن سوداګریز ښار و او د اخایا ولایت پلازمېنه هم وه. که څه هم پولوس د بېایمانه یهودانو له خوا له سخت مخالفت سره مخ شو، بیا هم د هغه خدمتګاري په ځانګړې توګه د غیریهودیانو په منځ کې ډېره ثمربخښه وه. هغه د خپل دویم تبلیغاتي سفر پر مهال په قرنتوس کې یوه کلیسا جوړه کړه او هلته یې یو نیم کال پاتې شو او ایماندارانو ته یې د هغوی د نوي ایمان تعلیم ورکاوه (د رسولانو د اعمالو اتلسم باب له ۱ څخه تر ۱۸ آیتونو پورې).

کله چې پولوس له هغه ځایه لاړ، نو له قرنتوس څخه راغلو څو کسانو هغه ته د کلیسا د اندېښمنوونکو حالاتو په اړه معلومات ورکړل. هلته د وېش، د یو بل پر ضد د دعوو او غیر اخلاقي چلند په څېر ستونزې رامنځته شوې وې. سربېره پر دې، هغوی د واده، د

مجردانو او کونډو د حالت، بتانو ته د قربانۍ ورکړل شوې غوښې د خوړلو، په کلیسا کې د ښځو د چلند، د څښتن د ماښامنۍ د لمانځلو د طریقې، د روحاني نعمتونو د کارولو او د مړو د بیا راژوندي کېدو په څېر د ګڼو موضوعاتو په اړه پوښتنې هم کړې وې. پولوس د دغو ستونزو د حل او د هغوی د پوښتنو د ځوابولو لپاره دا رساله ولیکله.

د قرنتیانو په نوم دوهمه رساله (۵۵–۵۷ میلادي)

څه موده وروسته د پولوس یوه همکار هغه ته د قرنتوس د کلیسا په اړه هڅوونکې خبر ورکړ. ډېرو ایماندارانو د پولوس تعلیم او اصلاح منلې وه او خپل چلند یې بدل کړی و. که څه هم د یاغیانو یوې کوچنۍ ډلې لا هم د هغه د رسولۍ واک نه مانه، خو پولوس دوهمه رساله په عمده توګه د دې لپاره ولیکله چې له هغو ایماندارانو څخه خپله مننه څرګنده کړي چې توبه یې کړې وه.

په دې رساله کې هغه د خپل چلند او شخصیت دفاع وکړه او د خپل ژوند په اړه یې ځینې داسې خبرې هم بیان کړې چې یوازې په همدې رساله کې موندل کېږي، چې په هغو کې د اسمان د هغه د حیرانوونکو لیدنو یادونه هم شامله ده. د پولوس له ټولو رسالو څخه دا تر ټولو شخصي او تر ټولو لږ عقیدوي رساله ګڼل کېږي.

د غلاطیانو رساله (۴۸–۴۹ میلادي)

دا رساله د اسیا کوچنۍ په رومي ولایت غلاطیه (اوسنۍ ترکیه) کې د موجودو ګڼو کلیساوو لپاره لیکل شوې وه. پولوس دا کلیساوې د خپل لومړي تبلیغاتي سفر پر مهال جوړې کړې وې (د رسولانو د اعمالو دیارلسم باب ۴ آیت څخه تر څوارلسم باب ۲۸ آیت پورې). په هغه سیمه کې د پولوس او د هغه د همکارانو خدمتګاري په ځانګړې توګه د غیریهودیانو په منځ کې ډېره ثمربخښه وه.

خو کله چې پولوس له غلاطیې څخه مخکې لاړ، نو ځینې بې‌ایمانه یهودیان هلته ورسېدل. هغوی د پولوس پر رسولۍ پوښتنه راپورته کړه او دا تعلیم یې پیل کړ چې که غیریهودي خلک غواړي له خدای سره سمه اړیکه ولري، نو د هغوی لپاره اړینه ده چې سنت شي او د موسی شریعت مراعات کړي. پولوس د دغو دروغجنو تعلیماتو د ردولو او د ایماندارانو د دې هڅولو لپاره چې بېرته رېښتیني زېري ته راوګرځي، دا رساله ولیکله.

د فیلیپیانو، افسیانو، کولسیانو او فلیمون رسالې (۶۰–۶۳ میلادي)

پولوس دا څلور واړه رسالې نږدې په یوه وخت او له یوه ځای څخه ولیکلې. په هغه وخت کې هغه په روم کې په خپل کور کې د نظر بند بندي په توګه ساتل کېده او د مسیح پر خپل ایمان له امله د مرګ په سزا محکومېدو احتمال هم ورسره و. د خپل بند په دې

وخت کې د بېلابېلو کليساوو څخه ګڼ خلک د هغه ليدلو ته ورغلل. پولوس د هغوی له خوا راوړل شوو اندېښنو او پوښتنو ته د ځواب ويلو لپاره دا رسالې وليکلې.

د خپل دويم تبليغاتي سفر پر مهال (د رسولانو د اعمالو شپاړسم باب له ۹ څخه تر ۴۰ آيتونو پورې)، پولوس په مقدونيه، يعنې اوسني شمالي يونان، کې د فيليپي په ښار کې يوه کليسا جوړه کړه. هلته له ايماندارانو سره د هغه ډېره ژوره او نږدې اړيکه جوړه شوې وه، او له ښار څخه تر وتلو وروسته يې هم له هغوی سره په دوامداره توګه اړيکه ساتله. کله چې د فيليپي ايمانداران د پولوس د بندي کېدو له خبر څخه خبر شول، نو ډېر اندېښمن شول. د هغه د حالت په اړه د لا زياتو معلوماتو د ترلاسه کولو لپاره يې د خپلې کليسا يو غړی، اپفروديتوس، روم ته پولوس ته واستاوه. هغه د پولوس لپاره مالي مرسته هم له ځان سره يووړه. وروسته پولوس اپفروديتوس فيليپي ته بېرته ولېږه او د هغه په لاس يې د فيليپيانو په نوم دا رساله هم واستوله. په دې رساله کې يې هڅه وکړه چې د ايماندارانو اندېښنې لرې کړي او هغوی ته يې وويل چې که څه هم هغه پخپله په بند کې دی، خو بيا هم د عيسی مسيح زېری په دوامداره توګه خپرېږي. دا رساله په سختو شرايطو کې د خوښۍ او هڅونې پيغام وړاندې کوي.

په همدې وخت کې د اپفراس په نوم يو سړی هم د پولوس ليدلو ته راغی. هغه د اسيا کوچنۍ د کولسي ښار د کليسا په اړه اندېښمن و. د کولسي کليسا په مستقيم ډول د پولوس له خوا نه وه جوړه شوې. ښايي دا د افسس په ښار کې د هغه د خدمتګارۍ پايله وه، چې له کولسي څخه شاوخوا سل ميله واټن کې موقعيت درلود. کله چې پولوس په افسس کې د عيسی مسيح تبليغ کاوه، د هغه خدمتګاري دومره اغېزناکه وه چې د اسيا په ټوله سيمه کې د خدای کلام خپور شو (د رسولانو د اعمالو نولسم باب له ۱ څخه تر ۲۰ آيتونو پورې).

کله چې پولوس له اسيا کوچنۍ څخه ووت، هلته يو دروغجن تعليم خپرېدل پيل شول. په دې تعليم کې د يوناني فلسفې، د يهودي شريعت‌پالنې او د ختيځ د عرفان عناصر سره ګډ شوي وو. د کوم نامعلوم لامل له امله اپفراس پخپله هم بندي شو. له همدې امله پولوس خپل يو همکار، توخيکوس، کولسي ته ولېږه او د هغه په لاس يې کولسيانو ته دا رساله واستوله. له هغې سره يې افسيانو ته هم يوه رساله ولېږله، چې يوه موخه يې دا هم وه چې هغه ايمانداران چې د هغه د بندي کېدو له خبر څخه اندېښمن شوي وو، تسلي کړي.

د افسيانو رساله د پولوس له هغو رسالو څخه ده چې تر ټولو لږ شخصي بڼه لري. ښايي لامل يې دا وي چې دا يوازې يوې کليسا ته نه، بلکې په ډېرو کليساوو کې د لوستلو لپاره ليکل شوې وه. د کولسيانو او افسيانو رسالو ته عموماً «غبرګې رسالې» ويل کېږي، ځکه چې د افسيانو له ۱۵۵ آيتونو څخه ۷۸ آيتونه، له ځينو کوچنيو بدلونونو سره، په کولسيانو کې هم موندل کېږي.

له توخيکوس سره يو بل سړی هم په سفر کې و، چې نوم يې اونيسيموس و. هغه يو تښتېدلی غلام و. پولوس له هغه سره په زندان کې وليدل، هلته يې هغه مسيح ته

راوګرځاوه. دا تبنتېدلی غلام د فلیمون و، چې پخپله هم د پولوس له لارې پر مسیح ایمان راوړی و او د کولسي په ښار کې اوسېده. پولوس د فلیمون په نوم یوه لنډه رساله ولیکله، چې په هغې کې یې ټوله موضوع تشریح کړه او له هغه څخه یې غوښتنه وکړه چې خپل پخوانی غلام اوس په مسیح کې د خپل ورور په توګه ومني.

د تسالونیکیانو په نوم لومړۍ او دوهمه رساله (۵۱–۵۲ میلادي)

پولوس دا دواړه رسالې د مقدونیه د پلازمېنې تسالونیکې ایماندارانو ته ولیکلې. هغه هلته یوه کلیسا جوړه کړې وه، خو لږه موده وروسته چې هلته ځورونه پیل شوه، نو اړ شو چې ښار پرېږدي (د رسولانو د اعمالو اوولسم باب له ۱ څخه تر ۱۰ آیتونو پورې). بې‌ایمانه یهودیانو یوه ډله راوپاروله، چې غیریهودي بې‌ایمانان یې هم له ځان سره یوځای کړل، او هغوی پر هغه کور برید وکړ چې پولوس پکې اوسېده. له دې وروسته پولوس له هغه ځایه اتن او بیا قرنتوس ته لاړ، چې دواړه په یونان کې موقعیت درلود.

پولوس د خپلو نویو ایماندارانو په اړه ډېر زیات اندېښمن و. له همدې امله یې هغوی ته یوه رساله ولیکله او هغوی یې وهڅول چې په خپل ایمان کې ټینګ پاتې شي، ځکه هغوی په دوامداره توګه له ځورونې سره مخ وو. هغه هغوی ته د جنسي پاکوالي، د ورورولۍ د مینې، د بېلابېلو روحاني دندو او د څښتن عیسی مسیح د دویم راتګ په اړه هم لا ډېر تعلیم ورکړ. څو میاشتې وروسته پولوس دوهمه رساله ولیکله، ځکه هغه ته خبر ورسېد چې د څښتن د راتګ په اړه د هغه تعلیم ځینو خلکو په غلطه توګه درک کړی و.

د تیموتیوس په نوم لومړۍ او دوهمه رساله او د تیتوس په نوم رساله (۶۲–۶۶ میلادي؛ ۶۶–۶۷ میلادي؛ ۶۲–۶۶ میلادي)

دا رسالې هغو دوو کسانو، تیموتیوس او تیتوس، ته لیکل شوې وې چې پولوس د بېلابېلو کلیساوو مشران او شپانه ټاکلي وو. تیموتیوس د پولوس د خدمتګارۍ له لارې پر مسیح ایمان راوړ، او هغه او تیتوس دواړه د پولوس په ډېرو تبلیغاتي سفرونو کې ورسره ملګري وو.

له روم څخه د بند څخه تر خلاصېدو وروسته پولوس افسس ته ورسېد او هلته یې له تیموتیوس سره ولیدل. کله چې پولوس مقدونیه ته په سفر لاړ، نو د افسس د کلیسا مسئولیت یې تیموتیوس ته وسپاره. خو کله چې د هغه په بېرته راتګ کې ځنډ رامنځته شو، نو هغه تیموتیوس ته دا رساله ولیکله، ترڅو خپل دغه نسبتاً ځوان او لږ تجربه لرونکي همکار ته لارښوونه وکړي، چې د افسس د کلیسا پالنه یې کوله. پولوس خپل دغه روحاني زوی وهڅاوه چې د سم تعلیم په وسیله له دروغجنو تعلیماتو سره مقابله وکړي، وړ مشران وروزي، د خدای کلام تبلیغ کړي او ایمانداران وهڅوي چې مسیحي ژوند وکړي.

وروسته پولوس بیا له تیموتیوس سره ولیدل، او بیا له تیتوس سره د کریت ټاپو ته لاړ. هلته یې د یوې مودې لپاره خدمت وکړ او بیا له هغه ځایه مخکې لاړ او تیتوس یې هلته پرېښود ترڅو نوې کلیسا جوړه او مشري یې وکړي. پولوس پوهېده چې په کریت کې خدمتګاري به د ډېرو لاملونو له امله سخته وي. له همدې امله یې تیتوس ته دا رساله ولیکله او هغه یې وهڅاوه. هغه ورته لارښوونه وکړه چې وړ مشران وټاکي، دروغجن ښوونکي وغندي، سم تعلیمات ورکړي او ایمانداران وهڅوي چې په ښو کارونو کې بوخت پاتې شي.

څو کاله وروسته پولوس بیا په روم کې بندي شو. دا ځل هغه د مرګ په سزا محکوم شو. د شهادت له اخیستو څخه لږ مخکې، پولوس د زندان له کوټې څخه تیموتیوس ته دوهمه رساله ولیکله. هغه دا رساله د دې لپاره ولیکله چې تیموتیوس ټینګ کړي، د هغه حوصله لوړه کړي او هغه وهڅوي چې وفادار پاتې شي. پولوس هغه ته خبرداری ورکړ چې دروغجن ښوونکي به راشي. هغه تیموتیوس ته تشریح کړه چې وېرېږی دې نه، بلکې خپله خدمتګاري دې په بشپړه وفادارۍ سره ترسره کړي، د اړتیا په وخت کې د مسیح لپاره د کړاو زغملو ته دې چمتو وي، او د خدای کلام دې په دوامداره توګه تبلیغوي.

د عبرانیانو رساله (۶۴–۶۸ میلادي)

دا رساله هغو یهودي مسیحیانو ته لیکل شوې وه چې د خپلو هېوادوالو له خوا پرې فشار راوړل کېده، ترڅو له عیسی مسیح څخه انکار وکړي، پر صلیب د هغه قرباني رد کړي او بېرته یهودي دین ته وګرځي. دغو ایماندارانو لا له وړاندې د لفظي سپکاوي او د خپلو شتمنیو د له لاسه ورکولو سره مخامخ شوي وو، او د لا سختې ځورونې خطر هم ورسره مخ و.

د عبرانیانو رساله د دې لپاره لیکل شوې وه چې هغوی پوه او وهڅول شي چې هر ډول شرایط راشي، دوی باید د مسیح په وړاندې وفادار پاتې شي. د دې رسالې اصلي کلمه «غوره» ده. لیکوال، چې خپل نوم یې نه دی لیکلی، له زاړه عهدنامې څخه کار اخلي ترڅو دا ثابته کړي چې د عیسی مسیح شخصیت او د هغه کار د هغې ټولې طریقې او نظام څخه ډېر لوی او غوره دی چې دغو ایماندارانو تر شا پرېښی و. هغه هغوی ته یادونه کوي چې په عیسی مسیح کې هغوی ته یوه غوره هیله، یوه غوره لوظ، غوره وعدې، یو غوره وطن او یو غوره بیا راژوندي کېدلورکړل شوي دي.

عمومي رسالې

د پولوس له رسالو وروسته په نوي عهدنامه کې عمومي رسالې راځي. هغوی ته عمومي رسالې ځکه ویل کېږي چې دا د کومې یوې ځانګړې کلیسا یا کوم یوه شخص لپاره نه، بلکې په عمومي ډول د ټولو مسیحیانو لپاره لیکل شوې وې. د دغو رسالو د اصلي ترلاسه کوونکو ځای عموماً په یقین سره نه دی معلوم، او په هغوی کې سلامونه هم

عمومي بڼه لري. دا رسالې د خپلو لیکوالانو، یعقوب، پطروس، یوحنا او یهودا، په نومونو پېژندل کېږي، نه د هغو خلکو په نومونو چې هغوی ته لیکل شوې وې.

د یعقوب رساله (۴۶–۴۹ میلادي)

ښايي د یعقوب رساله د نوي عهدنامې تر ټولو لومړنی لیکل شوی اثر وي. یعقوب دا رساله د هغو یهودي ایماندارانو لپاره ولیکله چې په ټوله رومي امپراتورۍ کې اوسېدل. دا رساله د څښتن عیسی مسیح له تعلیماتو څخه ډکه ده او د هغه له پر غره د ورکړل شوي وعظ سره ډېر ورته والی لري. د یعقوب د لیکلو طرز د زاړه عهدنامې د امثالونو د کتاب په څېر دی، نو له همدې امله دا د هغو یهودي نارینه او ښځینه وو لپاره چې تازه یې پر مسیح ایمان راوړی و، اسانه او اشنا و. په دې رساله کې یعقوب پر ډېرو مهمو موضوعاتو تعلیم ورکړی دی، چې په هغو کې د ازمېښتونو له لارې د ایمان ازمېښت او د ایمان او عملونو تر منځ متقابلې اړیکې ته ځانګړې پاملرنه شوې ده.

د پطروس لومړۍ او دوهمه رساله (۶۴ میلادي؛ ۶۴–۶۶ میلادي)

پطروس دا دواړه رسالې د هغو یهودي ایماندارانو لپاره ولیکلې چې د اسیا کوچنۍ په شمالي بېلابېلو سیمو کې اوسېدل. په هغه وخت کې په رومي امپراتورۍ کې د مسیحیانو پر وړاندې مخالفت او شک په دوامداره توګه زیاتېدل. که څه هم تر هغه وخته پر مسیحي ایمان رسمي بندیز نه و لګېدلی، خو د پراخې ځورونې د پیل لپاره شرایط برابر شوي وو. د حکومت له خوا منظمې ځورونې لا نه وې پیل شوې، خو ځایي خلکو د مسیحیانو غندل او پر هغوی ټولنیز فشار راوړل پیل کړي وو. په داسې شرایطو کې پطروس ایمانداران وهڅول چې د څښتن عیسی مسیح مثال تعقیب کړي او په صبر سره کړاوونه وزغمي.

پطروس خپله دوهمه رساله د لومړۍ رسالې له لیکلو څه موده وروسته ولیکله، کله چې هغه پخپله د مرګ له سزا سره مخ و. په هغه وخت کې د رومي امپراتورۍ په نورو برخو کې دروغجنو ښوونکو ایمانداران ګمراه کول، او ډېر ژر به د هغوی اغېز اسیا کوچنۍ ته هم رسېدلی وای. دغو بدعتګرو ښوونکو نه یوازې غیر اخلاقي ژوند کاوه، بلکې هغوی د مسیح له خدای‌توب څخه انکار کاوه، د ګناهونو لپاره یې د هغه قرباني ردوله او د هغه پر دویم راتګ یې هم باور نه درلود. پطروس غوښتل چې د هغه له مړینې وروسته هم ایمانداران د رښتیني تعلیم یو تلپاتې ثبت شوی سند ولري. له همدې امله یې دا رساله ولیکله او هغوی ته یې د هغو حقیقتونو یادونه وکړه چې هغوی پرې ایمان راوړی و، ترڅو په هغو کې ټینګ پاتې شي.

د یوحنا لومړۍ، دوهمه او درېیمه رسالې (۸۱–۹۶ میلادي؛ ۹۰ میلادي؛ ۹۰ میلادي)

یوحنا هم له هغو دروغجنو ښوونکو سره ښه بلد و چې د اسیا کلیساوو ته ننوتل. له همدې امله هغه هم د هغوی د اغېز د مقابلې لپاره خپلې رسالې ولیکلې. وروسته، په دوهمه پېړۍ کې، همدا ګمراه کوونکي تعلیمات په یوه لوی بدعت بدل شول چې **ګنوستیکیزم** وبلل شو. یوحنا په خپله لومړۍ رساله کې نه یوازې دروغجن تعلیمات رد کړل، بلکې د مینې، اطاعت، د نجات د ټینګ ډاډ او ایمان په څېر موضوعات یې هم په ډېر ښکلي ډول سره یوځای وړاندې کړل.

د یوحنا دوهمه او درېیمه رسالې د انجیل له تر ټولو لنډو کتابونو څخه شمېرل کېږي. دا دواړه شخصي رسالې دي او د هغوی په محتوا کې هم ډېر ورته والی شته. په دغو رسالو کې د دروغجنو ښوونکو په اړه خبرداری ورکړل شوی او ریښتیني ایمانداران هڅول شوي دي.

دوهمه رساله یوحنا هغې ښځې ته ولیکله چې نوم یې نه دی ښودل شوی او په خپل کور کې یې د ایماندارانو غونډه جوړوله. هغه یې خبرداری ورکړ چې دروغجنو ښوونکو ته اجازه ورنه کړي چې د هغې کورنۍ کلیسا ته ننوځي او خپل ناسم تعلیمات پکې تبلیغ کړي. په همدې توګه، یوحنا دا هم تشریح کړه چې مسیحیان باید د دروغجنو ښوونکو په وړاندې څه ډول لیدلوری او چلند ولري.

درېیمه رساله یې د ګایوس په نوم یوه ایماندار ته ولیکله او هغه یې وهڅاوه چې په خپله کلیسا کې رامنځته شوې یوه ځانګړې ستونزه په سمه توګه حل کړي.

د یهودا رساله (۶۴–۶۶ میلادي)

د یهودا لومړنۍ موخه دا وه چې د نجات او ایمان په اړه ولیکي. ښایي هغه غوښتل دا رساله د یهودي ایماندارانو لپاره ولیکي، او امکان لري چې لوستونکي یې هماغه خلک وو چې د پطروس او یعقوب رسالې یې هم ترلاسه کړې وې. خو کله چې هغه ولیدل چې دروغجن ښوونکي کلیساوو ته ننوتل، نو خپله موضوع یې بدله کړه.

دغه بدعتګر په ځایي کلیساوو کې ننوتلي وو او د عیسی مسیح فضل، د هغه پاکوالي او د هغه د واکمنۍ څخه یې انکار کاوه. له همدې امله یهودا دا رساله د دې لپاره ولیکله چې خپلو لوستونکو ته خبرداری ورکړي، ترڅو د دغو اخلاقي او عقیدوي بریدونو په وړاندې د ایمان لپاره په ټینګار ودرېږي او له هغه څخه دفاع وکړي. ټوله رساله د دروغجنو ښوونکو او د هغه عدالت په اړه ده چې په پای کې به پر هغوی راشي.

د مکاشفې کتاب (۹۵ میلادي)

مکاشفه د انجیل وروستی کتاب او د نوي عهدنامې تر ټولو وروستی لیکل شوی اثر هم دی. دا په بشپړه توګه مناسبه ده، ځکه مکاشفه د خدای له خپلې کورنۍ سره د جوړ کړي پلان د وروستۍ بشپړتیا په اړه د عیني شاهد بیان وړاندې کوي.

شاوخوا په ۹۵ میلادي کال کې څښتن عیسی مسیح پر خپل رسول یوحنا راڅرګند شو او هغه ته یې امر وکړ چې هر هغه څه چې ده لیدلي او اورېدلي دي، ولیکي. په لومړي باب کې د څښتن عیسی مسیح د هغه لید بیان شوی چې یوحنا لیدلی و، او په دوهم او درېیم بابونو کې د هغو ځانګړو کلیساوو لپاره چې په هغه وخت کې موجودې وې، د څښتن عیسی مسیح پیغامونه او لارښوونې ورکړل شوې دي.

له څلورم باب څخه تر شلم باب پورې یوحنا ته د ورکړل شوې نبوي مکاشفې تفصیلي بیان موندل کېږي. هغه ته هغه پېښې وښودل شوې چې د څښتن عیسی مسیح د دویم راتګ او پر ځمکه د خدای د ابدي پاچاهۍ له جوړېدو څخه مخکې به رامنځته کېږي. په خپل لید کې یوحنا اسمان ته پورته کړل شو، هلته یې ولیدل چې لکه څنګه چې نړۍ له قادر مطلق خدای څخه مخ اړوي او د شیطان په الهام او د هغه په ځواک د پیاوړي شوي یوه وروستي نړیوال واکمن پیروي کوي، همداسې به پر ځمکه یو په بل پسې ډېرې وېروونکې او ویجاړونکې پېښې رامنځته کېږي.

د مکاشفې وروستي دوه بابونه د نوي اسمان او نوې ځمکې حیرانوونکی بیان وړاندې کوي. دا به هماغه ځمکه وي چې خدای به یې په بشپړه توګه نوې، پاکه او بېرته رغولې کړې، ترڅو د تل لپاره د خدای او د هغه د کورنۍ وړ او ابدي استوګنځای شي.

د مراجعو لړلیک

سټرانګ، جېمز. ۲۰۰۴. د سټرانګ بشپړ کلموي مطالعي کنکورډنس: پراخه شوې نسخه. سمونګر: وارن بیکر. چټانوګا، ټېنېسي: ابم جي پبلشرز.

واین، ډبلیو. ای. ۱۹۹۶. د واین د زاړه او نوي عهدنامې د کلمو بشپړ تشریحي قاموس. سمونګران: مېریل ایف. انګر، ټي. ابم، ټي. ډي، پي. ابچ. ډي. او ویلیم وایټ جونیر، ټي. ابم، پي. ابچ. ډي. نېشویل، ټېنېسي: توماس نېلسن، اینک.

د وېبسټر د نوي زده‌کوونکي قاموس. ۱۹۶۹. سپرېنګفیلډ، ماساچوسېټس: جي اېنډ سي مېریام کمپني.

مېریام-وېبسټر آنلاین قاموس، د ۲۰۲۱ کال د ډسمبر په ۱۸مه کتل شوی. https://www.merriam-webster.com

«د کال کلمه ۲۰۱۶». اکسفورډ لینګوېجز، د ۲۰۲۱ کال د ډسمبر په ۱۸مه کتل شوی. /https://languages.oup.com/word-of-the-year/2016